

Cinege

Vasi Madártani Tájékoztató

15. szám

Ornithological Newsletter of Vas County

The issue 15th

Szerkesztette:

Gyurácz József

Editor:

J. Gyurácz

Szombathely

2010

Udvardy Miklós (1919-1998) emlékének

In memory of Miklós Udvardy

ISSN 1416-6356

ISSN 1786-2000 on-line változat

Kiadja a

***Chernel István* Madártani és Természetvédelmi Egyesület**

I. Chernel Ornithological and Nature Conservation Society

(MME 8. Sz. Vas megyei Csoportja, The Vas County group of MME/BirdLife Hungary)

9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., honlap: www.chernelmte.extra.hu, www.fw.hu/chernelmte

dr.habil. Gyurácz József

elnök/president

Lőrincz Csilla

titkár/secretary

Horváth Ildikó

gazdasági vezető/economic secretary

dr. Bánhidi Péter

Varga László

alelnök/vice-president

Barki Márta

titkár-helyettes/deputy secretary

Tartalom

EGYESÜLETI ÉLET	Oldal
Visszatekintés 2010-re	5
TERMÉSZETVÉDELEM	
<i>Németh Csaba</i> : Kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>) odútelepítés Vas megyében	6
MONITORING, FAUNISZTIKA, FLORISZTIKA	
<i>Gyurácz József, Bánhidi Péter</i> : Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2010-ben	7
<i>Aczél Gergely</i> : Láperdei Madárgyűrűző Tábor	11
<i>Lukács Zoltán, Gyurácz József</i> : A kékfarkú (<i>Tarsiger cyanurus</i>) első bizonyított előfordulása és első gyűrűzött példánya Magyarországon	13
<i>Barki Márta</i> : A Chernel-kerti odútelep, 2010	15
<i>Fehér István</i> : Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) és fogoly (<i>Perdix perdix</i>) Tompaládony határában	17
<i>Varga László</i> : Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) adatok az elmúlt 30 évből	17
<i>Somogyi Csaba</i> : Madárfaunisztikai adatok a Marcal mentéről	22
<i>Herényi Márton, Illés Péter, Kiszely Pál</i> : Tízlábú (<i>Decapoda</i>) rákállomány-felmérés az Őrségben	26
<i>Illés Péter</i> : Három tízlábú (<i>Decapoda</i>) rákfaj a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén	29
<i>Kovács Péter, Szinetár Csaba</i> : Újabb adatok a Tömördi Madárvárta környékének pókfaunájához VII.	34
<i>Illés Péter</i> : A vörös mókus (<i>Sciurus vulgaris</i>) aktivitása és a téli mókusfészkek Kőszeg város zöldövezetében	36
KRÓNIKA	
<i>Bánhidi Péter</i> : Gyűrűzés a Neretva-deltában	40
<i>A Chernel István</i> Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkájának támogatói 2010-ben	42
<i>Gyurácz József, Lukács Zoltán, Vörös Norbert</i> : VAS MEGYE MADARAINAK NÉVJEGYZÉKE	43

Contents

SOCIETY LIFE	Pages
Looking back on 2010	5
CONSERVATION	
<i>Csaba Németh</i> : Installation of nest-boxes for Red-breasted Flycatcher in Vas County	6
MONITORING ON THE FAUNA AND FLORA	
<i>József Gyurác, Péter Bánhidi</i> : Bird Ringing at Tömörd Bird Ringing Station in 2010	7
<i>Gergely Aczél</i> : Bird ringing action at Láperdő	11
<i>Zoltán Lukács, József Gyurác</i> : The first record and ringed specimen of Red-flanked Bluetail in Hungary	13
<i>Márta Barki</i> : Nest-box colony of Chernel Garden in Kőszeg, 2010	15
<i>István Fehér</i> : Western Marsh Harrier and Grey Partridge near Tompaládony	17
<i>László Varga</i> : Data on the distribution of European Honey Buzzard in the last thirty years	17
<i>Csaba Somogyi</i> : Avifaunistical data from Marcal Basin	22
<i>Márton Herényi, Péter Illés, Pál Kiszely</i> : Crayfish (Decapoda) surveying in Őrség	26
<i>Péter Illés</i> : Crayfish (Decapoda) surveying in Landscape Protection Area of Kőszeg	29
<i>Péter Kovács, Csaba Szinetár</i> : Some new data on the spider fauna of the Bird-observatory of Tömörd VII.	34
<i>Péter Illés</i> : The activity and winter nests of Eurasian Red Squirrel in the greenbelt of Kőszeg	36
CHRONICLE	
<i>P. Bánhidi</i> : Bird ringing in Neretva Delta	40
Sponsors of the <i>István Chernel</i> Ornithological and Nature Conservation Society in 2010	42
<i>József Gyurác, Zoltán Lukács, Norbert Vörös</i> : AN ANNOTATED LIST OF THE BIRDS OF VAS COUNTY	43

EGYESÜLETI ÉLET

Visszatekintés 2010-re

Looking back on 2010

The article lists the projects in 2010. Those not mentioned in the rest of this newsletter are: general assembly in February, participation at the 7th Meeting of Bird Ringers at Budapest, applications for funding.

2010. február 20-án rendeztük meg 21 fő részvételével az egyesület tisztújító évi közgyűlését. A közgyűlés elfogadta az egyesület 2009. évi szakmai és pénzügyi beszámolóját, a 2010. évi munkatervét és költségvetését. A közgyűlés megválasztotta az új tisztségviselőket, név szerint ld. a 2 oldalon. 2010. március 27-én a Madarak és Fák Napja országos vetélkedő területi fordulóját Kelemen Tibor szervezte Szombathelyen, amelyen 6 csapat vett részt. Március 28-tól április 5-ig rendeztük meg a tavaszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborunkat. Áprilisban hetedszer indítottuk el az Állandó Ráfordítású Helyek (CES) madármonitoring programunkat a Tömördi Madárvártán. A Madarász Suli/Ovi programunk keretében havonta két alkalommal rendeztünk foglalkozásokat. Augusztus 1-től november 7-ig tizenharmadik alkalommal folyamatosan működött az őszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborunk. Az NymE biológia szakos hallgatói ökológia terepgyakorlatuk egy részét idén is a madárvártán töltötték. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. közreműködésével a rétek egy részét ez évben is kezelni tudtuk gépi szárzúzóval. Október 3-4-én a tömördi tó környékére szervezett madármegfigyeléssel bekapcsolódtunk az Európai Madármegfigyelő Nap akcióba. Az MME VII. Országos Gyűrűzőtalálkozóján dr. Bánhidi Péter képviselte csoportunkat, aki előadást tartott a Tömördi Madárvártán végzett madárgyűrűzés és madárvonulás-kutatás 2010. évi eredményeiről. A téli madáretetéshez idén 6 q napraforgót osztottunk szét aktív tagjaink között. A kutatási és védelmi tevékenységünk anyagi háttérének biztosításához egy pályázatot készítettünk 2010-ben. A Nemzeti Civil Alaphoz benyújtott pályázatunk és a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlása révén idén jelentős támogatást kapott egyesületünk. A Vonuló Madarakért Alapítványtól 6 függönyhálót kaptunk 2010-ben. Ez évi tevékenységünkről is többször hírt adtunk különböző lapokban, rádiókban, tévékben. Tagtársainknak köszönjük áldozatkész segítségüket és további eredményes munkát kívánunk!

A *Chernel István* Madártani és Természetvédelmi Egyesület vezetősége

TERMÉSZETVÉDELEM

Kis légykapó (*Ficedula parva*) odútelepítés Vas megyében

Németh Csaba

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Őriszentpéter, e-mail: nemethcs@gpinet.hu

Cs. Németh: Installation of nest-boxes for Red-breasted Flycatcher in Vas County

In 2009, 15 nest-boxes were installed in Kőszeg Hills and 35 in Őrség. There was not nesting in Őrség, but there was one breeding pair in Kőszeg Hills. Four nestling flew out of one nest-box.

A kis légykapó (*Ficedula parva*) fészkelési lehetőségeinek javítása és állományának növelése céljából a Mátrában fejlesztettek ki mesterséges fészekodút, amelyet ott sikerrel alkalmaztak. Az odú speciális, a fa törzséhez simuló kialakítással bír, leginkább a fakuszodúval mutat hasonlóságot.

Vas megyében, a Kőszegi-hegység területén először 1996 tavaszán kezdtem kis légykapó odútelepítésbe. Ekkor a Hármaspatak völgyében 20 odú került kihelyezésre északi és déli kitétségű oldalon bükk, ill. gyertyán fafajok törzsére, átlagosan 4 m magasságban. A madarak jó ideig nem használták az odúkat és az itt költő párok természetes odúban fészkeltek. Így tett az a pár is, amelynek 4 fiókás fészekalját 2005 júniusában, az odútelep területén egy kb. 100 éves bükkfa leszakadt ága helyén keletkezett üregben, 6 m magasan találtam meg. Nem tulajdonítottam komoly szerepet az odúknak a kis légykapó állomány életében egészen 2009 nyaráig, amikor azonban egy 13 évvel korábban kihelyezett odúban észleltem a madár költését. A sikeren felbuzdulva az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival 2009 telén 50 db kis légykapó odút készítettünk. Az odúk közül 35 db az Őrségben, 15 db a Kőszegi-hegységben került kihelyezésre. Az Őrség területén belül 25 db odú Alsószőlőnk és Felsőszőlőnk község bükköseiben, 10 db pedig Szentgotthárd-Máriaújfalu község határban, kocsánytalan tölgy, erdei fenyő és bükk alkotta elegyes erdőben található. A Kőszegi-hegységben Bozsok község határában, a Sötétvölgy felső harmadában kerültek telepítésre az odúk. A kihelyezést követően Szabó Imre (Őrség) és Kóródi Blanka (Kőszegi-hegység) természetvédelmi őr ellenőrizte az odúk foglaltságát. Az őrségi odúk üresen maradtak, azonban a bozsoki telepen egy, a korábbi évekből is ismert revírben sikeres költést regisztráltunk. A fészek természetközeli állapotú bükkösben, egy széldöntés következtében kidőlt, felújulóban lévő foltot körülvevő állomány fáján, mintegy 3,5 m magasan kihelyezett odúban épült. A fészekből 2010. július 14. és 17. között repült ki a 4 fióka. Érdekes

megfigyelés, hogy július 17-én a szülők még agresszívan védték az egyébként már üres odút.

MONITORING, FAUNISZTIKA, FLORISZTIKA

Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2010-ben

Gyurácz József¹ – Bánhidi Péter²

1. Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjozsi@ttk.nyme.hu
2. Meszlen, Béke u. 51., e-mail: drbanhidip@freemail.hu

P. Bánhidi, J. Gyurácz: Bird Ringing of Tömörd Bird Ringing Station in 2010

The Constant Effort Sites (CES) program - which started in 2004 - has been continued. We ringed 247 birds of 27 species during the days of CES. Besides the CES program a week-long spring bird-ringing action was organized. In total, 425 specimens of 26 species were ringed. The autumn action lasted from 1st August until 7th November. In total, 7527 specimens of 81 species were ringed and 1516 specimens of 49 species were recaptured. The table below shows the species and numbers of ringed birds in the CES, in spring and in autumn. The actions were very popular.

A tavaszi madárvonulás vizsgálatára március 29-től április 6-ig szerveztünk tábort. A nyolc nap alatt 26 faj 425 példánya kapott gyűrűt és 21 faj 108 példányát fogtuk vissza.

A következő program a tavaszi vonulási időszak végén és fészkelési időben történő – CES (Constant Effort Site) néven ismert – vizsgálat volt. Április 15. és július 15. között kilenc alkalommal végeztünk napi 6 órás gyűrűzést. A CES programban 27 faj 247 példányát gyűrűztük meg és 13 faj 65 példányát fogtuk vissza.

Az őszi tábor augusztus 1-én kezdődött és folyamatosan tartott november 7-ig. Ez volt a tizenharmadik őszi Actio Hungarica program Tömördön, melynek állandó munkatársa augusztusban Bíró Martin szombathelyi középiskolás diák, szeptember-novemberben Lukács Zoltán pécsi madárgyűrűző volt. Az őszi programban 81 faj 7527 példányát gyűrűztük meg és 49 faj 1516 egyedét fogtuk vissza. A három programban gyűrűzött madarak egyedszámát az 1. táblázat tartalmazza.

Öt külföldi gyűrűs madarat is ellenőriztünk: egy csilpcsalpfüzikét (*Phylloscopus collybita*) Norvégiában, egy-egy kék cinegét (*Parus caeruleus*) Csehországban és Olaszországban, egy vörösbegyét (*Erithacus rubecula*) Olaszországban, egy énekes rigót (*Turdus philomelos*) Lengyelországban jelöltek. Öt Tömördön gyűrűzött madár külföldi mekerüléséről értesültünk 2010-ben. Egy zöldikét (*Carduelis chloris*)

Csehországban, egy kék cinegét Horvátországban, egy-egy széncinegét (*P. major*) Szerbiában és Szlovéniában fogtak vissza, egy szőlőrigót (*T. iliacus*) pedig Olaszországban lőttek le. A lengyel énekes rigó és az olasz kék cinege adatai még nem érkeztek meg, a többi madár gyűrzési és megkerülési adatait a 2. táblázat tartalmazza.

A madárvártát idén is több száz óvodás, általános és középiskolás diák, valamint egyetemi hallgató kereste fel szervezett keretek között. Az Európai Madármegfigyelő Napok alkalmából is sokan érkeztek Tömördre. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. közreműködésével a réteket idén is sikerült szárazúzózni.

Faj	Tavaszi vonulás 2010. III. 27 – IV.4.	CES Tavaszi vonulás-költés	Őszi vonulás 2010. VIII. 1 – XI. 7.
1. barna rétihéja (<i>C. aeruginosus</i>)	-	-	1
2. barátcinege (<i>P. palustris</i>)	2	6	33
3. barátposzáta (<i>S. atricapilla</i>)	41	39	693
4. berki tücsökmadár (<i>L. fluviatilis</i>)	-	-	1
5. cigánycsuk (<i>S. torquatus</i>)	1	-	9
6. citromsármány (<i>E. citrinella</i>)	3	1	58
7. cserregő nádiposzáta (<i>A. scirpaceus</i>)	-	-	15
8. csicsörke (<i>S. serinus</i>)	-	-	6
9. csilpcsalpfüzike (<i>Ph. collybita</i>)	87	53	472
10. csíz (<i>C. spinus</i>)	-	-	52
11. csuszka (<i>S. europaea</i>)	-	6	13
12. egerészölyv (<i>B. buteo</i>)	-	-	2
13. erdei fülesbagoly (<i>A. otus</i>)	-	-	1
14. erdei pinty (<i>F. coelebs</i>)	6	-	347
15. erdei pityer (<i>A. trivialis</i>)	-	4	17
16. erdei szürkebegy (<i>P. modularis</i>)	11	-	93
17. énekes nádiposzáta (<i>A. palustris</i>)	-	5	36
18. énekes rigó (<i>T. philomelos</i>)	8	4	127
19. fekete harkály (<i>D. martius</i>)	-	-	2
20. fekete rigó (<i>T. merula</i>)	9	4	360
21. fenyőpinty (<i>F. montifringilla</i>)	2	-	462
22. fenyőrigó (<i>T. pilaris</i>)	-	-	6
23. fenyvescinege (<i>P. ater</i>)	-	-	274
24. fitiszfüzike (<i>Ph. trochilus</i>)	9	2	89
25. foltos nádiposzáta (<i>A. schoenobaenus</i>)	-	-	30
26. függőcinege (<i>R. pendulinus</i>)	-	-	4
27. fülemüle (<i>L. megarhynchos</i>)	-	2	6
28. fűrj (<i>C. coturnix</i>)	-	-	2
29. fűsti fecske (<i>H. rustica</i>)	-	-	31
30. hamvas (szürke) küllő (<i>P. canus</i>)	-	1	-
31. házi rozsdafarkú (<i>Ph. ochruros</i>)	-	-	12
32. házi veréb (<i>P. domesticus</i>)	-	-	3
33. hegyi fakusz (<i>C. familiaris</i>)	-	-	34
34. jégmadár (<i>A. atthis</i>)	-	-	1
35. karvalyposzáta (<i>S. nisoria</i>)	-	4	5
36. kenderike (<i>C. cannabina</i>)	-	-	9
37. kerti geze (<i>H. icterina</i>)	-	-	26
38. kerti poszáta (<i>S. borin</i>)	-	4	86

39. kerti rozsdafarkú (Ph. phoenicurus)	-	1	16
40. kékbegy (L. svecica)	-	-	1
41. kékfarkú (T. cyanurus)	-	-	1
42. kék cinege (P. caeruleus)	5	8	575
43. kis fakopáncs (D. minor)	-	-	2
44. kis légykapó (F. parva)	-	-	1
45. kis poszáta (S. curruca)	3	5	97
46. kormos légykapó (F. hypoleuca)	-	1	80
47. kormosfejű cinege (P. montanus)	-	-	4
48. közép fakopáncs (D. medius)	-	1	1
49. meggyvágó (C. coccothraustes)	2	2	5
50. mezei poszáta (S. communis)	-	11	86
51. mezei veréb (Pas. montanus)	1	-	170
52. molnárfecske (D. urbica)	-	-	4
53. nádirigó (A. arundinaceus)	-	-	1
54. nádi sármány (E. schoeniclus)	1	1	40
55. nagy fakopáncs (D. major)	4	-	8
56. nagy fülemüle (L. luscinius)	-	-	3
57. nagy őrgébics (L. excubitor)	-	-	3
58. nyaktekercs (J. torquilla)	2	1	13
59. ökörszem (T. troglodytes)	2	-	69
60. örvös légykapó (F. albicollis)	-	-	3
61. őszapó (Ae. caudatus)	1	-	153
62. réti pityer (A. pratensis)	-	-	3
63. réti tücsökmadár (L. naevia)	-	-	11
64. rozsdás csuk (S. rubetra)	-	-	1
65. rövidkarmú fakusz (C. brachydactyla)	1	-	5
66. sárgafejű királyka (R. regulus)	1	-	127
67. seregély (S. vulgaris)	-	-	4
68. sisegő füzike (Ph. sibilatrix)	-	-	39
69. sordély (E. calandra)	-	-	2
70. süvöltő (P. pyrrhula)	-	-	25
71. szajkó (G. glandarius)	-	1	33
72. széncinege (P. major)	9	27	960
73. szőlőrigó (T. iliacus)	1	-	43
74. szürke légykapó (M. striata)	-	-	40
75. tengelic (C. carduelis)	-	-	59
76. töviszúró gébics (L. collurio)	-	2	59
77. tüzesfejű királyka (R. ignicapilla)	-	-	25
78. vándorfüzike (Ph. inornatus)	-	-	1
79. vízityúk (G. chloropus)	-	-	1
80. vörösbegy (E. rubecula)	205	51	810
81. zöld küllő (P. viridis)	-	-	2
82. zöldike (C. chloris)	8	-	523
Összesen	425	247	7527

1. táblázat. A gyűrűzött madarak egyedszáma fajonként

Köszönjük önzetlen munkáját mindazoknak, akik gyűrűzőként vagy segítőként sokat tettek a madárgyűrűzési programok sikeres lebonyolításáért.

Állandó munkatárs: Biró Martin Táplánszentkereszt (augusztus), Lukács Zoltán Pécs (szeptember-november)

Gyűrűzők: Bánhidi Péter Meszlen, Góczán József és Góczán Éva Körmend, Gyimóthy Zsuzsanna Sopron, Gyurácz József Bük, Illés Péter Kőszeg, dr. Kalmár

Sándor Sopron, Koszorús Péter Sótory, Lenczl Mihály Budapest, Lukács Zoltán Pécs, dr. Németh Csaba Gyöngyösfalu, Varga László Lukácsháza.

Segítők: Bánhidi Márton Szombathely, Bognár Balázs Komárom, Csobán Péter Balmazújváros, Csuka András Szombathely, Halgas Balázs Dunakeszi, Koszorús Gábor Sótory, Horváth Renáta Körmend, Kiss Veronika Győr, Lendvai Imre Szombathely, Lőrincz Csilla Szombathely, Majer Csaba Tatabánya, Mészáros Gábor Pázmándfalu, Molnár Lídia Sepsiszentgyörgy, Peter Das Hurdagaryp (Hollandia), Ruff Andrea Szombathely, Somogyi Csaba Celldömölk, Somogyi Zoltán Szombathely, Szabolcs Alex Szombathely, Vörös Norbert Szombathely.

Faj EURING Kód	Gy/ M	Kor/ Ivar	Dátum	Hely	Koordináta	Távolság km	Gyűrűző
szőlőrigó TURILI	Gy	1+/-	2007.10.21	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	536	Góczán József
	M	F/-	2008.01.23	Corse Olaszország	41°31'N 09°00'E		
kék cinege PARCAE	Gy	1/-	2010.10.05	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	485	Varga László
	M	F/-	2010.10.31	Metkovic Horvátország	43°03'N 17°39'E		
zöldike CARCHL	Gy	1+/H	2009.11.01	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	224	Lukács Zoltán
	M	1+/H	2010.03.26	Záhlinice Csehország	49°17'N 17°30'E		
széncinege PARMAJ	Gy	1/T	2010.10.14	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	nincs adat	Lukács Zoltán
	M	1/T	2010.11.16	Sombor Serbia	46°45'N 19°07'E		
széncinege PARMAJ	Gy	1/H	2010.10.26	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	nincs adat	Lukács Zoltán
	M	1/H	2010.10.28	Pozeg Szlovénia	46°26'N 15°39'E		
csilpcsalpfüzike PHYCOL	Gy	1/-	2007.09.11	Nes Norvégia	63°46'N 09°35'E	1880	Bánhidi Péter
	M	1+/-	2010.03.28	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		
vörösbecy ERIRUB	Gy	1/-	2009.10.03	Casabeltrame Olaszország	45°25'N 08°28'E	666	Gyurác Zózsef
	M	1+/-	2010.04.17	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		
kék cinege PARCAE	Gy	1+/-	2009.03.17	Ospélov Csehország	49°40'N 16°51'E	258	Varga László
	M	1+/T	2010.10.08	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		

2. táblázat. Tömördön gyűrűzött és külföldön megkerült, illetve Tömördön megkerült és külföldön gyűrűzött madarak 2010-ben érkezett adatai. Rövidítések: AH = Actio Hungarica, Gy = gyűrűzés helye, M = megkerülés helye, 1 = 1. évében lévő madár, 1+ = 1 évnél idősebb madár, F = fejlett, H = hím, T = tojó

Láperdei Madárgyűrűző Tábor
Külsővat-Bánhalmapuszta
2010. augusztus 15-22.

Aczél Gergely

9532 Külsővat, Raffel M. u.1., e-mail: gergely.aczel@gmail.com

G. Aczél: Bird ringing action at Láperdő

In total, 263 birds of 37 species were ringed from 16th to 22nd of August 2010 in the valley of Marcal. The table below shows the species and numbers of ringed birds.

Mint minden évben, úgy idén is megszerveztük a gyűrűző tábort a Marcal-medencében. A tábor helyszínét azonban északabbra helyeztük a Marcal lecsapolás előtti medréből kiemelkedő egykori szigetre. Így a nyílt lápréti legelőktől elbúcsúzva, a vegyes vegetációjú erdős, bokros, sásos és nádasos területre költözött a gyűrűző táborunk. A Marcalnak ez a szakasza a legkevésbé háborgatott, valamint növény és állatvilágában is a legváltozatosabb. Itt érnek össze ugyanis a medencére jellemző mocsár- és láprétek a hordalékkúpoktól tagolt égeres láperdővel, és maga a folyó is itt található újra az egykori medrével. Mivel a terület jelentős részét szinte egész évben víz borítja, ezért a táborunk előtt komoly munkát jelentett, hogy hidakat verjünk, és ezáltal elérhetővé tegyük az ígéretesebbnek látszó élőhelyeket is.

A tábor első napján a 131 méternyi hálóinkat úgy állítottuk fel, hogy azok a lehető legtöbb típusú élőhelyet érintsék. Így kerültek hálóállások kialakításra bodzás bokorsoros, homogén kutyabengés bokros, sásos fűzfaligetes és degradálódott domboldali gyepes élőhelyre. A tábor 7 napja alatt 37 faj 263 egyedét sikerült megfognunk. A gyűrűzési eredményekből kitűnik, hogy a tábor ideje alatt intenzíven vonultak a poszáták, közülük is főleg a barát- (*Sylvia atricapilla*) és a kerti poszáták (*Sylvia borin*), de nagyobb számban kerültek kézre a csilpcsalp- (*Phylloscopus collybita*) és sisegő füzikék (*Phylloscopus sibilatrix*), valamint a kerti gezék (*Hippolais icterina*) is. A Marcal-medencében eddig még nem látott kerti rozsdafarkút (*Phoenicurus phoenicurus*) is sikerült gyűrűznünk, amivel így a medencében megfigyelt fajok száma 168-ra emelkedett. A gyűrűző táborunknak otthont adó terület egyik legnagyobb értéke a harkályfélékben való fajgazdagsága lehet. Ezt a mostani kutatásunk alatt fogott 4 harkályféle is sejteti, de erről a területről származik az egyetlen fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) megfigyelés is.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a 2010-es Láperdei Madárgyűrűző Tábor elérte célját. Sikerült betekintést nyernünk a Marcal eddig kevésbé kutatott, de

annál gazdagabb területének madárvilágába és képet kaptunk az őszi vonulás alatt itt táplálkozó és áthaladó madarak faji összetételéről. A magas fajszám és egyedszám jelzi a terület egészséges állapotát, ami arra biztat minket, hogy érdemes további kutatásokat szervezni a természeti értékek minél pontosabb feltérképezésének eléréseért, és rendszeres felméréssel nyomon követni annak változásait.

Köszönetet kell mondanom a tábor létrejöttéért az Agro Produkt Rt. vezérigazgató-helyettesének Pethő Zoltánnak, aki engedélyezte és támogatta munkánkat a területükön. Külön köszönetet érdemel továbbá Hencz Péter, a Pápa és Környéke Természetvédelmi Egyesület elnöke az önzetlen munkájáért, ami nélkül ezeket az eredményeket nem lettünk volna képesek elérni.

Köszönet illeti mindazokat is, akik munkájukkal segítették kutatásunkat (Aczél Péter, Benedek Veronika, Falaki Máté, Ihász Kata, Somogyi Csaba, Szabó Csilla), ill. látogatásukkal lelkesítettek minket (Benedek András, dr. Böszörményi Nagy Krisztina, Hardy Ferenc, Kiss Alíz, Kiss Luci, Kiss Rozi, dr. Kovács Ágnes, Kökény Ágnes, Mesterházy Attila). *További részletek olvashatóak:* www.marcal.extra.hu

Láperdei Gyűrűző Tábor eredménye:

	Faj	08.16 H	8.17 K	08.18 Sze	08.19 Cs	08.20 P	08.21 Szo	08.22 V	Össz.	öreg	fiatal	fejlett
1	<i>Parus palustris</i>	4				1			5	1	4	
2	<i>Sylvia atricapilla</i>	14	11	8	11	8	16	2	70	15	55	
3	<i>Locustella fluviatilis</i>							1	1		1	
4	<i>Emberiza citrinella</i>		1						1	1		
5	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>				2	1	2		5		5	
6	<i>Phylloscopus collybita</i>	3	6	5	3	3	1		21	4	17	
7	<i>Sitta europaea</i>	1							1		1	
8	<i>Acrocephalus palustris</i>	2	1	3	1		1	1	9		9	
9	<i>Turdus philomelos</i>	2	1	1					4	1	3	
10	<i>Fringilla coelebs</i>	1		2					3	2	1	
11	<i>Turdus merula</i>	1	3	1		1			6		6	
12	<i>Phylloscopus trochilus</i>						2		2	1	1	
13	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>				1	1			2		2	
14	<i>Merops apiaster</i>				4				4		4	
15	<i>Parus caeruleus</i>	4	4	7		1		1	17		17	
16	<i>Hippolais icterina</i>	2	3	2	1		2		10	1	9	
17	<i>Sylvia borin</i>	4	3	4	3	3	7	2	26	4	22	
18	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>				1				1	1		
19	<i>Dendrocopos minor</i>		1			1			2			2
20	<i>Sylvia curruca</i>				1				1		1	
21	<i>Ficedula hypoleuca</i>		1	2					3		3	
22	<i>Dendrocopos medius</i>						1		1		1	
23	<i>Sylvia communis</i>	1		2	2	2		1	8		8	
24	<i>Passer montanus</i>	1							1		1	

25	<i>Locustella luscinioides</i>						1		1		1	
26	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>				1				1		1	
27	<i>Jynx torquilla</i>				2				2			2
28	<i>Ficedula albicollis</i>					1			1		1	
29	<i>Aegithalos caudatus</i>			1	2				3	3		
30	<i>Locustella naevia</i>					1			1		1	
31	<i>Oriolus oriolus</i>	1	1		1				3		3	
32	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	5		7	1	1			14		14	
33	<i>Parus major</i>	9	5	1		4	1		20	3	17	
34	<i>Muscicapa striata</i>	1	1	2		2			6	2	4	
35	<i>Lanius collurio</i>	1	2				2		5	2	3	
36	<i>Carduelis chloris</i>				1				1		1	
37	<i>Picus viridis</i>				1				1		1	
	Naponta összesen	57	44	48	39	31	36	8	263	41	218	4

A kékfarkú (*Tarsiger cyanurus*) első bizonyított előfordulása és első gyűrűzött példánya Magyarországon

Lukács Zoltán – Gyurácz József¹

1: Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjozsi@ttk.nyme.hu

Z. Lukács, J. Gyurácz: The first record and ringed specimen of Red-flanked Bluetail in Hungary

One juvenile specimen of the species was ringed on 12th October 2010 at Tömörd Bird Ringing Station.

2010. október 12-én a 7 órai hálóellenőrzéskor fogtuk meg az első hazai kékfarkút (*Tarsiger cyanurus*) a Tömördi Madárvárta 16-os számú sztenderd hálóállásában, cseres-tölgyes erdő bokros (vadkörte, kökény, galagonya, fagyal, gyepűrózsa) szegélyében. Az időjárást napsütés, szélcsend és anticiklon jellemezte, a hőmérséklet reggel 7 órakor 6 Celsius fok volt. A madarat 1. naptári évében lévő (immatur) példánynak határoztuk (gyűrűző: Lukács Z.) a faroktollak alakja és kopottsági foka, valamint a felső csőrkéve belsejének színezete alapján. A határozáshoz használt szakirodalom: Busse, P. Kulcs az európai énekesmadarak ivar- és korhatározásához, Budapest. MME, 1989; Svensson, L. Útmutató az európai énekesmadarak határozásához, Budapest. MME, 1995.

A madarat gyűrűzés, mérés és fényképfelvételek készítése után elengedtük. A gyűrűzés után az alábbi időpontokban fogtuk vissza, illetve látták a madárvárta környékén:

2010. október 13. 9 óra, visszafogás (14-es háló)

2010. október 14. 17 óra, visszafogás (13-as háló)

2010. október 15., terepi megfigyelés (Ampovics Zsolt, Berényi Zsombor, Cser Szilárd, Horváth Gábor, Mészáros József, Pánya Csaba és mások)

2010. október 16. 11 óra, visszafogás (14-es háló)

2010. október 18. 16 óra, visszafogás (11-es háló)

2010. október 19., terepi megfigyelés (Gál Szabolcs)

A madár szárnya (maximális hossz) 77 mm, 3. kézevezőjének hossza 57 mm, fark hossza 60 mm volt. Testtömegének, vonulási zsírtartalékának és mellizomzatának becsült értékeit az alábbi táblázat tartalmazza:

Dátum	Tömeg (g)	Zsír	Izom
2010. október 12.	11,9	0	2
2010. október 13.	12,7	1	2
2010. október 14.	13,4	2	2
2010. október 16.	13,3	2	2
2010. október 18.	13,9	3	2

A kékfarkú vörösbegyre emlékeztető, bár annál finomabb alkatú madár. Csőre arányaiban rövidebb és tövénél szélesebb a vörösbegyénél, laposabb és csúcsán horgasabb, emiatt a légykapókéra emlékeztet. A gyűrűzött példány felső oldala olívbarna, a dolmány oldalain inkább olívizöldes. Szárnytollai szürkésbarnák, farktollai és felső farkfedői kékek, illetve szürkéskékek, fiatal kék cinegére emlékeztető színűek. Alsó oldala piszkosfehér, testoldalain narancsvörös folt. Feje barnásszürke, jól látható világosabb szürkésbarna szemöldöksávja és piszkosfehér szemgyűrűje, valamint diffúz szegélyű piszkosfehér torokfoltja van. Elterjedési területe elsősorban az ázsiai tajgaövezetre és az ázsiai magashegységek fenyveseire, cserjéseire terjed ki. Európában csak Finnország és Oroszország északi részén költ kis számban. Finnországban az 1940-es évek végén telepedett meg. Kóborló példányai előfordultak már Lengyelországban, Szlovákiában, Olaszországban és Cipruson is. Eddigi ismereteink alapján az európai fészkelők is Délkelet-Ázsia szubtrópusi, trópusi területein telelnek. Tömördön kívül Somoskőújfalu (Nógrád megye) és Szalonna (BAZ megye) határában is befogtak 1-1 példányt (www.mme.hu). A faj hazai és más közép- és dél-európai megkerülései kapcsán felmerül a kérdés, hogy a vonulási időszakban, Európában előforduló példányok honnan származnak, Északkelet-Európából vagy Szibériából? Kialakulhatott-e már az

Európában megtelepedő madaraknál egy genetikailag meghatározott új vonulási irány, amely nem Délkelet-Ázsia, hanem Európa vagy Afrika melegebb vidékeire, az új telelőhelyekre vezet? Ezekre a kérdésekre a további kutatások adhatják meg a választ.

A Chernel-kerti odútelep, 2010

Barki Márta

9737 Bük, Ifjúság útja 50., e-mail: barkim@freemail.hu

M. Barki: Nest-box colony of Chernel Garden in Kőszeg, 2010

There were 53 nest-boxes in the Chernel Garden in Kőszeg. The nest-boxes were controlled regularly once a week from 15th March 2010 to 5th August 2010. 19 pairs of Great Tit; 3 pairs of Blue Tit; 2 pairs of Common Redstart; and one of Eurasian Wryneck, Nuthatch, Common Starling and Black Redstart brooded in the nest-boxes.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az odúlakó madarokról folytatott kutatás a Chernel-kertben az odútelep tavaszi takarításával és javításával kezdődött. Február folyamán a rosszabb minőségű odúkat újakra cseréltük, a kisebb hibákat javítottuk. Az újonnan kihelyezett odúk deszkából készültek és B típusúak. 2010-ben hét madárfaj egyedei költöttek a Chernel-kertben és az Aradi vértanúk parkjában elhelyezett 53 odúban. A hét faj egyedei összesen 22 fészekaljnyi (116 pld) fiókát neveltek. (2009-ben 24 fészekben 146; 2008-ban 28 fészekben 131.)

Legnagyobb számban a széncinege (*Parus major*) költött. A lerakott 19 fészekaljnyi (összesen 150) tojásból 73 fiókát reptettek ki. A tojások 49%-ából repült ki fióka, ami az elmúlt évhez (81%) képest jelentős romlás, de a korábbi évekhez viszonyítva, a sikerességet tekintve, átlagos évet zártak a széncinegék. A rosszabb arányhoz hozzájárult, hogy három fészket elhagytak (összesen 22 tojás volt bennük), és két fészekben elpusztult az összes fióka.

A kék cinegék (*Parus caeruleus*) 3 odúban raktak összesen 43 tojást, melyből 23 fiókát reptettek, egy 11 tojásos fészekben pedig elpusztultak a fiókák. A csuszka (*Sitta europaea*) egy fészkeből 6 fióka repült ki. A seregély (*Sturnus vulgaris*) egy odúban fészkel, négy tojásból 2 fiókát neveltek fel.

A nyaktekercs (*Jynx torquilla*) egy olyan odúban fészkel, melyből előzőleg már kirepültek a széncinege fiókák. Nyolc tojásból öt fióka kelt ki és legalább 2 ki is repült.

A kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*) két költése sikeres volt, összesen 11 tojásból 7 fiókat neveltek, egy fészekben pedig magára hagytak négy tojást. A házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*) nem tartozik a rendszeres fészkelők közé, idén egy C típusú odúban nevelt 3 fiókat.

A mezei veréb (*Passer montanus*) az elmúlt években több odúban is fészkel. Éveken keresztül lakták többek közt a 27-28. odút, s költöttek bennük kétszer-háromszor évente. Az idén csak a 12. odúban találtam verébfészek-kezdeményt, költés egy sem volt. Az idei évben sok fészekbe raktak tojást a madarak, de a nagy pusztulási arány miatt kevesebb fiókat tudtak összességében reptetni, mint az előző években. A lerakott tojások (231) mindössze 50%-ából repült ki fióka. Ez az arány a kedvezőtlen időjárásnak is betudható. (A költések adatait lásd a táblázatban.)

faj	odú száma	típus	tojás (db)	kikelt	kirepült	megjegyzés
				fiókák száma (pld)		
Parus major	4.	B	9	9	6	első költés
Parus major	7.	B	8	7	6	első költés
Parus major	10.	B	9	3	3	első költés
Parus major	49.	B	10	8	3	első költés
Parus major	49.	B	6	4	4	másodköltés
Parus major	28.	B	8	8	3-4	első költés
Parus major	44.	B	8	8	8	első költés
Parus major	K6	B	9	9	7	első költés
Parus major	K6	B	5	3	0	elpusztultak
Parus major	K9	B	12	0	0	elhagyták
Parus major	38.	B	8	8	7	első költés
Parus major	29.	B	8	0	0	elhagyták
Parus major	K7	B	9	9	0	elpusztultak
Parus major	1.	B	9	9	4	első költés
Parus major	12.	B	7	7	1	első költés
Parus major	2.	B	7	7	6	első költés
Parus major	18.	B	8	7	4	másodköltés
Parus major	37.	B	8	6	6	másodköltés
Parus major	42.	B	2	0	0	elhagyták
Parus caeruleus	3.	A	11	Min.6	0	elpusztultak
Parus caeruleus	3.	A	7	4	3	másodköltés
Parus caeruleus	22.	B	12	12	9	első költés
Parus caeruleus	47.	B	13	13	11	első költés
Jynx torquilla	10.	B	8	5	Min. 2	másodköltés
Sturnus vulgaris	16.	B	4	3	2	másodköltés
Ph. phoenicurus	32.	B	6	3	3	első költés
Ph. phoenicurus	32.	B	5	4	4	másodköltés
Ph. phoenicurus	K1	B	4	0	0	elhagyták
Ph. ochruros	8.	C	5	3	3	másodköltés
Sitta europaea	27.	B	Min. 6	6	6	első költés

Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) és fogoly (*Perdix perdix*) Tompaládony határában

Fehér István

9662 Tompaládony, Kossuth L. u. 2.

I. Fehér: Western Marsh Harrier and Grey Partridge near Tompaládony

One pair of Western Marsh Harrier nested and two Grey Partridges were observed near Tompaládony in 2010.

2010. június 13-án a Tompaládony mellett elterülő régi kubikgödrök egy jól benádasodott, illetve gyékényesedett részében vízityúk fészket kerestem. Nagy meglepetésemre, tőlem úgy egy méterre, a téglalap alakú, kb. 20 x 50 méteres tavacska közepén szárnyra kapott a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) tojó példánya. A növényzet széthúzása után megpillantottam a fészket, benne 4 tojással. A nyár folyamán még három alkalommal ellenőriztem a fészket. A költés sikeres volt, mind a négy fióka kirepült. A madarakat csak ritkán lehetett látni, táplálékért több kilométerre is eljártak. A közelben lévő cséri tavaknál 2009 óta költ egy pár barna rétihéja. 2010. április 28-án a Tompaládony és Nemesládony közti dűlőúton a lábam mellől fogoly (*Perdix perdix*) röppent fel. Néhány méter megtétele után egy másik fogoly is felrepült. Fiatal, párba állt madarak lehettek. Biztató, hogy visszajöttek, hisz a falu határában, ugyanezen az útszakaszon 1996. június 20-án láttam utoljára foglyot.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*) adatok az elmúlt 30 évből

Varga László

9724 Lukácsháza, Kossuth L. u. 27., e-mail: vargal@szherdeszet.hu

L. Varga: Data on the distribution of European Honey Buzzard in the last thirty years

The author communicates 125 faunistical data on the distribution of European Honey Buzzard. The earliest data was 16th April (1994) Szombathely, Gyöngyöshermán, the latest one was 26th September (1996) Pannonhalma.

Egy tavaly ősszel történt szokatlan eset irányította figyelmemet a darázsölyvre (*Pernis apivorus*). 2009. szeptember 15-én reggel Szombathelyen a Saághy István Erdészeti Információs Központ biztonsági őre, Istók Károly Róbert arról tájékoztattott, hogy egy nagy darázsfészek van a Központ parkjában, melyre leszállt egy nagy sas. A madarat előző nap többször látta és megfigyelte, amint az kiássa a darázsfészket.

A nap során több kollegina is beszámolt arról, hogy nagy sast láttak a park fáira leszállni. Magam délután jártam az eset után, kerestem a darázfészket, melyre egy talajüregben, az arra vezető sétaúttól mindössze 2,5 m-re rá is találtam. Majd nem kis meglepetésemre az egyik közeli idősebb kőrisfára beszállt egy ragadozómadár, melyben egy fiatal darázsölyvet ismertem fel. A madár alig törődött velem, így nyugodtan figyelhettem távcsővel. Később bementem fényképezőgéper, s ez alatt a madár a parkban leásott száraz ágasfára szállt, mely minta madárodúinkat hivatott tartani. Mindössze 4 m magas és 8 m-re áll a darázfészektől. Nyilvánvaló volt, a madár csak arra vár, hogy visszatérjen a számára már ismerős darázfészekhez. Közben számos látogató érkezett a parkba, anyukák, nagyszülők kisgyerekekkel, akik a közelben kihelyezett csúszdán-mászókán kezdtek játszani. A darázsölyv még egy ideig ült az odúkat tartó fán, majd amikor már csak 10 m-re voltunk tőle, felrepült a játékok fölé hajló vöröstölgy egyik alsó elszáradt ágára, és hosszasan ott üldögélt. Valószínűen látvány volt az alig 8 m magasan pihenő ragadozómadár az alatta játszódozó gyermekekkel és a mit sem sejtő felnőttekkel. E közben érkezett Jánosa László erdész kolléga, tagtársunk, akivel a madár alatt állva, azt közelről figyeltük és beszéltük meg az esetet. Később kis időre szem elől tévesztettem a madarat, de az időközben hozzám csatlakozó feleségem újra felfedezte a park ÉK-i sarkában álló sűrű facsoportban. Jöttünkre átrepült a szomszédos, elhagyott temető lucfenyőire, ahol használható képeket tudtam róla készíteni. Onnan akkor már nem repült tovább.

Másnap nagy létszámú óvodáscsoport sétált-játszott a parkban, s látható volt, hogy a zúgó-dongó darázfészek veszélyesen közel van az úthoz, a játékokhoz, így hát azt este, Keve György méhész segítségével megszüntettük. 2010-ben pedig nem volt darázfészünk, így darázsölyv sem kereste fel a Saághy parkot.

Magam ennyire „szelíden” viselkedő darázsölyvet még nem láttam, s a szakirodalomban sem olvastam a fent leírthoz hasonló esetről. Darázsölyvet leggyakrabban erdők, legtöbbször erdőfelújítások felett figyeltem meg. Az alábbi táblázatban foglaltam össze az elmúlt 30 év adatait, melyek között szerepelnek a nem Vas megyei megfigyelések is.

Az adatok közül mindjárt az elsőhöz magyarázattal is tartozom. A fészket erdészeti dolgozóként 1979 nyarán találtam meg, de csak később, természetvédelmi őrként nyílt rá alkalmam, hogy télen ellenőrizsem. Ekkor a lombos gallyakból épült fészekben több lépmaradványt találtam, mely igazolta, hogy valóban darázsölyv

költött benne az előző évben. Az adatsor konklúziójaként annyit emelek ki, hogy láthatjuk, összesen 57 Vas megyei és hazánk különböző térségeiből további 9 település határában figyeltem meg darázsölyvet. Mindez egybevágh az összegző madártani művek megállapításaival, tehát megerősíthetjük: a darázsölyv általánosan elterjedt fészkelő madarunk. Az európai pöszért (Lakatos Károly nevezi így 1910-ben), azaz a méhfalót (*apivorus*) ezért bőven nyílik lehetőségünk megfigyelni, de nyitott szemmel kell járnunk ahhoz, hogy észre is vegyük az erdők felett köröző (mindenekelőtt a tapsoló) darázsölyveket. Az adatokból kitűnik, hogy gyakran együtt láthatjuk őket egerészölyvekkel (*Buteo buteo*), s ezért nem szabad felületesen lennünk gondolván, hogy az együtt köröző ragadozók úgyis mind egerészölyvek.

Táplálékspecialista faj lévén, a méhek, darazsak, poszméhek (dongók, régiesen pöszörök) élettevékenysége, szaporodása eleve meghatározza azt, hogy vonuló faj, s kora tavasszal még, vagy az ősz második felében már ne várjuk felbukkanását. Megfigyeléseim között a tavaszi legkorábbi adat 1994. április 16., ekkor a Gyöngyöshermánban megfigyelt madár ÉK felé repült. A legkésőbbi adatom pedig: 1996. szeptember 26., akkor Pannonhalmán figyeltem meg 1 példányt.

Vas megyei vonatkozásként érdemes még annyit megjegyeznünk, hogy a fokozottan védett darázsölyv (természetvédelmi értéke 100.000 Ft) a Natura 2000 hálózat, Őrség Különleges Madárvédelmi Terület (HUON 10001) egyik fő jelölő faja – a hamvas küllő (*Picus canus*) mellett -, s a kijelöléskor 25 párban határozták meg a 47.470 ha-os területen a költőállomány nagyságát.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*) adatok az 1980 – 2010. közötti időszakból:

Dátum	Település	Hely	Példány	Megjegyzés
1980.02.20	Cák	Nagyerdő	-	fészek tölgyfán (KTT)
1982.05.06	Rum	Rumi-erdő	2	fészek tölgyfán (KST)
1982.05.27	Rum	Rumi-erdő	2	fészek tölgyfán (KST)
1982.06.13	Kőszegdoroszló	Kinigli-domb	1	
1982.06.19	Velem		1	
1982.07.09	Kőszeg	Stájer-házak	2	
1982.07.15	Cák	Nagyerdő	1	
1982.08.03	Tömörd	Nagy-tó	2	
1983.06.18	Meggyeskovácsi	Balozsamegyes	1	
1983.06.29	Rum	Rumi-erdő	2	párban
1985.07.18	Pornóapáti	Pornói-erdő	1	
1987.05.12	Mikosszéplak	Fácános	1	
1987.05.15	Szemenye		1	

1987.05.27	Mikosszéplak	Fácános	2	párban
1987.06.07	Celldömölk	Ság hegy	1	
1987.06.25	Kám	Jeli	1	
1987.07.03	Győrvár	Hálás-erdő	1	talajon, kettő megfigyelés
1987.07.06	Győrvár	Hálás-erdő	1	
1987.07.07	Győrvár	Hálás-erdő	1	
1987.07.14	Győrvár	Hálás-erdő	1	
1987.07.27	Kám	Jeli	2	párban
1987.07.29	Kám	Jeli	2	párban
1987.08.08	Kőszeg	Alsó-rét	1	
1987.08.22	Porpác	Kavicsbánya-tó	2	párban
1987.08.31	Vasvár	Csörnök mente	2	párban, az egyik világos
1988.05.11	Felsőszölnök	Csetinye Mala polovna	2	együtt 2 egerészölyvvel
1988.07.03	Velem		1	
1988.07.25	Kétvölgy		1	többször
1988.08.07	Szombathely	Gyöngyöshermán	2	többször
1988.08.10	Kétvölgy		1	
1989.05.18	Vashosszúfalu	Pusztalánc	2	párban
1989.05.22	Vashosszúfalu	Pusztalánc	1	
1989.06.08	Gérce	Homokbánya	2	
1989.06.17	Fonyód	Vasútállomás	1	Somogy megye
1989.07.24	Káld	Pusztalánc	1	
1989.07.25	Káld	Pusztalánc	1	
1989.08.08	Sárvár	Szatmár	2	vijjogva köröztek
1989.08.24	Bejcgertyános	Farkaserdő	3	vijjogva köröztek
1990.07.11	Hegyhátszentmárton	Bakonya-erdő	2	
1990.07.17	Hegyhátszentmárton	Bakonya-erdő	2	
1990.07.19	Ivác	Bakonya-erdő	1	
1991.05.07	Bozsok	Kalapos-kő	1	
1991.05.14	Bozsok	Kalapos-kő	1	
1991.05.16	Dozmat	Pusztaszőlő	3	
1991.05.20	Dozmat	Pusztaszőlő	2	
1991.05.22	Dozmat	Pusztaszőlő	2	
1991.05.23	Felsőcsatár	Keresztesi-erdő	2	
1991.05.30	Szombathely	Belváros	1	
1991.06.03	Bozsok		2	párban
1991.06.05	Bozsok		2	
1991.07.03	Bozsok		1	
1991.07.04	Bozsok		1	
1991.07.17	Velem	Hármashatár	1	
1991.07.19	Velem	Kendig	1	
1991.07.26	Velem	Kendig	1	
1991.08.01	Velem	Kendig	3	
1991.08.05	Kétvölgy		1	
1991.08.05	Apátistvánfalva		1	
1991.08.08	Szatta		2	

1991.08.12	Csörötnek		2	
1991.08.16	Nemesmedves		2	
1991.09.01	Velem	Hörmann-forrás	1	
1992.07.16	Balogunyom	Dérmány	3	egerészölyvvel
1992.07.20	Kercaszomor		2	együtt 2 egerészölyvvel
1992.08.14	Szalfő	Timany-hegy	1	
1992.08.27	Nagyrákos		1	sötét
1992.09.08	Szombathely	Gyöngyöshermán	1	D felé
1993.04.30	Szombathely	Belváros	1	
1993.06.29	Hegykő	Rongyos-erdő	1	Gy-M-S megye
1993.07.07	Felsőcsatár	Pinka-szurdok	1	együtt 2 egerészölyvvel
1993.07.20	Szóce	Nádasdi határ	1	
1993.08.13	Fertőszentmiklós	Repülőtér	1	Gy-M-S megye
1993.08.16	Fertőszentmiklós	Repülőtér	1	Gy-M-S megye
1994.04.16	Szombathely	Gyöngyöshermán	1	ÉK felé
1994.06.09	Fertőszentmiklós	Szentmiklósi- erdő	4	együtt 2 egerészölyvvel
1994.06.15	Fertőszentmiklós	Szentmiklósi- erdő	2	Gy-M-S megye
1994.07.26	Sopronkövesd	Nemeskéri határ	1	Gy-M-S megye
1995.05.15	Kimle	Vesszős-erdő	2	Gy-M-S megye, párban
1995.05.22	Kimle	Vesszős-erdő	2	Gy-M-S megye, párban
1996.07.07	Vasalja	Gémtelep	1	
1996.08.01	Szombathely	Gyöngyöshermán	1	
1996.09.04	Tét	Betlehem	4	Gy-M-S megye, D felé
1996.09.26	Pannonhalma	Écsi határ	1	Gy-M-S megye
1997.06.10	Gersekarát	Szálláshely	1	egerészölyvvel
1997.06.27	Nádasd	Nagy-erdő	2	vijjogva köröztek
1997.08.10	Tömörd	Nagy-tó	1	
1998.06.11	Káld	Farkaserdő	1	együtt 2 egerészölyvvel
1998.06.30	Nemeskocs	Körtvélyes	2	
1998.07.08	Szigliget	Hálás-tető	2	Veszprém megye párban
1999.05.06	Csehimindszent	Potyrózsamajor	2	
1999.05.19	Bejcgertyános	Berek	1	
1999.06.03	Bögöte	Türjei út	1	
1999.06.15	Vönöck		1	talajon
2000.04.26	Jánosháza	Alsó-erdő	1	
2000.05.14	Hosszúpereszteg	Szajk	1	
2000.05.23	Egyházashollós	Hollósi-erdő	2	többször
2000.06.28	Gersekarát	Telekesi határ	1	
2000.08.13	Hegyhátszentjakab	Vadása	1	
2001.06.26	Nyőgér	Farkaserdő	1	fás legelő
2001.07.06	Bátorliget	Láperdő	1	Sz-Sz-B megye,

				tapsolt
2002.05.15	Kondorfa	Felvég	1	együtt 2 egerészölyvvel
2002.05.29	Kondorfa	Felvég	2	talajon
2002.08.08	Püspökmolnári	Vasút mente	1	
2003.05.22	Harasztifalu		1	dolmányos varjúval
2003.06.06	Körmend	Felső-rét	1	
2003.06.27	Kondorfa	Alvég	1	
2003.07.14	Regéc	Rákóczi-vár	1	B-A-Z megye
2003.07.30	Hegyhátszentjakab	Vadása	1	
2003.08.01	Pinkamindszent	Pinka-mente	3	egyik darázs-fészeknél
2004.05.20	Döbörhegy	Gersekaráti határ	2	
2004.08.18	Hegyhátszentjakab	Vadása	1	
2005.05.17	Gérce	Kis- Berek	1	
2005.05.31	Felsőcsatár	Pinka-szurdok	1	zsákmánnyal
2005.07.22	Pécsvárad	Zengő	3	Baranya megye
2006.05.16	Szombathely	Belváros	2	
2007.05.22	Kőszeg	Óház	1	együtt 2 egerészölyvvel
2007.08.22	Kőszeg	Óház	3	
2008.07.29	Egyházashetye	Bekenyi-erdő	1	
2008.08.13	Óriszentpéter	Nagyrákosi határ	1	
2009.05.12	Kőszeg	Stájer-házak	1	
2009.05.24	Kőszeg	Óház	1	tapsolt
2009.07.24	Kőszeg	Óház	2	
2009.09.15	Szombathely	Saághy park	1	darázs-fészeknél
2010.08.17	Nádasd	Nádasdi-erdő	2	

Madárfaunisztikai adatok a Marcal mentéről

Somogyi Csaba

9500 Celldömölk, Marx u.74., e-mail: csabis09@gmail.com

Cs. Somogyi: Avifaunistical data from Marcal Basin

The report presents the most interesting data from the author's diary in the last three years.

cigányréce (*Aythya nyroca*): 2010.07.23. 1 pld. a Kodó patakon. 2010.08.17. 8 pld. átrepült Bánhalmapuszta határában.

kontyos réce (*Aythya fuligula*): 2010.10.09. 1 pld. tőkés récékkel és szárcsákkal mozgott Nagypirit határában.

kanalas réce (*Anas clypeata*): 2009.04.06. 5 pld. egy belvízen a folyó celldömölki szakasza mentén.

- nyílfarkú réce (*Anas acuta*): Egyszeri megfigyelés 2009.03.15. 10 pld. a folyó celldömölki szakasza mentén belvízen.
- fütyülő réce (*Anas penelope*): 2010.10.09. kb. 20 pld. Nagypirit határában.
2010.11.07. kb. 50 pld. Nagypirit határában.
- böjti réce (*Anas querquedula*): a folyó celldömölki szakasza mentén telente és kora tavasszal kisebb-nagyobb csapatai megfigyelhetők belvizeken, illetve magán a folyón is.
- csörgő réce (*Anas crecca*): a folyó celldömölki szakasza mentén telente és kora tavasszal kisebb-nagyobb csapatai megfigyelhetők belvizeken, illetve magán a folyón is.
- fogoly (*Perdix perdix*): 2010.05.29. 2 pld. Marcalgergelyi határában, 2010.07.12. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszán.
- kárókatona (*Phalacrocorax carbo*): gyakran találkozni vele a folyó mentén. Leginkább a téli időszakban, illetve kora tavasszal. Mersevátnál, Nemeskocsnál, Bánhalmapusztánál és Celldömölnél is figyeltük már meg.
- kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*): 2009.02.21. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszán, 2009.02.22. 2 pld. ugyanott ahol előző nap, 2009.02.25. 1 pld. ugyanott, 2009.02.28. 1 pld., 2009.03.01. 2 pld.
- törpegém (*Ixobrychus minutus*): a terület fészkelő madara. A folyón kívül költ még Celldömölkön a Téglagyári-tavon és a Nagypiriti-halastavon is.
- bakcsó (*Nycticorax nycticorax*): 2010.07.12. 4 pld. a Marcal celldömölki szakasza mentén repült át.
- kis kócsag (*Egretta garzetta*): 2010.05.29. 1 pld. Nagypirit határában egy réten, nagy kócsagok társaságában
- vörös gém (*Ardea purpurea*): 2007. májusában 1 pld. Egeralja határában,
2009.07.28. 1 pld. a Marcal celldömölki szakasza mentén, 2009.08.21. 1 pld.
Csögle határában, 2010.04.07. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszánál
- fekete gólya (*Ciconia nigra*): 2007. májusában 1 pld. Bánhalmapuszta határában,
2009.05.28. 2 pld. Csögle határában, 2009.05.30. 2 pld. Nagypirit határában
egy réten, 2010.03.20. 1 pld. Celldömölk határában, északi irányba repült.
- rétisas (*Haliaetus albicilla*): 2009.02.21. 2 példány a folyó celldömölki szakaszán egy nagy belvízfoltnál, 2009.02.22. 1 pld. az előző helynél, 2010.11.07. 1 pld. Külsővat határában, majd a későbbiek folyamán 1 pld. Nagypirit határában,
2010.11.20. 1 pld. Külsővat határában

- parlagi sas (*Aquila heliaca*): 2009.05.29. 1 pld. Csögle határában északi irányba repült
- barna kánya (*Milvus migrans*): 2008.05.02. 1 pld. Csögle határában északnak tartott, 2009.04.07. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszán, nyugatra tartott
- darázsölyv (*Pernis apivorus*): 2009.08.23. 1 pld. Csögle határában, 2010.05.29. 2 pld. Boba határában
- hamvas rétihéja (*Circus pygargus*): a terület fészkelő faja. A medence több pontján is költ. 2007 óta Aczél Gergely évente táborot szervez a költőterületek és a költőpárok felmérésére.
- kék vércse (*Falco vespertinus*): 2008.05.02. 8 pld. Bánhalmapuszta és Adorjánháza közti út mentén akácfákon. 2010.05.29. 1 hím és 1 tojó pld. Csögle határában
- kabasólyom (*Falco subbuteo*): A terület költő madara. Sokszor volt szerencsénk hozzá Celldömölk, Egeralja, Csögle és Bánhalmapuszta környékén is.
- kormos szerkő (*Chlidonias niger*): 2010.05.29. 2 pld. Nagypirit határában egy réten, belvízfolt felett repkedtek
- dankasirály (*Larus ridibundus*): 2009.04.07. kb. 100 pld. a folyó celldömölki szakaszán egy nagy belvízfoltnál, 2010.05.24. kb. 50 pld. a folyó celldömölki szakaszán, szintén egy nagy belvízfoltnál
- sárgalábú sirály (*Larus michahellis*): 2010.03.05. 4 pld. a Marcal celldömölki szakasza mentén, északi irányba repültek
- pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*): 2009.04.06. kb. 20 pld. belvízen a folyó celldömölki szakasza mentén, 2009.04.11. kb. 20 pld. ugyanott, mint az előző alkalommal.
- sárszalonka (*Gallinago gallinago*): 2010.11.07. 1 pld. Külsővat határában a belvízfoltok illetve a kiöntésekből megmaradó vízfelületek környékén. 2010.11.20. kb. 40 pld. ugyanott, ahol az előző alkalommal.
- aranylile (*Pluvialis apricaria*): 2010.03.06. 20 pld. a folyó celldömölki szakasza mentén egy szántóföldön, 2010.03.13. 10 pld. ugyanott, ahol az előző alkalommal, de most bíbicekkel együtt mozogtak, 2010.05.21. 10 pld. szintén a celldömölki szakaszon, de ezúttal egy, a folyótól távolabb lévő szántóföldön, bíbicekkel együtt
- erdei cankó (*Tringa ochropus*): 2010.11.07. 1 pld. marcalgergelyi határában egy trágyaülepítőnél.

réti cankó (*Tringa glareola*): 2008.05.02. 8 pld. Egeralja környékén, 2010.04.27. 10 pld. a folyó celldömölki szakasza mentén, 2010.04.28. 13 pld. ugyanott, mint az előző napon. 2010.09.02. 20 pld., majd 2010.09.23. 6 pld. belvizek környékén a celldömölki szakasz mentén. 2010.11.07. 1 pld. Marcalgergelyi környékén.

szürke cankó (*Tringa nebularia*): 2010.03.21. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszán.

piroslábú cankó (*Tringa totanus*): 2007.06.01. 1 pld. Egeralja környékén, 2010.05.29. 1 pld. Csögle környékén.

billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*): A celldömölki Téglagyári-tavon 2009. nyarán 1 példányt több alkalommal is megfigyeltünk. Ugyanabban az évben júliusban a nagypiriti kavicsbányatavon 2 példányt figyeltünk meg többször is.

haris (*Crex crex*): a terület költő madara. Csögle határában 2007. augusztusában egy példányt gyűrtünk, egyéb megfigyelések a folyó nagypiriti, illetve bobai szakaszai mentéről származnak.

daru (*Grus grus*): 2008.05.02. 1 pld. Nagypirit határában egy réten, 2009.04.05. 2 pld. a folyó celldömölki szakaszán szántóföldön, 2009.04.06. 2 pld. ugyanott (valószínűleg ugyanazok), 2010.11.26. 14 pld. Külsővat határában repült át

kuvik (*Athene noctua*): 2007. júniusában több alkalommal is megfigyeltük egy majorban Bánhalmapuszta környékén.

gyöngybagoly (*Tyto alba*): A medence több falujának templomtornyában is van kihelyezve számára költőláda és sikeresen költ is a legtöbb helyen.

jégmadár (*Alcedo atthis*): Több megfigyelési adata is akad. A mersevāti tőzegtavon, a nagypiriti kavicsbányatavon is láttuk már példányait. A folyó külsővati, celldömölki szakaszán is találkoztunk már vele. Költő faj.

gyurgyalag (*Merops apiaster*): költ néhány helyen a medencében. Például: Mersevát, Csögle.

búbosbanka (*Upopa epops*): szintén fészkelő madara a területnek. Megfigyeltük már például Celldömölk környékén néhány helyen és Csögle környékén is.

fekete harkály (*Dryocopus martius*): költ a területen, például a Bánhalmapuszta környéki láperdőben.

hantmadár (*Oenanthe oenanthe*): 2009.09.02. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszán, vasúti sínek között mozgott.

kékbegy (*Luscinia svecica*): több példányt is sikerült meggyűrnünk az évek során Csögle környékén. Egeralja határában is sikerült többször megfigyelnünk, hallanunk.

süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*): 2007.12.27. 1 pld. a folyó celldömölki szakaszánál.

Tízlábú (*Decapoda*) rákállomány-felmérés az Őrségben

Herényi Márton¹ - Illés Péter² - Kiszely Pál³

1. 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C, e-mail: mherenyi@freemail.hu

2. 9730 Kőszeg, Károlyi M. u. 1., e-mail: selliretep@freemail.hu

3. 8230 Balatonfüred, Bartók Béla utca 3., e-mail: pal.kiszely@gmail.com

M. Herényi, P. Illés, P. Kiszely: Crayfish (*Decapoda*) surveying in Őrség

In August 2010 7 individuals of *Astacus astacus* were caught in the Brook Szentjakabi and 25 in the Brook Kerka. One individual of *Pacifastacus leniusculus* was caught in the Brook Hársas and 2 in the River Rába. There were no crayfish species in the Brook Grajka and Szakonyfalu found.

A monitoring ideje: 2010. augusztus 3-5. Vizsgált vízfolyások: Kerka, Szentjakabi-patak, Szakonyfalui-patak, Grajka-patak, Hársas-patak

MÓDSZEREK

Csapdázás (varsázás). Az adott patakszakaszon egyenletesen elosztva késő délután raktuk le a varsákat, egész éjjel kint hagyjuk, majd másnap reggel szedtük fel őket. Ezt minden vízfolyásnál elvégeztük. A csapdákból csaliként halszelet, halcsali pellet és speciális ráktáp keverékét használunk. A közbeeső időszakban rácsázással és egyeléssel tudunk keresni.

Rácsázás. Nappal a felcsalizott rácsákat lerakjuk, majd fél-egy óra elteltével „felnézzük” azokat. Ezzel a módszerrel rövidebb idő alatt képet kaphatunk a rákok jelenlétéről.

Lyukazás. A patakban haladva a víz alatti partoldalt végigtapogatva keresünk rákok által ásott rejtékhelyeket (lyukakat). Azok többségében megfogható a rák.

Egyelés. Sekélyebb patakszakaszokon folyásiránnyal szemben haladva felemeljük a köveket, majd a víz letisztulása után az alatta rejtőző rák megfogható. Az állatokat a szükséges adatok felvétele után a fogás helyén minden esetben szabadon engedjük.

Az egyes élőhelyek jellemzői

Szentjakabi-patak: Szélessége 1-1,5 méter, mélysége átlagosan 20-50 cm. A meder nagyrészt köves, kavicsos, természetes (kivétel a vasúti híd szakasza).

Felsőjánosfánál torkollik a Zalába. A patak Szaknyérnél meanderező, végig nagyrészt éger- és fűzligetek kísérik. Azokon a szakaszokon, ahol művelt kaszáló határolja nagyon szép. Sajnos az egykori kaszálók több helyen elhanyagoltak, aranyvesszővel borított magaskórós szegélyezi. Szennyező hatással nem találkoztunk.

Kerka: Magyarföldnél szélessége 2-3 méter, mélysége 20-100 cm, medre kavicsos, a híd alatt kisebb kőgát-rakások lassítják és duzzasztják a vizet. A folyó Muraszemenye térségében ömlik a Murába.

Grajka-patak: Kis vízhozam, 10-25 cm mély, a vizsgálat idején sárga, agyagos a víz. Szakonyfalunál belefolyik a Szakonyfalui-patakba.

Szakonyfalui-patak: A Grajka-patak befolyása fölött igen kevés a víz, szemmel alig látható a víz mozgása, s csak szakaszonként található víz a mederben.

Hársas-patak: Apátistvánfalva fölött ered és Máriaújfalu magasságában folyik a Rábába. A forrás-tájék magasságában az aranyvessző benőtte. Apátistvánfalva alatt, a Kis-patak befolyásától már kellően mély és bővizű ahhoz, hogy rák meg tudjon benne telepedni. Különösen szép, meanderező a tó fölött. Itt mélyebb vizű (30-80 cm). A tótól lejjebb, közvetlenül a gát alatt csak nagyon csekély a vízfolyás, a víz vörös színű, vasoxidos. A Rába közelében is csak kis vízhozamú, 10-20 cm mély, a Rábát elérve meredek parttal, leszakadással torkollik a folyóba.

Vizsgált adatok: a faj(ok) megléte-hiánya, varsázásnál a csapdák által fogott egyedszám, ivararány, az előfordulások pontszerű feltüntetése térképen, egyéb biometriai adatok, esetleges veszélyeztető tényezők megléte, védelmi intézkedések javaslata.

A VIZSGÁLAT EREDMÉNYE

2010. augusztus 3-4. Tájékoztató jelleggel egyeléssel győződünk meg a rákok jelenlétéről a Szentjakabi-patak Zalához közeli pontján (Felsőjánosfa-vasúti híd). Már az első kő alól került elő folyami rák (*Astacus astacus*). Másfél-két óra alatt 13 példányt fogtunk. Ezt követően 9 varsát raktunk le a Szentjakabi-patak három pontján (Felsőjánosfa-vasúti híd, Hegyhátszentjakab, Szaknyér). Szintén 9 varsát raktunk le a Kerkára Magyarföld közelében (Kerkáskápolna Magyarföld közötti híd). Az ezzel egy időben végzett rácsázás is már hozott eredményt: másfél óra alatt 13 példány folyami rákot fogtunk. A varsákat másnap néztük fel. A csapdázás eredménye: Szentjakabi-patak: 7 pld. folyami rák/ 9 varsa. Kerka: 25 pld. folyami rák/ 9 varsa. A varsák által fogott egyéb fajok: szivárványos ökle, fenékjáró küllő, kövi csík, sügér.

2010. augusztus 4-5. Összesen 12 varsát helyeztünk le a Szakonyfalui-és a Grajka-patakra, 6-ot pedig a Hársas-patakra, négyet a máriaújfalui Hársas-tó fölé, kettőt az alá. Még aznap próbáltunk rácsázással is fogni, de az eredménytelen volt. Egyeléssel végigjártuk mind a három patakot a forrástól a Rábába való betorkollásig. Sehol nem került elő rák. A csapdázás eredménye: Szakonyfalui-patak, Grajka-patak: a csapdák nem fogtak rákot. Hársas-patak: 1 pld. jelzórák (*Pacifastacus leniusculus*)/ 6 varsa. A varsák által fogott egyéb fajok: ürge cselle, kövi csík. A Rábán a csörötneki híd alatt negyed óra alatt 2 pld. jelzórát fogtunk.

AZ EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

Az már korábban is ismeretes volt, hogy a Zala folyóban és a Kerkában jelentős folyami rák állomány él. Az is tudott volt, hogy a Rába vízrendszerében a jövevény jelzórák teljesen kiszorította az őshonos folyami rákot és egyeduralgódóvá vált ott (Cinege, 11. szám). Vizsgálataink alátámasztották azt, hogy a Zala mellékvízfolyásaiban, így a Szentjakabi-patakban valamint a Kerkában jelentős folyami rák állomány él.

Az őshonos folyami rákjainkra a legnagyobb veszélyt a jelzórák megjelenése, s az általa terjesztett rákpestis (*Aphanomyces*) kórokozó jelenti. Úgy tűnik, a Rábában már csak a jelzórák van jelen. Minden bizonnyal ez igaz a Rábával közvetlenül érintkező vízfolyásokra is. Ez megmagyarázhatja azt, miért nem találtunk 2006-ban sem, és a jelen felmérés alkalmával sem a Szakonyfalui-, a Grajka- és a Hársas-patakban folyami rákot. Kérdés az, miként jelent meg a jelzórák a Hársas-patak tó feletti részén, hiszen a tó alatti szakasz –a mostani állapotában– nem kifejezetten alkalmas e faj tartós megtelepedésére, s a tározó gátrendszere jelentős (elméletileg leküzdhetetlen) akadályt képez e faj felfelé való terjeszkedése előtt. Mégis jelen van a jelzórák a tó fölötti patak részen. Nem elképzelhetetlen, hogy a haltelepítések is hozzájárulhatnak a faj terjeszkedéséhez.

Ha a vízszennyezés lehetőségét kizárjuk, más emberi tényezők is játszhatnak szerepet a rákok elterjedésében. Egy szakonyfalui lakos elmondása szerint a patak felső részén, az erdészház fölötti forrásnál korábban szokott látni rákot (mostanra a forrás elapadt). Közel húsz évvel ezelőtt az erdészház fölötti halastó gátja átszakadt, rákokat is hozott le a víz, azóta –elmondása szerint– nem nagyon van rák a patakban. Egy Hegyhátszentjakabon élő helyi lakos is beszámolt arról, hogy korábban ő is telepített folyami rákot a Vadása-tóból a Szentjakabi-patakba.

A jelzórák térhódítását gyakorlatilag lehetetlen megfékezni, de az őshonos fajok megóvása érdekében néhány dolgot meg kell tenni. Meg kell akadályozni az eddig még érintetlen vizekben (Zala vízrendszere) a rákpestis behurcolását (pl. haltelepítésekkel, horgász eszközökkel). Az egy centiméteres rák-ivadékok haltelepítés során szinte lehetetlen külön választani az ugyanilyen méretű halivadéktól. Ezért a haltelepítés csak olyan helyről történjen, ahol a víz mentes a jelzóraktól! Továbbra is fel kell hívni a horgász közösség, természetjárók és a lakosság figyelmét arra, hogy sem élő, sem holt rákot egyik vízből se szállítson, telepítsen át más vízbe!

A rákpestis rajzóspórás kórokozója eszközökkel, tárgyakkal is terjedhet. Fontos ezért a horgászfelszerelés, különösen a hálók, szákok, a gumicsizma fertőtlenítése és alaposan kiszáritása lehetőleg tűző napfényen, hogy a kórokozó elpusztuljon. Aki teheti rézgálic- vagy híg hypo-oldatban fertőtlenítsen felszerelését, miután a Rába vízrendszerén horgászott. Ez a tízlábú rákokat vizsgáló kutatókra, biológusokra is vonatkozik, nehogy pont ők legyenek a terjesztői a kórokozónak!

Az őshonos rákjaink ugyan 2008 júliusától védetté váltak, ez azonban nem oldotta meg a megmaradásuk kérdését. Elszigetelt vizekben (akár mesterséges tóban) folyami rák tenyészeteket kell létrehozni, ahonnan később a megüresedett vizek újra benépesíthetők lesznek. Mindemellett tovább kell folytatni az őshonos fajok feltérképezését a Rába elszigetelt, kisebb vízfolyásaiban, továbbá a Duna vízrendszerében. (Említésre méltó, hogy a Murában már ismert a jelzórák jelenléte Murarátkánál. Szekeres József a VITUKI biológus dolgozója 2008. szeptember végén Murarátka térségében fogott jelzórát. A Kerka pedig a Mura mellékfolyója!)

Három tízlábú (Decapoda) rákfaj a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén

Illés Péter

9730 Kőszeg, Károlyi M. u. 1., e-mail: selliretep@freemail.hu

P. Illés: Crayfish (Decapoda) surveying in Landscape Protection Area of Kőszeg

In summer 2010 the *Austrapotamobius torrentium* occurred in the Source Ciklámen and Brook Stájer, the *Astacus astacus* and *Pacifastacus leniusculus* occurred in the Brook Doroszló. There were no crayfish species in the Source Hétforrás found.

Az Őrségi Nemzeti Park megbízásából idén nyáron átvizsgáltam azokat a vízfolyásokat a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén, amelyekben korábban ismert

volt a kövi rák (*Austrapotamobius torrentium*) jelenléte (Cinege 9. és 13. szám). A cél az addig ismert előfordulások ellenőrzése, illetve újabb élőhelyek felmérése volt. A Ciklámen-forrás és a Hétforrás vizeiben már korábban ismert volt a kövi rák előfordulása. A Szerdahelyi-patak és a Hármaspatak is a tízlábú rákok potenciális élőhelye.

Vizsgálati módszer: A felmérés során egyeléssel és csapdázással kerestem a rákokat. Egyeléssel a sekélyebb patakokban lehet rákokat keresni. Az adott patakszakaszon folyásiránnyal szemben haladva óvatosan felemelem a köveket, majd a víz letisztulása után az alatta rejtőző rák megfogható. Minden egyes megtalált egyed pozícióját GPS-szel rögzítettem, majd a fontosabb biometriai adatok felvétele után az állatot a visszahelyezett kő alá körültekintően szabadon engedtem. A mélyebb részekben a csapdázás (varsázás) az alkalmas módszer. Általában késő délután raktam le a varsákat, majd másnap reggel szedtem fel őket. A csapdákból csaliként halszelet, halcsali pellet és főtt kukorica keverékét használtam. Az állatokat ekkor is a szükséges adatok felvétele után a fogás helyén minden esetben szabadon engedtem. Adatokat gyűjtöttem a vízfolyás jellemzőiről és a fellelhető egyéb állatfajokról is.

A monitoring eredménye

Hétforrás (2010. július 14.): A patak forrásánál mért vízhozama 75-80 liter/perc, hőmérséklete 15 °C. Szélessége 40-60 cm, mélysége 2-5 cm. Az államhatártól folyásiránnyal szemben haladva lépésről-lépésre haladva vizsgáltam át a Hétforrás patakját. Minden lehetséges rejtekhelyet, követ felforgattam, de sehol nem találtam rákot. Nem volt a jelenlétükre utaló jel azokon a helyeken sem, ahol korábban (2008. július 13.) néhány példány előkerült. A potenciális táplálékbázis jelen volt: tegzes- és kérészlárvák, bolharákok, planáriák. A kövek alól 20-30 szalamandra (*Salamandra salamandra*) lárva is előkerült: voltak köztük 4-5 cm-es már kiszínesedő, kis kopolyúval rendelkező, s kisebb, 2-3 cm-es márványozott egyedek is. 6 gyepi békát (*Rana temporaria*) és 2 barna varangyot (*Bufo bufo*) is találtam. Hegyi szitakötőt (*Cordulagaster* sp.) csak egyszer láttam, 3-4 kisasszony szitakötő (*Calopteryx virgo*) és 1 erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*) is repült.

Augusztus 27-én délelőtt ismét átvizsgáltam a Hétforrás patakját. Ezúttal az államhatártól lefelé kb. 500 méterre, az osztrák oldalon kezdtem, s onnan haladtam a forrás felé. Az államhatár közelében –a tavalyelőtti lelőhelyen– a patak most 25-30 m hosszúságban „búvópatakká” vált. A patak mélyebben bevágódott, s az elmúlt három

hét aszálya miatt kisebb vízhozamú is. A tavalyi áradás rengeteg kavicsos hordalékot mosott le, ráhalmozta a nagy kövekre, s ezen a szakaszon „eltűnik” a patak. A víz valahol a vastag kavicsréteg alatt szivárog tovább. Így van ez azon a szakaszon is, ahol két éve az osztrák és a magyar oldalon a rákokat megtaláltam. Ahogy az első kutatónapon, úgy most sem találtam sehol sem rákot.

Ciklámen-forrás, Stájer-patak és Hármaspatak: Augusztus 13-án a Stájerházak környékén eredő patakokat (Ciklámen-forrás, Stájer-patak) jártam be. A Ciklámen-forrás idős lucfenyők tövében fakad (a Stájerházak mellett), kiépített, foglalt forrás, vízhozama 4,02 l/perc volt. A patak szélessége 30-50 cm, mélysége 3-10 cm, nagyrészt köves aljzattal. A területen ettől északra és délkeletre több kiépítetlen szivárgó (helokrén) forrás fakad, amelyek érként, csermelyként táplálják a völgyben folyó Stájer-patakat. Ezek kis vízhozamúak és egy részük csak időszakos vízfolyás. A legelső kövi rákot a forrásfoglalástól kb. 12 m-re találtam meg. A forrástól a Stájer-patakig összesen 28 példány került elő. Néhány egyedemet meg is mértem. Volt két vedlő egyed, 2 db. 1 cm-es fehér, idei ivadék, egyen találtam betegsége utaló piros, kerek foltot. Némi szemét csak a forrás épületek közelében lévő részén volt, de pl. egy nedves műanyag zsák alatt is találtam rákot. A Ciklámen-forrás alsó, közvetlenül a Stájer-patakba torkolló meredek, gyors folyású szakaszán most sem találtam rákot. A Ciklámen-forrástól délnyugatra folyó első ágon nem, a távolabbi ágakon ez alkalommal is csak kisszámú egyed (4 pld.) került elő. A Stájer-patakban már kiszínesedett, de még vízben lévő szalamandrák voltak. Az összefolyás utáni alsó szakaszon kisebb, sötétebb szalamandra lárvákkal találkoztam. Hegyi szitakötőt nem láttam repülni. A Hármaspatakat a Szikla- és az Árpád-forrás patakjainak összefolyásáig vizsgáltam át; nem találtam rákot.

Doroszlói-patak: A Doroszlói-patak átvizsgálása négy alkalmat (augusztus 10-én délután, 11-én délelőtt, augusztus 27-én délután, valamint október 15-16-i csapdázás) vett igénybe. Az első felmérést onnan kezdtem, ahol a patak eltávolodik a Pogányok pincesorától, s innen haladtam felfelé, az Enikő-forrásig. Nagy örömömmel már az első szemrevételezésnél rábukkantam egy sötét színű, ollótlan folyami rákra (*Astacus astacus*). Ettől 15-20 m-re sorra találtam a további példányokat. Olyan helyen tudtam könnyen keresni, ahol a kövek sekély vízben voltak. A mélyebb részek többségét szemmel tudtam átnézni, volt, hogy ilyen helyeken is tudtam fogni. A patak természetes mederben folyik, kanyargós, tiszta vizű. Szélessége 60-100 cm (a forrás közelében 20-40 cm), mélysége (a pincesor magasságában) 10-30 cm közötti (a

lassabb öblökben 50 cm körüli részek is előfordulnak). A meder köves, a lassabb részeken iszapos hordalék borítja. Rák ilyen helyen is előfordult, gyakran mozdulatlanok voltak, vékony iszapréteg borította őket, de –estefelé– mozgó egyedek is akadtak. Kizárólag folyami rákok voltak. Az állományban igen kevés volt a „méretes”, többségük kicsi vagy közepes egyed volt. Több idei, még nem kiszínesedett ivadékkal is találkoztam. Levedlett páncélmaradványt három helyen találtam, egy esetben a frissen vedlett példány mellett. Az iszapos aljzaton több helyen „nagy szitakötő” lárvák, bolharákok, szövőtegzések, házas tegzések, kérészek (a felsőbb részen), orvosi pióca, keringőbogár, szegélyes csíkbogár (a kis tó alatt), hátónúszó poloska, vízcsigák, planáriák, vízkorpiók is előfordultak. A patak medrén látszik a korábbi áradás nyoma, a kimosott meder, a lehordott és a lassabb szakaszon felhalmozott hordalék. Itt-ott szemétkupacok (vaskályhától a cipőtalpon keresztül a növényvédő-szeres göngyölegig) csúfították a vizet. A patakban két helyen figyeltem meg vízisiklót (*Natrix natrix*), két helyen gyepi békát. Szalamandra lárvát nem láttam a vízben. Reggel az úton egy közel másfél méter hosszú erdei sikló (*Elaphe longissima*) kúszott át, majd felmenekült egy fiatal szelídgesztenye fára.

A Doroszlói-patak legfelsőbb szakaszán (a pincesor legutolsó házától) egészen az Enikő-forrásig nem került elő újabb egyed. A Doroszlói-patak középső és alsó részét, (ahol a patak „eltávolodik” a pincesortól) csapdázással is megvizsgáltuk. Puskás Tamással és Puskás Diánával október 16-án délután 4 db. varsát raktunk le a patak középső, 4-et pedig az alsó szakaszára Kőszegdoroszló fölé. Minden alkalmas helyen egyeléssel is próbáltunk keresni. Október a rákok szaporodási időszaka, tehát erre még volt esély. Egyeléssel csak Kőszegdoroszlón a híd alatt találtunk 6 jelzórakot (*Pacifastacus leniusculus*). Ettől felfelé már a falun belül sem került elő, pedig alkalmas helyek voltak. A csapdákat másnap délelőtt szedtük fel. A varsák közül egyedül a Szerdahelyi-patakon lévő fogott 2 jelzórakot. Meglepő volt, hogy a Szerdahelyi-patakon a Gyöngyös-patakba való betorkollás közelébe elhelyezett varsa sem fogott. Itt egyeléssel még e faj további példánya került elő. A patak a kövi csík (*Barbatula barbatula*) élőhelye is.

Összegzés: Az egyes vízfolyásokban a következő rákfajok kerültek elő:

A Stájerházaknál eredő Ciklámen-forrás patakjában népeesebb, a völgyben folyó Stájer-patak mellékágaiban, kisebb kövi rák állomány él. A faj jelenléte a területen 1994 óta ismert. A populációk stabilnak mondhatók, s a patakok rákok által

benépesített részeinél lejjebb lévő szakaszok meredek esése a jelzórák, mint vektor alulról történő bevándorlását korlátozhatja.

Vízfolyás neve	Tízlábú rákfaj
Hétforrás patakja	-nem került elő rák-
Ciklámen-forrás és Stájer-patak mellékágai	<i>Austrapotamobius torrentium</i>
Doroszlói-patak (felső szakasz)	<i>Astacus astacus</i>
Doroszlói-patak (alsó szakasz)	<i>Pacifastacus leniusculus</i>

A Kőszegi-hegység vizsgált területén három tízlábú rákfaj (*Decapoda*) él.

Érdeemes volna azonban azt megvizsgálni, hogy a – Gyöngyösbe az osztrák oldalon belefolyó – Vogelsangbach patakon mennyire hatol fel a jelzórák (akár egy magyar-osztrák együttműködés során). A völgyben a Stájer-patakban és a Hármaspatakban nem találtam rákokat.

A Hétforrás patakjában kétszeri átvizsgálás után sem találtam meg a kövi rákot. A tavalyi „öznívízszerű” esőzés miatt megváltoztak a mederviszonyok. Alig van most a rákok számára „optimális” búvóhely azon a patakszakaszon, ahol két évvel ezelőtt (2008-ban) még előfordultak. Minden bizonnyal az áradás miatt tűnhetett el, semmisülhetett meg az amúgy is kis létszámú kövi rák populáció. Ha maradt is néhány túlélő egyed, az csak hosszabb idő után fogja tudni újra benépesíteni a patakot.

A Doroszlói-patak két tízlábú rákfaj élőhelye. A felső részen folyami rák, az alsó szakaszon (a Gyöngyösből betelepült) jelzórák él. A Pogányok pincesor magasságába eső patakrész a folyami rákok élőhelye. Ez a folyami rák első – jelenleg ismert – előfordulása a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területéről. Ettől feljebb és lejjebb nem találtam folyami rákot. A középső, az égerláp-erdőn áthaladó patakrészen nem találtam rákot. Kőszegdoroszlón a falu belterületén a Doroszlói-patakban már jelzórák állomány él, s ettől lejjebb a Szerdahelyi-patakban is egészen a Gyöngyösig. A folyami rák és a jelzórák állományt egy közel 3,5-4 km-es rákmentes patakszakasz választja el. Ez – úgy tűnik – alkalmatlan e fajok tartós megtelepedésére, s egyúttal barrierként szolgál; elválasztja egymástól a rákpestis hordozóját, a jelzórákat, és a betegségre fogékony folyami rákot. A Doroszlói-patakban a Pogányok pincesoránál élő védett folyami rák minden bizonnyal tartósan fennmaradhat. Kisebb környezetszennyezésre utaló hatást két helyen tapasztaltam: a Pogányok pincesor alatti patakmederben rengeteg a kommunális hulladék (úszó és partra sodort műanyag szemét, rozsdás vashulladék, növényvédő-szeres flakonok stb. csúfítják a

patak környékét). Ez inkább esztétikai szempontból rontja a patak környezetét, de a rákokra – úgy tűnik – nagyobb veszélyt nem jelent. Nem ártana azonban egy „nagytakarítás”, aminek során a patakot a szeméttől meg lehetne tisztítani. A másik veszélyforrás a pincesor hétvégi házainál több helyen tapasztalt vízkivétel a patakból. Örvendetes a két őshonos rákfaj (folyami és kövi rák) jelenléte a vizsgált területen. Érdeemes lesz a következőkben az eddig át nem vizsgált patakokat is felmérni.

Újabb adatok a Tömördi Madárvárta környékének pókfaunájához VII.

A kaszáló (Kis-rét) és a cseres-tölgyes talajlakó faunájának összehasonlítása (2010)

Kovács Péter - Szinetár Csaba

Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: szcsaba@ttk.nyme.hu

P. Kovács, Cs. Szinetár: New data on the spider fauna of the Bird Observatory of Tömörd, VII., 2010

In this short report we inform our readers about results of 2010. The examined traps were located in the oak forest and meadow. The sampling showed 19 various species of spiders. The *Pardosa alacris* seemd to be the most dominant one in the edge between forest and meadow.

A Tömördi Madárvárta környezetének 11 éve zajló arachnológiai vizsgálata folytatásaként, 2010 májusában két szomszédos élőhely (a Kis-rét, illetve a szomszédos cseres-tölgyes) talajlakó pókfaunájának párhuzamos felmérését végeztük el. Célunk a már több esetben vizsgált élőhelyi heterogenitás hatásának kimutatása az erdei, illetve vele szomszédos kaszáló esetében. Vizsgálatainkat ezúttal is az NyME SEK TTK Biológia Intézete által szervezett ökológia terepgyakorlat keretében, a végzős hallgatók aktív közreműködésével végeztük. A duplaedényes és tetővel ellátott Barber-féle talajcsapdák egy transzekt mentén kerültek kihelyezésre (5-5-5 darab a kaszálón, a szegélyben, illetve az erdőben).

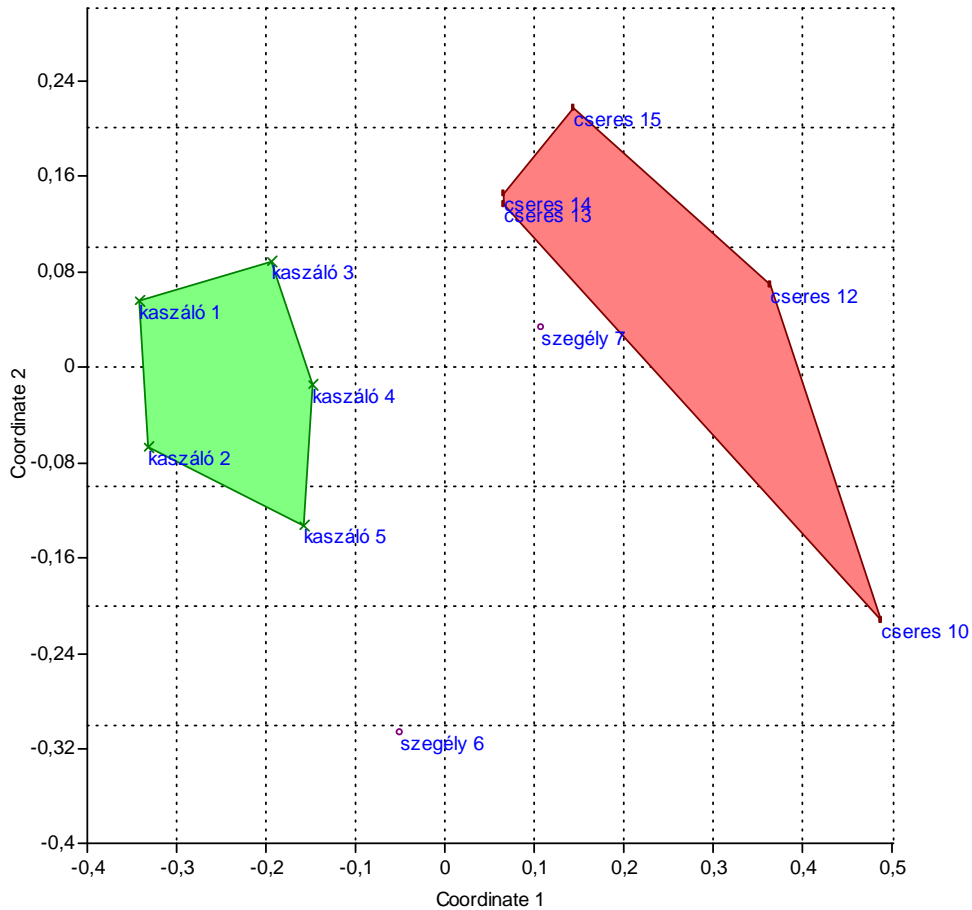
A gyűjtési időszak 2010. 05. 07-től 05.20-ig terjedt. A vaddisznók távoltartása érdekében kihelyezett vadriasztó („Vadóc”) ellenére három szegélyben elhelyezett csapda megsemmisült. A csapdák fogásait a pókok esetében faji szinten determináltuk (1. táblázat). Az élőhelyek talajlakó pókfaunájának viszonyát a 1. ábra mutatja, mely az egyes csapdák fogásai alapján ábrázolja a minták hasonlóságát. A várakozásnak megfelelően jól elkülönül a két élőhely, miközben a szegély két csapdája is jól szemlélteti az élőhely átmeneti jellegét. A gyeperdő, illetve az erdő talajlakó pókfaunájának átlagos denzitása szignifikáns különbséget mutatott. A kizárólag

lágyszárú növényzettel borított, jó fényviszonyokkal rendelkező gyepekben közel nyolcszorosan nagyobb denzitás értéket (2,81 egyed/csapda) kaptunk, mint a fejlett avarszinttel rendelkező részlegesen árnyékolt cseresben (0,37 egyed/csapda).

Faj	Rét	Szegély	Erdő	Összes
<i>Agroeca brunnea</i>	1	0	0	1
<i>Agroeca cuprea</i>	0	1	0	1
<i>Alopecosa cuneata</i>	3	0	0	3
<i>Alopecosa pulverulenta</i>	15	1	0	16
<i>Apostenus fuscus</i>	0	1	5	6
<i>Aulonia albimana</i>	23	1	0	24
<i>Drassyllus pusillus</i>	1	0	0	1
<i>Dysdera erythrina</i>	1	0	0	1
<i>Dysdera longirostris</i>	0	0	1	1
<i>Enoplognatha thoracica</i>	1	0	0	1
<i>Haplodrassus signifer</i>	2	0	0	2
<i>Hypsosinga sanguinea</i>	1	0	0	1
<i>Lepthyphantes flavipes</i>	0	0	1	1
<i>Palludiphantes alutacius</i>	0	0	3	3
<i>Panamomops affinis</i>	1	1	0	2
<i>Pardosa alacris</i>	25	56	6	87
<i>Pardosa riparia</i>	11	0	0	11
<i>Pisaura mirabilis</i>	2	0	0	2
<i>Steathoda phalerata</i>	1	0	0	1
<i>Tapinocyba insecta</i>	0	0	1	1
<i>Trachyzelotes pedestris</i>	1	0	0	1
<i>Urocoras longispinus</i>	0	0	1	1
<i>Walckenaeria dysderoides</i>	0	1	0	1
<i>Xysticus audax</i>	1	0	0	1
<i>Xysticus bifasciatus</i>	1	0	0	1
<i>Xysticus kochi</i>	3	0	0	3
<i>Zelotes apricorum</i>	0	0	1	1
<i>Zelotes electus</i>	0	1	0	1
<i>Zelotes villicus</i>	0	5	2	7
<i>Zora nemoralis</i>	0	1	1	2
<i>Zora silvestris</i>	2	2	0	4
Összes fajszám	19	11	10	31
Összes egyedszám	96	71	22	189

1. táblázat. A vizsgálat során kimutatott faji szinten determinált pókfajok
(Tömörd, 2010. 05.07.-05.20.)

A fogott fajok között valamennyit gyűjtöttük már az elmúlt 11 év során a Madárvárta körzetében. A kis mintavétel ellenére sikerült a terület néhány kis gyakoriságú, egyúttal regionálisan jellemzőnek bizonyult fajt ismét kimutatni (*Palludiphantes alutacius*, *Panamomops affinis*). Az 1. táblázatból látható, hogy a kis egyedszámmal képviselt, mindemellett jellemző élőhely-preferenciájú fajok mellett, elsősorban néhány nagy abundanciájú farkaspók tipikus élőhely-választása határozza meg a szomszédos gyepek, illetve erdő talajfaunájának karakterét, illetve felel azok eltérő mennyiségi és minőségi tulajdonságaiért.

1. ábra. A kaszálón (Kis-rét), valamint a cseres tölgyesben működő talajcsapdák fogásainak hasonlósága (Tömörd, 2010, 05.07.-05.20.)

A vörös mókus (*Sciurus vulgaris*) aktivitása és a téli mókusfészkek Kőszeg város zöldövezetében

Illés Péter

9730 Kőszeg, Károlyi M. u. 1., e-mail: selliretep@freemail.hu

P. Illés: The activity and winter nests of Eurasian Red Squirrel in the greenbelt of Kőszeg

The survey of the Eurasian Red Squirrel was made from the 1 February 2009 to the 31th January 2010. The Red Squirrels were observed during the whole year except December and showed the highest daily activity between 7 and 8 A.M. The author found 62 winter nests in Kőszeg.

Az európai vagy közönséges vörös mókus (*Sciurus vulgaris*) gyermekkorunktól kezdve legtöbbünk kedvenc állatai közé tartozik. Aligha van olyan ember, akit ne nyugózne le a fűgén szaladgáló, és a másik pillanatban már a fák lombkoronájában akrobataként ugráló kisemlős. A faj Eurázsia szerte elterjedt és szerencsére

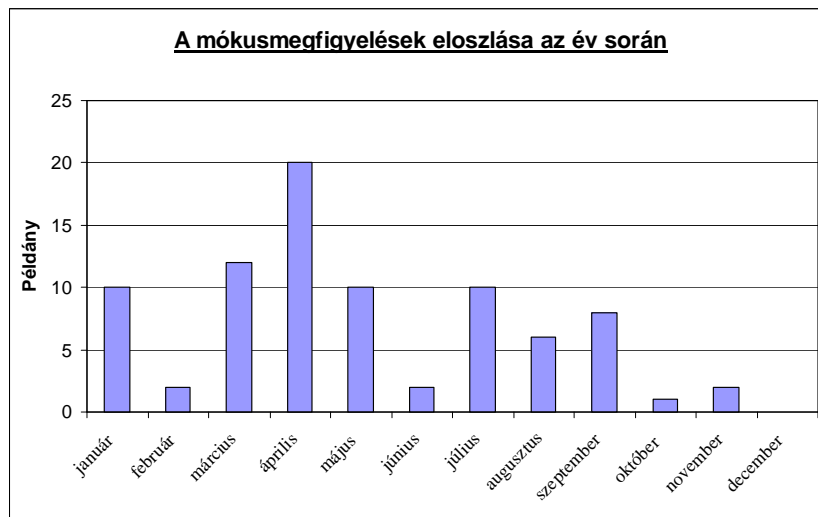
hazánkban is közönségesnek mondható. Munkámban a Kőszeg belterületén előforduló mókusok egyes napszakokban és az év során mutatott aktivitását vizsgáltam. A küllemükre, testméretükre és viselkedésükre vonatkozó adatokat is gyűjtöttem. Ehhez egy táblázatot küldtem a megfigyelőknek, amiben a megfigyelés időpontját, idejét, közelebbi helyét, a mókus szőrzetszínét, becsült testhosszát, viselkedésének rövid leírását valamint az időjárásra vonatkozó adatokat lehetett összegezni. A megfigyelések egy évre terjedtek ki 2009. február 1. és 2010. január 31. között. Barabás Krisztián, Barki Márta, Keszei Balázs, Kóródi Blanka, Dr. Markovics Tibor gyűjtött adatokat, amit ez úton is szeretnék megköszönni! Összesen 83 megfigyelés gyűlt össze – a saját adataimmal együtt.

Az adatokból megállapítható, hogy a vörös mókus – december hónap kivételével – az év valamennyi időszakában megfigyelhető. (Nagyobb számú, ill. hosszabb időtartamú vizsgálatnál bizonyára decemberben is megfigyelhető lett volna.) A megfigyelések többsége a tavaszi időszakra (március-április) esik. A vörös mókus nem alszik mély téli álmat. A nagy hidegben ritkábban látható, de enyhébb, napsütéses téli napokon is feltűnhet, amint éppen élelmet keresgél. Igazán zord és hideg napokon ($-5\text{ }^{\circ}\text{C}$ alatt) nem volt megfigyelhető. Október és január között volt legkevésbé aktív. A mókus – a szakirodalom szerint – évente kétszer is ellik. Ezt a megfigyelések alátámasztják: négy esetben voltak kölykökre vonatkozó adatok, ebből három a tavaszi időszakban (március-április). Barki Márta a Chernel-kert egyik odújában március 15-én 3-4 kölyköt talált. Március 21-én már nyitva volt a kölykök szeme, és március végén már elhagyták az odút.

Barabás Krisztián július végén kölyköket cipelő mókusszülőről számolt be a Nagy László Gyógypedagógiai Intézmény parkjából. A nyári időszakra eső mókusmegfigyelések alacsonyabb száma a lombosodás miatt a nehezebbé váló észleléssel is magyarázható. A mókusok igazi nappali rágcsálók. A nap során reggel 7 és 9 óra között valamint este 18 és 19 óra között voltak a legaktívabbak. A „legkorábban kelő mókust” 7 óra 4 perckor, a legkésőbbit 19 óra 30 perckor látták. (A megfigyelés természetesen csak akkor lenne reprezentatív, ha a megfigyelők a nap valamennyi időszakában azonos időt töltöttek volna megfigyeléssel.)

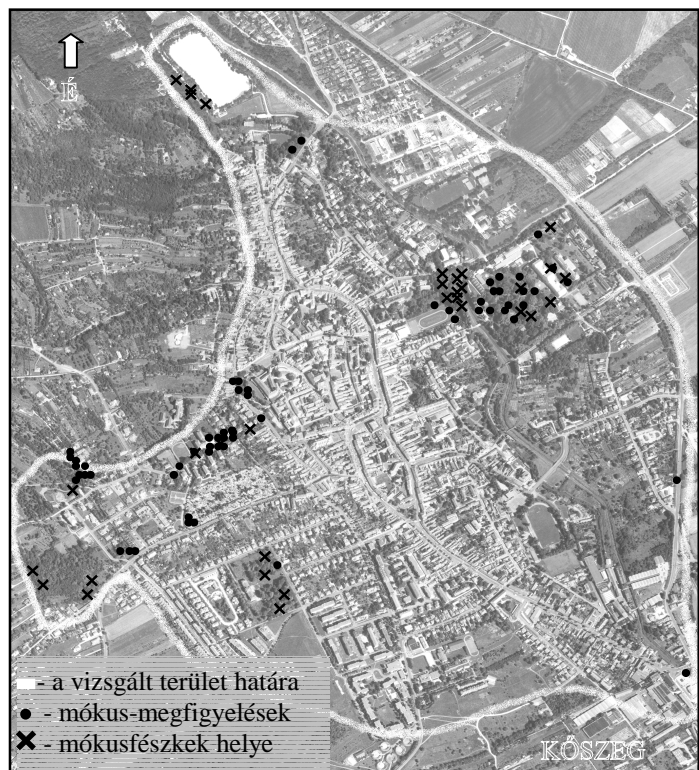
A szőrzet színének megítélése hordoz szubjektivitást, amit tovább „nehezít” a téli és a nyári bunda különbözősége. A megfigyelésekben a vörös, vörösbarna, a barnászvörös, a barna, a sötétbarna és egy esetben a szürke szőrzetszín fordult elő. Az állatok szőrzetszíne meglehetősen változatosnak mutatkozott: a tavaszi-nyári

időszakban világosabb (vörös, vörösbarna), ősztől koranyárig sötétebb (barna, sötétbarna) volt az állatok bundája. A megfigyelések szerint jelentős mókuszpopuláció él a városon belül a nagyobb parkokban (Dr. Nagy László EGYMI parkja, Széchenyi Emlékpark, volt SZOT üdülő parkja, Jurisics Miklós Gimnázium parkja, volt Dreiszker-féle szanatórium kertje, Várpark). Az itt lévő öreg fák elegendő bújóhelyet és táplálékot nyújtanak a mókusok számára. Táplálékukat főként fenyőmagok, tölgyek makktermése és mogyoróbokrok nyújtják. Jellegzetes a mókusrágtá toboz: a pikkelyleveleket a mag után kutatva lerágja, s csak a csupasz virágzati tengelyt hagyja meg. Egy esetben a nyári nagy melegben egy virágvázából ivó példányt is sikerült megfigyelnem. Gyakran keresi táplálékát a talajszinten. A megfigyelők a következő jellemző viselkedésformákat írták le: „a fűben keresgél”, „a talajon mozgott, majd felfutott egy fára”, „a földön szaladt”, „fáról fára futott”, „fára szaladt fel”, „a fán kergetőztek”.

Amikor észreveszi, hogy figyelik, igyekszik a fa ellentétes oldalán, onnan néha kikémlelve felszaladni a törzsön, majd a lombkoronában fáról-fára nagy ugrásokkal kerekét oldani. Jellegzetes az állat „figyelő póza”. Ilyenkor a fa törzsén mozdulatlaná merevedik, kissé eltartja magát a fától, izgalmában néha csettintget, vagy füttyent. A legérdekesebb eset az volt, amikor egy nőstény négy, alig 5-6 centiméteres rózsaszín, csupasz kölykét egyenként menekítette át a szájában a Szent Imre herceg utcában lévő fáról, egy a Várkör és a Hunyadi utca sarkán lévő kert tuja bokrának rejtekébe. A szülő minden esetben ugyanazon az útvonalon közlekedett, fától-fáig, a fák törzsét épp hogy csak érintette, még a parkoló autók alatt, előtt is elszaladt.

A mókus a közhiedelemmel ellentétben nem alszik valódi téli álmat, de a télre magas fák lombkoronájában „fészket” készít, vagy fák odvában húzza meg magát a zordabb időjárás esetén. Minthogy az mókuslakta odút jóval nehezebb megtalálni, mint a fészket (két esetben láttam odúba közlekedő állatot), így a téli időszakban mókusfészkeket kerestem Kőszeg belterületén. Ezt a szarka fészkéhez hasonló, de minden irányból zárt, 30-40 cm átmérőjű rejtekhelyet magasabb fák ágvillaiba készíti. A legalacsonyabban elhelyezkedő fészkek 6 m, a legmagasabban lévő

Mókus-megfigyelések és mókusfészkek helye
Kőszegen (2009.)

25-30 m magasan, de átlagosan 15 méteres becsült magasságban helyezkedtek el. A jellegzetes parkfa fajok szinte mindegyikére épített. Ehhez kívül vékonyabb ágakat használ, belsejét finomabb fűszálakkal, levelekkel béleli. Összesen 61 ilyen mókusfészket találtam, közülük 33-at ítélt meg „valószínű lakottnak”, 8 volt „kérdéses”. A fészkek lakottságát csak valószínűsíteni lehet; amennyiben kellően tömör, alkalmas méretű volt, s nem lehetett azon átlátni, „lakottnak” ítélt meg azt. A mókuspopuláció egyedszámáról nem ad ugyan pontos tájékoztatást a mókusfészkek

száma (vannak odút használók is), de a fészkek évről-évre történő megszámlálásával az állományváltozásról képet kaphatunk.

Az esetleírásokból kiderül, hogy a városi mókusok gyakran keresztezik az autók útját, s nem egyszer ez a veszтük: 6 esetben volt olyan példány, amit gépjármű ütött el. Úgy tűnik, ez a legfenyegetőbb veszтély a városban élő vörös mókusra. Az állat természetes ellensége, a nyuszt és a héja mellett a házi macska is jelenthet veszтélyt számára (volt olyan mókus, amit macska fogott meg). A vörös mókus számára legnagyobb veszedelmet, az Anglián kívül már Észak-Olaszországban is terjeszkedő amerikai szürke mókus (*Sciurus caroliensis*) jelenti. Szerencsénkre ez egyelőre csak távolabbi – bár megállíthatatlannak tűnő – veszтélyt jelent. A vörös mókus nemzetközileg és hazánkban is védett. Természetvédelmi értéke 10 000 Ft. A városi mókusok megóvása érdekében a parkok öreg fái, az idős lucfenyők, tölgyek, diófák, mogyoróbokrok meghagyásával tehetünk a legtöbbet.

KRÓNIKA

Gyűrűzés a Neretva-deltában

Bánhidi Péter

Meszlen, Béke u. 51., e-mail: drbanhidip@freemail.hu

P. Bánhidi: Bird ringing in Neretva Delta

The research aims to identify the migration routes and wintering sites of Moustached Warbler. In total, 25 birds ringed in Hungary were recaptured in Neretva Delta during two weeks (23rd October – 6th November 2010).

Nyolc éve szervez madárgyűrűző expedíciókat a Balkánra Németh Ákos, a Kolon-tavi (Izsák) madárvárta vezetője. A kutatás célja a fülemülesitkék (*Acrocephalus melanopogon*) vonulási útvonalának, telelőhelyeinek megismerése.

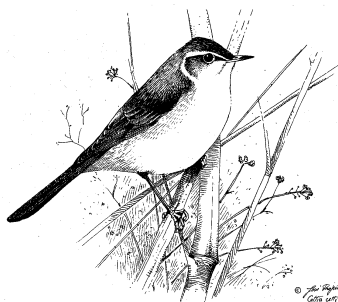
2010-ben egy időben három helyszínen folyt a gyűrűzés három héten keresztül. Az olaszországi Jesiben olasz madarászok dolgoztak, a horvátországi Vranskoban horvátok kezdték meg a gyűrűzést, majd magyar madarászok folytatták. A harmadik helyszín a Neretva folyó deltájában volt, Mostartól 50 kilométerre Metkovics nevű település közelében. Ide érkeztünk október 23-án délután Lőrincz Csillával, Ruff Andreával és Lendvai Imrével leváltani a már egy hete ott tevékenykedő bajai csapatot. Teljesen nomád körülmények között táboroztunk dalmáciai összekötőnk,

Barisa Ilic dinnyeföldjén. Ez mindaddig nem okoz gondot, amíg szép az idő, ahogy az is volt, mikor érkezésünk másnapján megkezdtek a munkát.

A szomszédos nádasban állt tíz db 12 méteres és egy darab 9 méteres háló, és mi ellenőriztük Barisa kb. 2 kilométerre lévő két darab 18 méteres hálóját is. Az első napon öt magyar és egy radolfzelli gyűrűs sitkét fogtunk. Hétfőn aztán elvette a kedvünket az időjárás. Megérkezett a jugo. Ez a tenger felől fújó szél, ami jelentős mennyiségű csapadékot szokott hozni. Reggel még széthúztuk a hálókat, de egy óra múlva már újra össze. 48 órán keresztül szakadt az eső. Barisa megvigasztalt bennünket, hogy a harmadik napon jön a bora és fölszárít mindent. A bora északi szél, a hegyek felől jön, viharos erejű, száraz és hideg. Valóban fölszárított mindent. Két napig azért aggódtunk, hogy ne ázzanak be a sátrak, aztán két napig azért, hogy ne vigye el őket a szél. Kibírták, mi is. Péntek reggelre szinte varázsütésre megjött a jó idő és meg is maradt teljes ott tartózkodásunk idejére. Ez meglátszott a madárfogáson is. Szombati napon minden addigi rekordot megdöntve 77 sitkét fogtunk, összesen pedig 174 madarat. A sitkék aránya természetesen azért ilyen magas, mert hanggal hívtuk őket. Szombat este megérkezett Koszorús Péter, leánya Vera és Horváth Gellért, Andit és Imrét váltani. Mi ketten Csillával végig maradtunk.

A három hét alatt a neretvai csapat 1895 madarat gyűrűzött, ennek több, mint negyede sitke volt. Ami számunkra eleinte szenzáció volt, a berki poszáta (*Cettia cetti*). Végül több, mint kétszázat jelöltünk belőle. Összesen 25 magyar gyűrűs sitkét ellenőriztünk, ezeket a Kolon-tónál, Ócsán és Fenékpusztán jelölték. Volt még a már említett radolfzelli gyűrűs, valószínű a Fertő tóról, továbbá egy magyar nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*). A végére egy nekünk jóleső szenzáció. Barisa barátunk a kertjében is szokott gyűrűzni, és egyik nap azzal a hírrel jött, hogy fogott egy magyar gyűrűs kék cinegét. Erről később kiderült, hogy egy hónappal korábban Tömördön kapta a gyűrűjét. Összességében jól telt a neretvai tartózkodásunk, és – mint később Németh Ákostól megtudtuk – ez volt az eddigi legeredményesebb év.

berki poszáta (*Cettia cetti*)

**A Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület
munkájának támogatói 2010-ben**

Adójuk 1%-át felajánló személyek

Nemzeti Civil Alapprogram Nyugat-Dunántúli Kollégiuma

**Nyugat-magyarországi Egyetem, Természettudományi Kar,
Biológia Intézet, Állattani Tanszék**

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Vonuló Madarakért Alapítvány

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Kékfarkú (*Tarsiger cyanurus*)

KÖSZÖNJÜK!

**Kérjük, támogassa Vas megye természetvédelmét adója 1%-ával!
Adószám: 18884351-1-18**

VAS MEGYE MADARAINAK NÉVJEGYZÉKE

NOMENCLATOR AVIUM COMITATUS CASTRIFERREI IN HUNGARIA

AN ANNOTATED LIST OF THE BIRDS OF VAS COUNTY IN HUNGARY

Összeállította:

GYURÁ CZ JÓZSEF

LUKÁ CS ZOLTÁN

VÖRÖS NORBERT

Szakmailag ellenőrizte:

HADARICS TIBOR

NÉMETH CSABA

CHERNEL ISTVÁN MADÁRTANI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR

BIOLÓGIA INTÉZET

SZOMBATHELY

2010

I. Bevezetés

Vas megye madarairól három névjegyzék készült a XIX. század vége és a XX. század vége között: Chernel 1898, Fromm 1929, Barbácsy 1987. Az 1987 óta eltelt több mint húsz évben a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjai, a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ (korábbi Berzsényi Dániel Főiskola) Biológia Intézet, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársainak és terepmadarászoknak a megfigyelései, valamint a Tömördi Madárvárta működése, a madárgyűrzési tevékenység révén sok új faunisztikai (faunisztika = egy adott földrajzi területen előforduló fajok listáját összeállító tudományág) adat gyűlt össze a Vas megye területén előforduló madárfajokról. Az adatok jelentős részét különböző szaklapokban (pl. Aquila, Cinege, Madártani Tájékoztató, Praenorica, Puszta), kéziratokban (pl. ÖNP kezelési terve) vagy elektronikus formában (www.birding.hu) publikálták is a megfigyelők, egy részük azonban továbbra is a terepi jegyzetfüzetekben maradt. A jelen névjegyzék összeállításával célunk az volt, hogy a legjellemzőbb adatok felhasználásával Vas megye madárfaunájának faji összetételéről valós képet adjunk, segítve és ösztönözve ezzel a további kutatásokat és a természetvédők gyakorlati munkáját.

II. Anyag és módszer

A névjegyzék összeállításánál Vas megye mai határain belül 2010 végéig végzett megfigyelések eredményeit vettük figyelembe. Publikált adatok esetében, ha a szerző és a megfigyelő ugyanaz a személy, akkor az adat után zárójelben a megfigyelő vezetékneve és a megjelenés éve szerepel (pl. Kiss 2000). Ha a szerző és a megfigyelő nem ugyanaz a személy, akkor az adat után zárójelben a megfigyelő vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűje, valamint a szerző vezetékneve és a megjelenés éve szerepel (pl. Nagy J., Kiss 2000). Nem publikált adat esetében a megfigyelő által szóban vagy írásban közölt megfigyelési, gyűrzési adatot használtuk fel egy faj elterjedésének bizonyítására, és az adat után zárójelben a megfigyelő, gyűrző vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűje áll (pl. Kiss J.). A www.birding.hu honlap adatbázisából engedéllyel felhasznált adat esetében a megfigyelő(k) neve(i) (pl. Kiss J. és Nagy P.) után a honlapra is hivatkozunk.

A fajok felsorolásánál, neveik írásánál, valamint faunisztikai kategóriába és faunatípusba (palearktikus stb.) sorolásánál a *Magyarország madarainak névjegyzéke* (MME Nomenclator Bizottság 2008) rendszer- és nevezéktanát követtük. A megyei névjegyzékben előforduló faunisztikai kategóriák jelentése: *A* = a faj legalább egy, minden valószínűség szerint természetes állományból származó példánya 1950. január 1. óta legalább egyszer előfordult Vas megye mai határain belül; *B* = a faj legalább egy, minden valószínűség szerint természetes állományból származó példánya kizárólag 1950. január 1. előtt fordult elő Vas megye mai határain belül; *C* = olyan faj, melynek ember közvetítésével létrejött állományából származó példány fordult csak elő Vas megye mai határain belül.

Minden fajnál igyekeztünk annyi és olyan faunisztikai adatot (megfigyelés dátuma, helye, megfigyelt példányszám) feltüntetni, amely jól mutatja az adott faj Vas megyei előfordulásának tér- és időbeli jellegzetességeit. A fészkelő fajok esetében nem adtunk meg számszerű becslést állományadatokat, és nem jellemeztük a fészkelő, vonuló, telelő állományok időbeli változásait sem, mert néhány faj (pl. fehér gólya, gyurgyalag) kivételével az egész megyére kiterjedő, szisztematikus állományfelmérések nem történtek.

A faunisztikai adatok előtt szöveges jellemzéssel utaltunk a faj jelenlegi, viszonylagos állománynagyságára és elterjedtségére. *Gyakori[.1]*: a megye nagy részén és nagy számban előforduló faj. *Közepesen gyakori*: helyenként több példányban vagy kisebb-nagyobb csapatokban rendszeresen előforduló faj. *Kisszámú*: helyenként néhány példányban vagy kisebb csapatokban[.2] rendszeresen előforduló faj. *Ritka*: alkalmasszerűen, legfeljebb néhány példányban előforduló faj. *Rendkívül ritka*: egy-két előfordulása bizonyított a megyében.

III. Az előforduló madárfajok jegyzéke

Classis: AVES – MADARAK

Ordo: Anseriformes – Lúdalakúak

Familia: Anatidae – Récefélék

Genus: **Cygnus** BECHSTEIN, 1803

1./ **Cygnus olor** (GMELIN, 1789)

bütykös hattyú

Mute Swan

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. A Rábán áttelelnék kisebb csapatai (Barbácsy 2001). A gyöngyöshermáni kavicsbányatavon először 1992-ben költött 1 pár (Varga 1999). Néhány előfordulási adata: 2000. június 14. Zsennye, kavicsbányató 6 fióka (Varga 2002); 2003. május 30. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 3 öreg és 1 fiatal pld. (Varga 2003); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 28 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

2./ **Cygnus cygnus** (LINNAEUS, 1758)

énekes hattyú

Whooper Swan

A (palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen előfordulása 1969-ben volt (Barbácsy 1987).

Genus: **Anser** BRISSON, 1760

3./ **Anser fabalis** (LATHAM, 1787)

vetési lúd

Bean Goose

A (palearktikus)

Gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1990. január 19. Gór 160 pld. (Gyurác 1992); 1994. január 7. Mesterháza 500 pld. (Gyurác J.); 1995. január 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 800 pld. (Varga 1999); 2002. november 20. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 150 pld. (Varga 2003); 2009. október 26. Celldömölk, Alsóság 300 pld. (Zsolnai R., www.birding.hu).

4./ **Anser albifrons** (SCOPOLI, 1769)

nagy lilik

Greater White-fronted Goose

A (arktikus)

Kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1995. november 18-tól 1996. március 26-ig Szombathely, Csónakázó-tó 1 áttelelő fiatal pld. (Varga 1996); 1994. december 18. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 1996. január 31. Hegyfalu 3 pld. (Fehér & Mesterházy 1996); 2009. október 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 17 pld. (Bíró 2009); 2010. január 28. Szentgotthárd 4 pld. (Jandrasits L., www.birding.hu).

5./ **Anser erythropus** (LINNAEUS, 1758)

kis lilik

Lesser White-fronted Goose

B (palearktikus)

Vas megyében egy alkalommal figyelték meg, 1929-ben (Barbácsy 1987).

6./ **Anser anser** (LINNAEUS, 1758)

nyári lúd

Greylag Goose

A (palearktikus)

Kisszámú átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1998. március 30. Bajánsenye, halastó 14 pld. (Barbácsy 2001); 1999. november 3. Szombathely, Csónakázó-tó 1 pld. (Kelemen 2005); 2000. december 14. Zsenye, kavicsbányató 24 pld. (Varga 2002); 2010. június 23. Celldömölk 2 pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

Genus: **Tadorna** BOIE, 1822

7./ *Tadorna ferruginea* (PALLAS, 1764)

vörös ásólúd
Ruddy Shelduck

C (adventív)

Ritka kóborló. Három adata ismert: 1911. Nagyunyom (Fromm 1929); 2006. november 4. – 2008. május 12. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. április 15. Pósfá 2 pld. (Kovács T., www.birding.hu).

8./ *Tadorna tadorna* (LINNAEUS, 1758)

bütykös ásólúd
Common Shelduck

A (szarmata)

Ritka kóborló. Előfordulásai: 1911. január Balogunyom 1 pld. (Németh J., Dankovics & Vig 2003); 1979. február 25. Rábapaty 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1979. március 11. Nick 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 2007. november 8. Gersekarát 8 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: **Anas** LINNAEUS, 1758

9./ *Anas penelope* LINNAEUS, 1758

fütyülő réce
Eurasian Wigeon

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. október 25. Felsőmarác, Himfai-tó 20 pld. (Barbácsy 1999); 1984. február 20. Csákánydoroszló, Rába 1 pár (Barbácsy 1999); 1995. január 8. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 15 pld. (Varga 1999); 2008. október 10. Gersekarát 4 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. november 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 14 pld. (Bíró 2009); 2010. március 29. Felsőmarác, Himfai-tó 1 hím pld. (Kis P., www.birding.hu); 2010. szeptember-október Kőszeg, Abért-tó 6 pld. (Németh Cs.).

10./ *Anas strepera* LINNAEUS, 1758

kendermagos réce
Gadwall

A (holarktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. október 25. Felsőmarác, Himfai-tó 6 pld. (Barbácsy 1999); 1984. április 4. Bajánsenye, halastó 1 pár (Barbácsy 2001); 1995. november 26. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 1999); 2009. április 12. Gersekarát, Olimpiai-tó 10 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. november 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 6 pld. (Bíró 2009).

11./ *Anas crecca* LINNAEUS, 1758

csörgő réce
Eurasian Teal

A (palearktikus)

Közepesen gyakori átvonuló, telelő. A XX. század elején fészkelhetett (Fromm 1929). Néhány előfordulási adata: 1974. december 30. Rum, Rába 25 pld. (Barbácsy 1999); 1990. november 6. Bajánsenye, halastó 16 pld. (Barbácsy 2001); 1992. december 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 120 pld. (Varga 1999); 1995. április 5. Csepreg, Boldogasszony-tó 9 pld. (Gyurác J.); 2006. szeptember 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurác 2006); 2009. március 14. Celldömölk 80 pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

12./ *Anas platyrhynchos* LINNAEUS, 1758

tőkés réce
Mallard

A (holarktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1975. december. 13. Sárvár, Rába 700-800 pld. (Barbácsy 1999); 1994. december 13. Bajánsenye, halastó 380 pld. (Barbácsy 2001); 1995. január 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1500 pld. (Varga 1999); 2001. június 14. Zsenyve, kavicsbányató 1 tojó 4 fiókával (Varga 2002); 2008. március 2. Gersekarát, Olimpiai-tó 195 pld. (Kóta-Tóth T., Kóta A., www.birding.hu).

13./ *Anas acuta* LINNAEUS, 1758**nyílfarkú réce**

Northern Pintail

A (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1982. május 4. Felsőmarác, Himfai-tó 1 hím és 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1993. december 23. Bajánsenye, halastó 1 hím és 1 tojó pld. (Barbácsy 2001); 1992. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 hím és 3 tojó pld. (Varga 1999); 1996. április 1. Tompaládony 2 hím pld. (Fehér & Mesterházy 1996); 2004. március 12. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 hím és 1 tojó pld. (Varga 2003); 2009. március 15. Celldömök 10 pld. (Somogy Cs., www.birding.hu); 2009. október 25. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 tojó pld. (Kóta A., www.birding.hu).

14./ *Anas querquedula* LINNAEUS, 1758**böjti réce**

Garganey

A (palearktikus)

Közepesen gyakori átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1982. március 16. Felsőmarác, Himfai-tó 45 pld. (Barbácsy 2001); 1993. március. 10. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1996. július 28. Tömörd, Nagy-tó 15 pld. (Gyurác J.); 2007. április 9. Gersekarát, Olimpiai-tó 15 pld. (Tóth T., Kóta A., www.birding.hu).

15./ *Anas clypeata* LINNAEUS, 1758**kanalas réce**

Northern Shoveler

A (holarktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1980. április 12. Felsőmarác, Himfai-tó 2 pár (Barbácsy 1980); 1995. április 3. Bajánsenye 11 pld. (Barbácsy 2001); 1996. április 1. Tompaládony 5 pld. (Fehér 1996); 2003. november 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó pld. (Varga 2004); 2004. március 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pár (Varga 2004); 2004. március 19. Csepreg, Boldogasszony-tó 5 pld. (Gyurác J.); 2007. április 2. Döröske, Döröskei-tó 10 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2007. augusztus 9. Körmend, Rába-part 2 pld. (Bedőcs Gy., www.birding.hu); 2009. május 3. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó 1 hím pld. (Kóta A., www.birding.hu); 2010. november 23. Kőszeg, Abért-tó 2 pld. (Németh Cs.).

Genus: **Netta** KAUP, 1829**16./ *Netta rufina* (PALLAS, 1773)****üstökösréce**

Red-crested Pochard

A (szarmata)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1987. március 15. Rábapaty, Rába 6 hím és 5 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1989. március 30. Bajánsenye, halastó 1 hím pld. (Barbácsy 2001); 1993. március 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pár (Varga 1999); 2005. június 9. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pár és 1 hím pld. (Varga 2005); június 23. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó és 6 fióka (Varga 2005); 2005. április 4. Szombathely, Csónakázó-tó 2 hím és 1 tojó pld. (Kelemen 2005); 2009. március 8. Boba, Marcal mente 6 hím és 1 tojó pld. (Vasuta B., ifj. Vasuta G., www.birding.hu); 2010. szeptember-október Kőszeg, Abért-tó 2 pár (Németh Cs.).

Genus: **Aythya** BOIE, 1822

17./ *Aythya ferina* (LINNAEUS, 1758)**barátréce**
Common Pochard**A** (palearktikus)

Gyakori átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1985. március 17. Nick, Rába 20 hím és 13 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1995. április 5. Csepreg, Boldogasszony-tó 50 pld. (Gyurácz J.); 2004. március 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 82 pld. (Varga 2004); 2005. január 30. Szombathely, Csónakázó-tó 2 hím pld. (Kelemen 2005); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 40 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

18./ *Aythya nyroca* (GÜLDENSTÄDT, 1770)**cigányréce**
Ferruginous Duck**A** (turkesztáni-mediterrán)

Ritka átvonuló. A XX. század elején fészkelhetett (Fromm 1929). Néhány előfordulási adata: 1980. március 10. Felsőmarác, Himfai-tó 12 pld. (Barbácsy 1990); 1992. április 10. Csepreg, Boldogasszony-tó 1 pld. (Gyurácz J.); 1993. április 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó pld. (Varga 1999); 2007. április 19. Sárvár 15 pld. (Kiss J., www.birding.hu); 2007. szeptember 2. Sárvár, Csónakázó-tó 1 öreg hím pld. (Tóth K., www.birding.hu); 2010. július 23. Celldömölk, Marcal mente 1 tojó pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

19./ *Aythya fuligula* (LINNAEUS, 1758)**kontyos réce**
Tufted Duck**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, ritka átvonuló. Néhány fészkelési és előfordulási adata: 1980., 1982., 1984. május-június Felsőmarác, Himfai-tó 1-1 pár (Barbácsy 2001); 1992. május 10. Csepreg, Boldogasszony-tó 2 pár (Gyurácz J.); 1992. augusztus 26. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 24 pld. (Barbácsy 2001); 1993. október 3. Mersevát 4 pld. (Aczél 2004); 1994. november 6. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 15 pld. (Varga 1999); 2004. július 9. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 tojó és 7 fióka (Varga 2003); 2004. július 30. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 tojó és 5 fióka (Kiss 2004).

20./ *Aythya marila* (LINNAEUS, 1761)**hegyi réce**
Greater Scaup**A** (holarktikus)

Rendkívül ritka téli vendég. Előfordulásai: 1971. január 2. Sárvár, Rába 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 2003. november 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 öreg tojó és 1 fiatal pld. (Varga 2004).

Genus: ***Somateria*** LEACH, 1819**21./ *Somateria mollissima* (LINNAEUS, 1758)****pehelyréce**
Common Eider**A** (arktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Két adata ismert: 1978. március 13. Kőszeg 1 tojó pld. (Zacsik E., Régeni 1979); 1989. szeptember 16. Nagygeresd, kubikgödör 1 hím és 2 tojó pld. (Fehér 2004).

Genus: ***Melanitta*** BOIE, 1822**22./ *Melanitta fusca* (LINNAEUS, 1758)****füstös réce**
Velvet Scoter**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Előfordulásai: 1989. február 6. Répceszentgyörgy, Répce 1 hím pld. (Fehér 2004); 1991. március 28. Bajánsenye, halastó 1 pld. (Barbácsy 2001); 1992.

november 7. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 tojó pld. (Varga 1999); 2003. november 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 tojó pld. (Varga 2004).

Genus: ***Bucephala*** BAIRD, 1858

23./ *Bucephala clangula* (LINNAEUS, 1758)

kerceréce
Common Goldeneye

A (holarktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1976. február 15. Jákfa, Rába 18-20 pld. (Barbácsy 1999); 1987. december 4. Bajánsenye, halastó 2 hím és 13 tojó pld. (Barbácsy 2001); 1996. április 4. Nagygeresd 1 hím (Fehér & Mesterházy 1996); 1994. november 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 13 pld. (Varga 1999); 2009. október 22. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 53 pld. (Bíró 2009).

Genus: ***Mergus*** LINNAEUS, 1758

24./ *Mergus albellus* LINNAEUS 1758

kis bukó
Smew

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Előfordulásai: 1908. február 2. Molnaszecsőd 1 pld. (Molnár L., Dankovics & Vig 2003); 1928. december 26. Csákánydoroszló, Rába 4 pld. (Csaba 1955b); 1940. február 1. Csákánydoroszló 1 hím pld. (Csaba 1959); 1950. február 20. Vasszentmihály, Rába 1 hím pld. (Csaba 1959); 1975. november 6. Sárvár, Csónakázó-tó 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1979. február 3. Uraiújfalu, Rába 1 hím pld. (Barbácsy 1999); 1985. január 9. Gasztony, Rába 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1985. február 17. Jákfa, Rába 1 tojó pld. (Barbácsy 1999); 1995. november 26. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó pld. (Varga 1999).

25./ *Mergus serrator* LINNAEUS, 1758

örvös bukó
Red-breasted Merganser

A (holarktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Előfordulásai: 1939. november 21. Csákánydoroszló, Rába 1 tojó pld. (Csaba 1955b); 1980. május 4. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pár (Barbácsy 1999); 1994. november 27. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 1999); 1998. november 12. Szombathely, Újperinti-bányató 3 vedlő öreg hím és 2 öreg tojó pld. (Ruisz K.); 2007. november 11. Gersekarát, Olimpiai-tó 2 tojó pld. (Kis P., www.birding.hu).

26./ *Mergus merganser* LINNAEUS, 1758

nagy bukó
Common Merganser

A (holarktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1985. november 18. Bajánsenye, halastó 1 hím és 2 tojó pld. (Barbácsy 2001); 1987. november. 29. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó pld. (Varga 1999); 1993. március 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím és 1 tojó pld. (Varga 1999); 1993. november 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 tojó pld. (Varga 1999); 1999. november 7. Szombathely, Csónakázó-tó 1 hím pld. (Kelemen 2005); 2003. november 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 fiatal pld. (Varga 2004); 2006. január 15. Körmend, Rába 2 hím és 3 tojó színezetű pld. (Kóta A., www.birding.hu); 2009. október 30. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Bíró 2009).

Ordo: Galliformes – Tyúkalakúak

Familia: Tetraonidae – Fajdfélék

Genus: ***Bonasa*** STEPHENS, 1819

27./ *Bonasa bonasia* (LINNAEUS, 1758)**császármadár**
Hazel Grouse**A** (szibériai)

Rendkívül ritka. A XIX. század végén még fészkelte az Őrség és a Kőszegi-hegység területén (Chernel 1898). A XX. század második felében fészkelése nem bizonyított, de rendszeresen előfordult a Kőszegi-hegységben (Bechtold 1981b).

28./ *Tetrao tetrix* LINNAEUS, 1758**nyírfajd**
Black Grouse**B** (palearktikus)

Vas megyében legutóbb 1858-ban Kőszegnél lőttek egy példányt (Chernel 1898).

29./ *Tetrao urogallus* LINNAEUS, 1758**siketfajd**
Western Capercaillie**A** (palearktikus)

Az 1880-as évektől rendszeresen előfordult, sőt a Kőszegi-hegységben az 1950-es évekig, az Őrségben pedig az 1960-as évek elejéig költött is (Csaba 1974, Győry 1964). Utolsó fészkelési adata: 1963.[HT3] Szalafő, Fekete-tó 1 tojó és 6 fióka (Gyimesi 1981). Ezt követően már csak rendkívül ritka kóborlóként jelent meg: 1963. április Kőszeg, Írott-kő 1 pld. (Csaba 1974); 1963 nyara Bozsok, Sötét-völgy 1 hím és 1 tojó pld. (Csaba, 1974); 1977. március–április Kőszeg 1 pld. (Régeni, 1979). 1985. Szalafő, Fekete-tó 1 hím és 1 tojó pld.[HT4](Kósa 1994).

Familia: Phasianidae – Fácánfélék Genus: ***Perdix*** BRISSON, 1760**30./ *Perdix perdix* (LINNAEUS, 1758)****fogoly**
Grey Partridge**A** (európai-turkesztáni)

Kisszámú fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. június 28. Bük 1 pld. 16 tojásos kotlik (Gyurác 1992); 1993. november 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 10 pld. (Varga 1999); 1993. június 7. Mesterháza 15 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 2009. október 12. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött és 20 megfigyelt pld. (Lukács Z.); 2010. április 28. Tompaladony 2 pld. (Fehér 2010).

Genus: ***Coturnix*** BONNATERRE, 1791**31./ *Coturnix coturnix* (LINNAEUS, 1758)****fürj**
Common Quail**A** (óvilági)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. június 29. Horvátzsidány 1 pld. (Gyurác 1992); 1996. május 9. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2009. május 2. Celldömölk 3 hím pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

Genus: ***Phasianus*** LINNAEUS, 1758**32./ *Phasianus colchicus* LINNAEUS, 1758****fácán**
Common Pheasant**C** (adventív)

Gyakori fészkelő, telelő.

Ordo: Gaviiformes – Búváralakúak

Familia: Gaviidae – Búvárfélék Genus: *Gavia* J. R. FORSTER, 1788**33./ *Gavia stellata* (PONTOPPIDAN, 1763)****északi búvár**

Red-throated Loon

A (arktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Előfordulásai: 1927. december 4. Csákánydoroszló, Rába 2 pld. (Csaba 1955b); 1932. Gasztony, Rába 1 pld. (Csaba 1955b); 1984. november 18. Bajánsenye, halastó 1 pld. (Barbácsy 2001); 1993. november 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbánya- tó 1 pld. (Varga 1999); 2006. november 14. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 fiatal pld. (Kis P., www.birding.hu); 2008. április 22–25. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 nászruhás pld. (Kis P., www.birding.hu).

34./ *Gavia arctica* (LINNAEUS, 1758)**sarki búvár**

Black-throated Loon

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1975. november 6. Sárvár, Csónakázó-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1984. november 15. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó 2 pld. (Barbácsy 2001); 1992. december 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 1997. december 13. Szombathely, Csónakázó-tó 1 pld. (Kelemen 2005); 2005. május 12. Kőszeg, Malom-tó 1 pld. (Szvoboda Zs., www.birding.hu); 2007. február 7. – május 31. Szombathely, Csónakázó-tó 1 pld.[HT5] (Dávid A. és mások, www.birding.hu).

Ordo: Podicipediformes – Vöcsökalakúak

Familia: Podicipedidae – Vöcsökfélék Genus: *Tachybaptus* REICHENBACH, 1853**35./ *Tachybaptus ruficollis* (PALLAS, 1764)****kis vöcsök**

Little Grebe

A (óvilági)

Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. szeptember 20. Felsőmarác, Himfai-tó 72 pld. (Barbácsy 1999); 1982. június 24. Zsenye, kavicsbányató 2 pár és 6 fióka (Varga 2002); 1990. január 19. Bük, Répce 1 pld. (Gyurác 1992); 1994. november 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 12 pld. (Varga 1999); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Genus: *Podiceps* LATHAM, 1787**36./ *Podiceps cristatus* (LINNAEUS, 1758)****búbos vöcsök**

Great Crested Grebe

A (óvilági)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1994. június 5. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 5 fióka (Varga 1999); 2008. június 13. Bük, golfpálya tava 2 fészkelő pár (Gyurác J.); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

37./ *Podiceps grisegena* (BODDAERT, 1783)**vörösnyakú vöcsök**

Red-necked Grebe

A (holarktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. október 11. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1993. november 27. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1

pld. (Varga 1999); 1994. szeptember 18. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1995. november 12–26. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1-2 pld. (Varga L.); 2002. december 8. Szombathely, Csónakázó-tó 2 pld. (Kelemen 2005).

38./ *Podiceps auritus* (LINNAEUS, 1758)

füles vöcsök
Horned Grebe

A (holarktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1989. december 28. Nagygeresd, Répce 1 pld. (Fehér 2004); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbánya- tó 1 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

39./ *Podiceps nigricollis* C. L. BREHM, 1831

feketenyakú vöcsök
Black-necked Grebe

A (holarktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1989. április 19. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1992. május 10. Csepreg, Boldogasszony-tó 3 pld. (Gyurácz J.); 1992. október 6. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003); 1994. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2007. május 7. Sárvár, Téglagyári-tó 3 pld. (Gergác T., www.birding.hu); 2010. szeptember 1. Szombathely 1 pld. (Horváth I.).

Ordo: Pelecaniformes – Gödényalakúak

Familia: Phalacrocoracidae – Kárókatonafélék

Genus: *Phalacrocorax* BRISSON, 1760

40./ *Phalacrocorax carbo* (LINNAEUS, 1758)

kárókatona
Great Cormorant

A (óvilági)

Kisszámú átvonuló, telető. Néhány előfordulási adata: 1995. április 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 70 pld. (Varga 1999); 1998. február 16. Szakonyfalu, Rába 140 átrepülő pld. (Barbácsy 1999); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 10 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

41./ *Phalacrocorax pygmeus* (PALLAS, 1773)

kis kárókatona
Pygmy Cormorant

A (szarmata)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 2007. február 14. Körmend, Rába-part 1 öreg pld. (Bedőcs Gy., www.birding.hu); 2007. március 9. Körmend, Rába part 2 öreg pld. (Bedőcs Gy., www.birding.hu); 2009. március 1. Celldömölk, Marcal 2 pld. (Somogyi 2010); 2009. március 14. Boba, Marcal 1 pld. (ifj. Vasuta G., www.birding.hu).

Ordo: Ciconiiformes – Gólyaalakúak

Familia: Ardeidae – Gémfélék

Genus: *Botaurus* STEPHENS, 1819

42./ *Botaurus stellaris* (LINNAEUS, 1758)

bölömbika
Eurasian Bittern

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, telető. Előfordulásai: 1908. április 15. Rum 1 pld. (Molnár L., Dankovics & Vig 2003); 1910. október 26. Kőszeg 3 pld. (Chernel 1918); 1911. március 10. Kőszeg 1 pld.

(Chernel 1918); 1989. Csákánydoroszló 1 pld. (Király R., Dankovics & Vig 2003); 1997. április 3. Alsószölnök, holtág 1 pld. (Barbácsy 1999); 2007. november 24. Szombathely 1 pld. (Szinetár Cs.); 2009. február 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Bíró 2009).

Genus: *Ixobrychus* BILLBERG, 1828

43./ *Ixobrychus minutus* (LINNAEUS, 1766)

törpegém
Little Bittern

A (óvilági)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1992. május 27. Nagygeresd 6 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 1995. június 5. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 1999); 2000. szeptember 7. Szombathely, Csónakázó-tó 1 pld. (Kelemen 2005); 2009. augusztus 26. Tömördi Madárvárta 1 fiatal gyűrűzött pld. (Szentendrey G.); 2010. július 23. Celldömölk, Marcal mente 1 tojó és 1 hím pld. (Somogy Cs. és társai, www.birding.hu).

Genus: *Nycticorax* T. FORSTER, 1817

44./ *Nycticorax nycticorax* (LINNAEUS, 1758)

bakcsó
Black-crowned Night Heron

A (kozmpopolita)

Ritka fészkelő, átvonuló. 1976-ig az ikervári Berek-holtágban 20-40 párból álló költőtelepe volt. Néhány előfordulási adata: 1977. augusztus 24. Sárvár, téglagyári-tó 25-30 pld. (Barbácsy 1999); 2001. július 21. Szombathely 1 pld. (Kelemen 2005); 2003. július 5. Csepreg, Boldogasszony-tó 1 öreg pld. (Gyurác J.); 2003. július 12. Egyházashollós 1 öreg és 1 fiatal pld. (Gyurác J, Hodászi E); 2007. július 21. Sárvár, Rába 1 fiatal pld. (ifj. Vasuta G., www.birding.hu); 2010. július 12. Celldömölk, Marcal mente 4 pld. (Somogyi Cs. és társai, www.birding.hu).

Genus: *Ardeola* BOIE, 1822

45./ *Ardeola ralloides* (SCOPOLI, 1769)

üstökögém
Squacco Heron

A (etiópai)

Ritka kóborló. Egyetlen előfordulása: 1989. ősz, Nagygeresd, kavicsbánya 1 pld. (Fehér 2004).

[HT6]

Genus: *Egretta* T. FORSTER, 1817

46./ *Egretta garzetta* (LINNAEUS, 1766)

kis kócsag
Little Egret

A (óvilági)

Ritka átvonuló, fészkelése nem bizonyított. Néhány előfordulási adata: 1977. augusztus 19. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1993. április 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1995. április 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2009. augusztus 17. Halogy, Berki-patak 7 pld. (Kis P., www.birding.hu).

47./ *Egretta alba* (LINNAEUS, 1758)

nagy kócsag
Great Egret

A (kozmpopolita)

Kisszámú átvonuló, telelő, fészkelése nem bizonyított. Néhány előfordulási adata: 1978. január 27. Nick 27 pld. (Barbácsy 1999); 1993. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 21 pld. (Varga 1999); 1996. április 19. Nagygeresd 3 pld. (Fehér 1999); 2001.

január 3. Szombathely 1 pld. (Kelemen 2005); 2005. február 4. Szombathely 1 pld. (Kelemen 2005); 2005. október 31. Balogunyom 100 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Genus: **Ardea** LINNAEUS, 1758

48./ Ardea cinerea LINNAEUS, 1758

szürke gém

Grey Heron

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1980. augusztus 19. Bük 9 pld (Gyurác 1992); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 45 pld. (Varga 1999); 1994. január 28. Vasalja 134 fészek (Gyurác J.); 2000. január 30. Szombathely 2 pld. és július 7. Szombathely 1 pld. (Kelemen 2005); 2002. július 5. Szombathely 5 pld. (Kelemen 2005); 2010. július 12. Celldömök, Marcal mente 5 pld. (Somogyi Cs. és társai, www.birding.hu); 2010. Vasalja 92 lakott fészek (Barbácsy Z.).

49./ Ardea purpurea LINNAEUS 1766

vörös gém

Purple Heron

A (óvilági)

Ritka átvonuló, kóborló. Néhány előfordulási adata: 1977. augusztus 28. Nick 5 pld. (Barbácsy 1999); 1998. augusztus 1. Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Bánhidi 1999); 1995. augusztus 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld (Varga 1999); 2000. május 13. Bük, kavicsbánya 1 pld (Gyurác J.); 2007. augusztus 1. Lukácsháza 1 pld. (Németh Cs.); 2009. július 28. Celldömök, Marcal 1 pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

Familia: Ciconiidae – Gólyafélék

Genus: **Ciconia** BRISSON, 1760

50./ Ciconia nigra (LINNAEUS, 1758)

fekete gólya

Black Stork

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1976. július 29. Püspökmolnári 8 pld. (Barbácsy 1999); 1990. július 11. Bük 1 pld. (Gyurác 1992); 1992. május 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1993. augusztus 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2000. Kőszeg, Kőszegi-hegység 3 fióka repült ki (Németh 2000.); 2002. július 6. Szombathely, Falumúzeum 1 pld. (Kelemen 2005); 2008. Őrségi Nemzeti Park területe 4 fészkelő pár (ŐNPI 2009); 2009. augusztus 29. Nádasd, Csörnóc mente 11 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2010. május 22. Vát, Köles-tető 1 pld. (Gyurác J.)

51./ Ciconia ciconia (LINNAEUS, 1758)

fehér gólya

White Stork

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. 2007. Vas megye, 373 fészekből 187-ben költöttek párok (Barbácsy 2007); 2008. Vas megye, 103 településen 207 fészekből 187 volt villanyoszlopon (ŐNPI 2009).

Familia: Threskiornithidae – Ibiszfélék

Genus: **Plegadis** KAUP, 1829

52./ Plegadis falcinellus (LINNAEUS, 1766)

batla

Glossy Ibis

A (óvilági)

Rendkívül ritka kóborló. Négy előfordulása ismert: 1901. április 26. Salköveskút, Salfa 1 pld. (Chernel I., Csaba 1967); 1904. július vége Tömörd min. 2. pld. (Chernel A., Csaba, 1967); 1920. nyár Csákánydoroszló, Holt-Rába kisebb csapat (Csaba 1955b); 1966. Csákánydoroszló, Nagy-gödör 3 pld. (Csaba 1968a).

Genus: *Platalea* LINNAEUS, 1758

53./ *Platalea leucorodia* LINNAEUS, 1758

kanalaszgém
Eurasian Spoonbill

A (szarmata)

Ritka átvonuló, kóborló. Néhány előfordulási adata: 1975. június 18. Sárvár, Sömjéni-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1977. június 5. és augusztus 2. között, Sárvár, Sömjéni-tó 1 öreg és 2 fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1996. május 5. Répcelak 1 pld. (Fehér & Mesterházy 1996); 2009. július 31. Halogy, Berki-patak mente 6 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Ordo: Accipitriformes – Vágómadár-alakúak

Familia: Accipitridae – Vágómadárfélék

Genus: *Pernis* CUVIER, 1817

54./ *Pernis apivorus* (LINNAEUS, 1758)

darázsölyv
European Honey Buzzard

A (etiópiai)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Az Őrségben 1986-ban 0,5 pár/10 km² sűrűségben fészkel (Barbácsy 2001); Vasszilvagy melletti erdőben fészkel 1 pár a következő években: 1997, 1998, 1999, 2000; Peresznye és Porpác határában 1998-ban 1 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2000); 2009. május 24. Kőszeg, Óház 2 pld. (Varga 2010).

Genus: *Milvus* LACÉPÈDE, 1799

55./ *Milvus migrans* (BODDAERT, 1783)

barna kánya
Black Kite

A (óvilági)

Rendkívül ritka fészkelő, ritka átvonuló, kóborló[.7]. Néhány előfordulási adata: 1974. május 13. Sárvár, Rózsa-majori berek 1 pld. (Barbácsy 1999); 1996. július 7. Vasalja 1 pld. (Varga 1996); 2003. július 5. Magyarszeződ és Rábahidvég, Rába 1-1 pld. (Gyurác J. és Hodászi E.); 2008. Molnarszeződ 1 pár fészkel (Szentirmai I.); 2010. augusztus 31. Körmend, Rába-part 1 öreg pld. (Bedőcs Gy., www.birding.hu).

56./ *Milvus milvus* (LINNAEUS, 1758)

vörös kánya
Red Kite

A (európai)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulásai: 1984. március 15. Kondorfa 1 pld. (Barbácsy 2001); 1987. március 4. Csákánydoroszló 1 pld. (Király R., Barbácsy 1986); 1997. február Lukácsháza 1 tojó pld. (Dankovics R., Dankovics & Vig 2003); 2007. augusztus 30. Szalafő 1 pld. (Papirnyik N. és Bodrogi B. www.birding.hu).

Genus: *Haliaeetus* SAVIGNY, 1809

57./ *Haliaeetus albicilla* (LINNAEUS, 1758)

rétisas
White-tailed Eagle

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, kóborló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1985. április 2. Ostffyasszonyfa 1 pld. (Barbácsy 1999); 2004. október 18. Tömörd, Nagy-tó 1 öreg pld. (Kiss

2004). 2008. Őrségi Nemzeti Park területe 2 fészkelő pár (ÖNPI 2009); 2009. január 22. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Bíró 2009); 2010. 3 ismert fészkelő pár Vas megyében (Németh Cs.); 2010. november 11. Rátót, kavicsbánya 2 öreg pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: **Gyps** SAVIGNY, 1809

58./ *Gyps fulvus* (HABLIZL, 1783)

fakó keselyű
Griffon Vulture

B (palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen előfordulása ismert: 1904. május vége Zsenyhe 1 pld. (Chernel 1907).

Genus: **Aegypius** SAVIGNY, 1809

59./ *Aegypius monachus* (LINNAEUS, 1766)

barátkeselyű
Cinereous Vulture

B (mongol-tibeti)

Egyetlen XIX. századi adata ismert: 1860. Kőszeg (Fromm 1929).

Genus: **Circaetus** VIEILLOT, 1816

60./ *Circaetus gallicus* (GMELIN, 1788)

kígyászölyv
Short-toed Snake Eagle

B (indiai-afrikai)

Rendkívül ritka átvonuló. Öt előfordulási adata ismert: 1870.[HT8] Lukácsháza, Csömötei-erdő 1 fiatal hím pld. (Chernel 1898); 1907. augusztus 26. Kőszeg, Alsó-erdő 1 pld. (Chernel 1918, Csaba 1967); 1908. június 30. Kőszeg 1 pld. (Chernel 1918); 1908. július 29. Kőszeg, Alsó-rétek 1 pld. (Chernel 1918); 1915. június 7. Lukácsháza 1 pld. (Chernel I., Csaba 1967).

Genus: **Circus** LACÉPÈDE, 1799

61./ *Circus aeruginosus* (LINNAEUS, 1758)

barna rétihéja
Western Marsh Harrier

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, gyakori átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1994. szeptember 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 9 pld. (Varga 1999); 2002. augusztus 25. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi 2002); 2010. június 13. Tompaládony, kubikgödör 1 pár sikeres költése (Fehér 2010); 2010. augusztus 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Góczán É.)

62./ *Circus cyaneus* (LINNAEUS, 1766)

kékes rétihéja
Northern Harrier

A (holarktikus)

Kisszámú átvonuló, telető. Néhány előfordulási adata: 1990. április 12. Tömörd 1 pld. (Gyurácz 1992); 1992. szeptember 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 tojó pld. (Varga 1999); 2004. december 29. Bük. 1 hím pld. (Gyurácz J.).

63./ *Circus marcourus* (S. G. GMELIN, 1770)

fakó rétihéja
Pallid Harrier

A (turkesztáni)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulásai: 1933. szeptember 29. Szombathely 1 fiatal pld. (Tóth K., Dankovics & Vig 2003); 2000. április 21. Szombathely, Sárdi-dűlő 1 hím pld. (Varga 2004).

64./ Circus pygargus (LINNAEUS, 1758)**hamvas rétihéja**
Montagu's Harrier**A** (európai-turkesztáni)

Ritka átvonuló, fészkelése nem bizonyított. Néhány előfordulási adata: 1982. május 17. Rönök 1 pár fészkelésre utaló viselkedése (Barbácsy 1999); 1995. szeptember 17. Rábagyarmat 1 hím pld. (Varga 1999); 2000. május 14. Csehimindszent, Poty-puszta 1 tojó pld. (Varga 2004); 2001. április 26. Sorkifalud 1 hím és 1 tojó pld. együtt (Varga 2004); 2004. április 27. Halogy 1 tojó pld. (Varga 2004); 2007. július 29. Boba, Marcal mente 9 fiatal, 2 öreg hím és egy öreg tojó pld. (ifj. Vasuta G. és társai, www.birding.hu).

Genus: **Accipiter** BRISSON, 1760**65./ Accipiter gentilis (LINNAEUS, 1758)****héja**
Northern Goshawk**A** (holarktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1986. Őrség 0,7 pár/10 km² sűrűségben fészkel (Barbácsy 2001); 1988. január 31. Bük 1 pld. (Gyurác 1988); 1993. augusztus 7. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbánya-tó 1 pld. (Varga 1999); 2001. Rum, Rumi-erdő 1 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2001); Nagymákfa, Hollósi-erdő 1 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2001); 2010. április 7. Celldömök, Marcal mente 2 pld. (Somogyi Cs., www.birding.hu).

66./ Accipiter nisus (LINNAEUS, 1758)**karvaly**
Eurasian Sparrowhawk**A** (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. június 29. Csepreg fészkekben 3 fióka (Gyurác 1992); 1997. január 1. Szombathely, Parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2004. október 17. Tömörd, Nagy-tó 1 tojó pld. (Kiss 2004).

Genus: **Buteo** LACÉPÈDE, 1799**67./ Buteo buteo (LINNAEUS, 1758)****egerészölyv**
Common Buzzard**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1993. augusztus 7. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 25 pld. (Varga 1999); 2001. Sárvár, Rózsa-majori berek 4 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2001); 2004. október 17. Tömörd, Nagy-tó 57 pld. (Kiss 2004); 2005. október 31. Balogunyom 150 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

68./ Buteo rufinus (CRETZSCHMAR, 1827)**pusztai ölyv**
Long-legged Buzzard**A** (paleoxerik)

Rendkívül ritka kóborló. Három adata ismert: 2001. június 1. Gersekarát 1 pld. (Cser Sz.); 2006. december 13. Szentpéterfa 1 fiatal (világos változat) pld. (Góczán J., www.birding.hu); 2010. szeptember 25–26. Torony 1 fiatal pld. (A. Ranner és társai, www.birding.hu).

69./ Buteo lagopus (PONTOPPIDAN, 1763)**gatyás ölyv**
Roughleg**A** (arktikus)

Ritka telelő. Néhány előfordulási adata: 1975. december, Bük 1 pld. (Gyurác 1992); 1980. január 25. Csörötnek 1 pld. (Barbácsy 2001). 1998. március 3. Szombathely, parkerdő 1 pld. (Kárpáti L.); 2009. november 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Bíró 2009).

Genus: *Aquila* BRISSON, 1760

70./ *Aquila pomarina* C. L. BREHM, 1831

békászó sas
Lesser Spotted Eagle

A (európai)

Ritka kóborló. Előfordulásai: 1913. augusztus 6. Kőszeg, Felső-erdő 1 pld. (Chernel 1918); 1913. november 4. Kőszeg, Alsó-erdő 1 pld. (Chernel 1918); 1914. április 13. Kőszeg, Óház 1 pld. (Chernel 1918, Csaba 1967); 1918. augusztus 8. Kőszeg, Mexikói-erdő 1 pld. (Chernel I., Csaba 1967); 1974. július 26–28. Sárvár, Rózsa-majori berek 1 pld. (Barbácsy 1999); 1979. május 19. Ikervár, Berek 1 pld. (Barbácsy 1999); 1982. május 13. Csákánydoroszló 1 pld. (Barbácsy 1999); 2009. április 19. Körmen, Horvátnádajla 1 pld. (Góczán J. és Tarr É., www.birding.hu).

71./ *Aquila clanga* PALLAS, 1811

fekete sas
Greater Spotted Eagle

A (palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egy adata ismert: 1981. április 4. Kőszeg 1 pld. (Bechtold 1981a).

72./ *Aquila heliaca* SAVIGNY, 1809

parlagi sas
Asian Imperial Eagle

B (palearktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. A XIX. század végén fészkel a Kőszegi-hegységben (Chernel 1898). Előfordulása: 1906. március 30. Döröske 1 pld. (Molnár L., Csaba 1964).

73./ *Aquila chrysaetos* (LINNAEUS, 1758)

szirti sas
Golden Eagle

A (holarktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1998. május 28. Kőszeg, Óház-tető 1 öreg pld. (Németh 2000); 2004. október 17. Tömörd, Nagy-tó 1 öreg pld. (Kiss 2004).

74./ *Aquila pennata* (GMELIN, 1788)

törpesas
Booted Eagle

A (turkesztáni-mediterrán)

Vas megyében (Döröske) régebben költött (Fromm 1929). Azóta egy előfordulási adat ismert: 2006. május 12. Velem 1 pld. (ifj. Vasuta G. és Kocsis K., www.birding.hu).

Familia: Pandionidae – Halászsasfélék

Genus: *Pandion* SAVIGNY, 1809

75./ *Pandion haliaetus* (LINNAEUS, 1758)

halászsas
Osprey

A (kozmpolita)

Kisszámú átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1980. március 25. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1996. április 6. Csepreg, Boldogasszony-tó 1 pld. (Varga 1996); 1996. október, Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Bánhidi 1999); 1997. szeptember 5. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató. 1 pld. (Varga 1999); 2002. április 9. Gersekarát 1 elpusztult Finnországban gyűrzött pld. (Varga 2004); 2010. szeptember 18. Gersekarát, Olimpiai-tó 2 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Ordo: Falconiformes – Sólyomalakúak

Familia: Falconidae – Sólyomfélék

Genus: *Falco* LINNAEUS, 1758

76./ *Falco naumanni* FLEISCHER, 1818**fehércsarmú vércse**

Lesser Kestrel

B (turkesztáni-mediterrán)

A XX. század elejéig fészkelte Tömörd határában (Csörgey 1909; Fromm 1929). Egyéb előfordulásai: 1897. június 13. Kőszeg (Chernel I., Csaba 1967); 1908. május 4. Molnaszecsőd (Molnár L., Schenk 1909); 1915. április 8. Kőszeg (Chernel I., Csaba 1967); 1918. május 8. Kőszeg (Chernel I., Csaba 1967); 1919. május 4. Meszlen (Chernel I., Csaba 1967); 1920. szeptember 15. Kőszeg, Mexikói-mezők (Chernel I., Csaba 1967); 1960. január 17. Gencsapáti 1 ausztriai gyűrűs pld. (György K.).

77./ *Falco tinnunculus* LINNAEUS, 1758**vörös vércse**

Common Kestrel

A (óvilági)

Közepesen gyakori fészkelő. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1992. május 31. Tompaládony 5 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 2008. június 1. Sárvár 8 pld. (Gergác T., www.birding.hu); 2010. Szombathely, evangélikus templom 1 pár fészkelte (Gyurác J.).

78./ *Falco vespertinus* LINNAEUS, 1766**kék vércse**

Red-footed Falcon

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, fészkelése nem bizonyított. Néhány előfordulási adata: 2004. április 21. Óriszentpéter 1 hím pld. (Kiss 2004); 2004. április 28. Hosszúpereszteg 2 hím pld. (Varga 2004); 2005. május 3. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím és 1 tojó pld. (Varga 2005); 2008. szeptember 4. Szombathely, repülőtér 3 tojó pld. (Németh Cs.); 2010. április 26. Kercaszomor 1 öreg tojó pld. (Cseh P. és Bátky G., www.birding.hu[.9]); 2010. szeptember 24. Szombathely 1 fiatal pld. (Németh Cs.).

79./ *Falco columbarius* LINNAEUS, 1758**kis sólyom**

Merlin

A (holarktikus)

Kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1977. december 27. Csepreg 1 pld. (Gyurác J. 1992); 1992. január 3. Kondorfa 1 pld. (Barbácsy 2001); 1992. december 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 1999); 1995. január 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 1999); 2001. január 10. Vönöck 1 pld. (Varga 2004); 2004. december 29. Bük 1 pld. (Gyurác J.); 2009. december 8. Sárvár, Bajti-dűlő 2 pld. (Nagy L., www.birding.hu).

80./ *Falco subbuteo* LINNAEUS, 1758**kabasólyom**

Eurasian Hobby

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1990. július 6. Bük 1 pld. (Gyurác J. 1992); 1992. június 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1993. június 16. Mesterháza 3 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 2005. május 27. Szombathely, Oladi ltp. 1 pld. (Kelemen 2005); 2010. május 21. Celldömölk, Marcal mente 2 öreg pld. (Somogyi Cs. és Zsolnai R., www.birding.hu).

81./ *Falco cherrug* GRAY, 1834**kerecsensólyom**

Saker Falcon

A (mongol-tibeti)

Rendkívül ritka fészkelő, ritka átvonuló. 1975–76-ban Bajánsénye határában fészkelte (Bulin I., Barbácsy 2001). Néhány előfordulási adata: 1994. szeptember 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2000. február 17. 1 pld. (Németh 2000); 2000 tavaszán három alkalommal, Kőszeg 1-1 pld. (Németh 2000).

82./ *Falco peregrinus* TUNSTALL, 1771**vándorsólyom**
Peregrine Falcon**A** (kozmpopolita)

Ritka átvonuló, kóborló. Néhány előfordulási adata: 1994. július 10. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1995. január 22. és július 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1-1 pld. (Varga 1999); 1998. december 30. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2007. június 22. Szombathely 1 Olaszországban gyűrűzött pld. (Gyurácz J.); 2007. december 13. Szombathely 1 pld. (Vörös 2007); 2008. november 8. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Király G.); 2008. november 3. Celldömölk, Ság hegy 2 pld. (Kocsis K. és Vasuta G., www.birding.hu); 2009. január 22. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Bíró 2009).

Ordo: Gruiformes – Darualakúak

Familia: Rallidae – Guvatfélék Genus: **Rallus** LINNAEUS, 1758**83./ *Rallus aquaticus* LINNAEUS, 1758****guvat**
Water Rail**A** (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1991. július 6. Nagygeresd 7 tojásos fészkealj (Fehér 1998); 2001. augusztus 22. Zsenye, kavicsbányató 1 pld. (Varga 2002); 2002. május 22. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 öreg pld. (Varga 2003); 2003. 10. 30. Gersekarát, Sárvíz-tó 1 pld. (Varga 2004); 2004. március 31. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2004); 2008. augusztus 8. Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Bognár 2009).

Genus: **Porzana** VIEILLOT, 1816**84./ *Porzana porzana* (LINNAEUS, 1766)****pettyes vízicsibe**
Spotted Crake**A** (európai)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1996. szeptember 4. Nagygeresd 1 pld. (Fehér & Mesterházy 1996); 1989. augusztus, Nagygeresd 1 fióka (Fehér 1998); 2009. április 17. Boba 2 pld. (Vasuta G., www.birding.hu)

85./ *Porzana parva* (SCOPOLI, 1769)**kis vízicsibe**
Little Crake**A** (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési és előfordulási adata: 1991. június 27. Nagygeresd 6 tojásos fészkealj (Fehér 1998); 1996. április 26. és május 5. között Tömörd, Nagy-tó min. 1 pld. (Bánhidi 1996); 2000. szeptember 15. Zsenye, kavicsbányató 1 pld. (Varga 2002); 2004. április 21. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 hím pld. (Varga 2004); 2006. augusztus 26. Sárvár, Csónakázó-tó 3 pld. (Tóth K., www.birding.hu).

86./ *Porzana pusilla* (PALLAS, 1776)**törpevízicsibe**
Baillon's Crake**B** (óvilági)

Rendkívül ritka átvonuló.[HT10] A XX. század elején Molnaszecsőd határában költött (Fromm 1929).

Genus: **Crex** BECHSTEIN, 1803

87./ *Crex crex* (LINNAEUS, 1758)**haris**
Corn Crane**A** (európai)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1985. július 12. Csákánydoroszló 1 pld. (Barbácsy 1999); 1985. július 12. Rátót, Borbély-kert 8 pld. (Barbácsy 1999); 1994. május 26. Gasztony, Rába mente 1 pld. (Barbácsy 1999); 1996. június 3. Nagygeresd 6 pld. (Fehér 1996); 1996. június 19. Tompaládony 1 pld. (Fehér 1996). 2008. Őrségi Nemzeti Park területe 9 fészkelő pár (ÖNPI 2009); 2008. május 27. Kőszeg, Alsórét 2 hím pld. (Németh Cs.).

Genus: ***Gallinula*** BRISSON, 1760**88./ *Gallinula chloropus* (LINNAEUS, 1758)****vízityúk**
Common Moorhen**A** (kozmpolita)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1982. június 24. Zsennye, kavicsbányató 1 pár fiókákkal (Varga 2002); 1993. június 27. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 12 pld. (Varga 1993); Szombathely, 2000. június 27. Csónakázó-tó 2 pld. (Kelemen 2005).

Genus: ***Fulica*** LINNAEUS, 1758**89./ *Fulica atra* LINNAEUS, 1758****szárcsa**
Eurasian Coot**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1994. szeptember 18. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 150 pld. (Varga 1999); 2001. február 8. Szombathely, Csónakázó-tó 30 pld. (Kelemen 2005); 2006. június 30. Vasegerszeg 1 Csehországban gyűrzött pld. (Gyurác J.); 2008. június 10. Bük, golfpálya tavai kb. 30 fészkelő pár (Gyurác J.).

Familia: Gruidae – Darufélék Genus: ***Grus*** BRISSON, 1760**90./ *Grus grus* (LINNAEUS, 1758)****daru**
Common Crane**A** (palearktikus)

Közepesen gyakori átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1992. május 10. Csepreg, Boldogasszony-tó 1 pld. (Gyurác J.); 1999. október 19. Tömörd 53 pld. (Németh 2000); 2002. november 25. Szombathely, Oladi ltp. 150 pld. (Kelemen 2005); 2005. október 29. Sárvár 50 pld. (Hadarics T., www.birding.hu); 2008. november 10. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató kb. 300 pld. (Bíró 2009); 2008. november 15. Csákánydoroszló 157 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2008. november 15. Hegyhátszentjakab 150 pld. (Szász E. és Montz Zs., www.birding.hu); 2010. október 27. Körmend 400 pld. (Góczán J., www.birding.hu); 2010. október 27. Tömörd, Nagy-tó 600 pld. (Lukács Z. és Németh Cs.)

Familia: Otidae – Túzokfélék Genus: ***Tetrax*** T. FORSTER, 1817**91./ *Tetrax tetrax* (LINNAEUS, 1758)****reznek**
Little Bustard**A** (paleoxerik)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1862. Kőszeg 1 pld. (Chernel 1898); 1894. július 12. Rábahídvég 1 fiatal hím (Chernel 1898); 1800-as évek vége Tömörd (Chernel 1898); 1901. november Herény 1 tojó pld. (Chernel 1907); 1961. szeptember, Körmend 1 tojó pld. (Csaba 1965).

Genus: **Otis** LINNAEUS, 1758

92./ Otis tarda LINNAEUS, 1758

túzok
Great Bustard

A (palearktikus)

A XIX. század végén és a XX. század elején költött Ostffyasszonyfa (Chernel 1898, 1918a, 1918b), 1937-ben pedig Hidashollós környékén (Csaba 1939). Egyébként rendkívül ritka kóborló: 1890-es évek eleje Szombathely, Nagymező 1 pld. (Chernel 1898); 1893. december 28. Rábahídvég 1 hím pld. (Chernel 1898); 1890-es évek Lukácsháza 1 pld. (Chernel 1898); 1928/29 tele Egyházásrádóc 1 hím pld. (Vasvári 1942); 1929. január 20. Kisunyom 1 pld. (Csaba 1939); 1939/40 tele Körmend 2 pld. (Vasvári 1942); 1940. február 27. Daraboshegy 1 hím pld. (Csaba 1959); 1940. március 1. Körmend 1 tojó pld. (Csaba 1959); 1956. február 23. – március 7. Szeleste 2 pld. (Csaba 1959); 1956. április 20. Egyházásrádóc 5 pld. (Gergye I., Csaba 1959); 1980. december 18. Egyházashollós és Rábahídvég között 1 hím pld. (Lenkay J., Faragó 1987); 1987. február 21. Gencsapáti 2 hím pld. (Varga L. és társai, Barbácsy 1986).

Ordo: Charadriiformes – Lilealakúak

Familia: Recurvirostridae – Gulipánfélék

Genus: **Recurvirostra** LINNAEUS, 1758

93./ Recurvirostra avosetta LINNAEUS, 1758

gulipán
Pied Avocet

A (turkesztáni-mediterrán)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1991. május 22. Tompaládony 1 pld. (Fehér 2004); 2008. április 8. Gersekarát, Olimpiai-tó 2 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Familia: Burhinidae – Ugartyúkfélék

Genus: **Burhinus** ILLIGER, 1811

94./ Burhinus oedicephalus (LINNAEUS, 1758)

ugartyúk
Eurasian Stone-curlew

B (turkesztáni-mediterrán)

A XIX. század végén és a XX. század elején ritka fészkelő volt (Chernel 1898, Fromm 1929). Egyéb előfordulásai: 1891. április 4. Vassurány 1 pld. (E. Schultz, Aumüller 1971); 1901. április 1. Szombathely 1 pld. (Chernel I., Csaba 1964); 1914. október 24. Gyöngyösapáti 1 pld. (Széchenyi R., Chernel 1918); 1914. november 3–4. Kőszeg 4, ill. 1 pld. (Chernel M., Chernel 1918, Csaba 1967).

Familia: Charadriidae – Lilefélék

Genus: **Charadrius** LINNAEUS, 1758

95./ Charadrius dubius SCOPOLI, 1786

kis lile
Little Ringed Plover

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1975. Rába átlagosan 0,45 pár/km sűrűségben fészkel (Barbácsy 1999); 1998. május 28. Mesterháza, kavicsbánya 3 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 2001. július 27. Zsennye, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002); 1997. május, Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Bánhidi 1999); 2003. június 6. Csepreg, Meggyespuszta, kavicsbánya 1 pár (Gyurác J. 2003); 2004. március 31. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 2004); 2007. Szentgotthárd és Csákánydoroszló közti Rába szakaszon 5 fészkelő pár (ÖNPI 2007); 2008. Alsószölnök és Molnaszecsőd között 2 pár (ÖNPI 2008); 2010. március 29. Körmend, Halogyalja 5 pld. (Kis P., www.birding.hu).

96./ *Charadrius hiaticula* LINNAEUS, 1758

parti lile
Common Ringed Plover

A (arktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1989. április 28. Bajánsenye, halastó 1 pld. (Barbácsy 2001); Nagygeresdnél az 1989-es árvíz idején 2 pld. tartózkodott a réten (Fehér 2004); 1992. szeptember 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2001. szeptember 3. Zsennye, kavicsbányató 1 pld. (Varga 2002).

97./ *Charadrius morinellus* LINNAEUS, 1758

havasi lile
Eurasian Dotterel

B (arktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen adata: Körmend 1894. (Fromm 1929).

Genus: ***Pluvialis*** BRISSON, 1760

98./ *Pluvialis apricaria* (LINNAEUS, 1758)

aranylile
European Golden Plover

A (arktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1888. augusztus 20. Szombathely 1 hím pld. (Chernel I., Dankovics & Vig 2003); 1907. április 12. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Vig 1997); 1954. november 29. – december 1. Nára 6 pld. (Csaba, 1959); 1984. március 23. Gasztony, Csuka-kert 6 pld. (Barbácsy 1999); 2002. május 17. Ják, Felsőnyírmajor 1 pld. (Varga 2002); 2009. november 1. Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Király G., Lukács Z., www.birding.hu); 2010. március 6. Celldömölk, Marcal 20 pld. (Somogyi Cs. és társai, www.birding.hu), 2010. március 13. Celldömölk 10 pld. (Somogyi Cs., Zsolnai R., www.birding.hu); 2010. május 21. Celldömölk, Marcal 10 pld. (Somogyi 2010).

99./ *Pluvialis squatarola* (LINNAEUS, 1758)

ezüstlile
Grey Plover

A (arktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulása: 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999).

Genus: ***Vanellus*** BRISSON, 1760

100./ *Vanellus vanellus* (LINNAEUS, 1758)

bíbic
Northern Lapwing

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, közepesen gyakori átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1979. május 17. Bük 30 pld. (Gyurác J. 1992); 1993. április 13. Nagygeresd, rét 4 tojásos fészkalj (Fehér 1998); 1992. december 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 120 pld. (Varga 1999); Tömörd, Nagy-tó 1996-ban 1 pár sikeresen költött (Bánhidi 1999).

Familia: Scolopacidae – Szalonkafélék

Genus: *Calidris* MERREM, 1804**101./ *Calidris canutus* (LINNAEUS, 1758)****sarki partfutó**
Red Knot**A** (arktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulása: 1992. december 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999).

102./ *Calidris minuta* (LEISLER, 1812)**apró partfutó**
Little Stint**A** (arktikus)

Kisszámú átvonuló. Előfordulásai: 1989. augusztus 18. Nagygeresd, rét 3 pld. (Fehér 2002); 2001. június 14. Zsenyve, kavicsbányató 3 pld. (Varga 2002); 2001. szeptember 13. Zsenyve, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002); 2009. augusztus 29. Körmen, Halogyalja 1 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. szeptember 9. Körmen, Halogyalja 1 pld. (Kis P., www.birding.hu).

103./ *Calidris temminckii* (LEISLER, 1812)**Temminck-partfutó**
Temminck's Stint**A** (arktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1907. október 1. Molnaszecsőd 1 pld. (Molnár L., Vig 1997); 1977. augusztus 22. Sárvár, Sömjéni-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1978. augusztus 26. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1987. október 10. Bajánsenye, halastó 2 pld. (Barbácsy 2001); 1992. augusztus 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 22 pld. (Varga 1999); 2003. május 7. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003).

104./ *Calidris ferruginea* (PONTOPPIDAN, 1763)**sarlós partfutó**
Curlew Sandpiper**A** (arktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1974. július 31. – augusztus 1. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1977. augusztus 28. – szeptember 1. Uraiújfalu 1 pld. (Barbácsy 1999); 2001. augusztus 22. Zsenyve, kavicsbányató 4 pld. (Varga 2002); 2003. május 7. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003); 2005. május 27. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 2005); 2009. augusztus 4–29. Halogy 1-3 pld. (Kis P., www.birding.hu).

105./ *Calidris alpina* (LINNAEUS, 1758)**havasi partfutó**
Dunlin**A** (arktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1974. augusztus 22. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1978. szeptember 10. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1980. szeptember 30. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 2001. szeptember 24. Zsenyve, kavicsbányató 4 pld. (Varga 2002); október 11. Zsenyve, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002); 2009. szeptember 17. Körmen, Halogyalja 3 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: *Limicola* KOCH, 1816**106./ *Limicola falcinellus* (PONTOPPIDAN, 1763)****sárjáró**
Broad-billed Sandpiper**A** (szibériai)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulása: 2003. augusztus 15. és 17. között, Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003).

Genus: *Philomachus* MERREM, 1804

107./ *Philomachus pugnax* (LINNAEUS, 1758)**pajzsoscankó**
Ruff**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1987. május 4. Bajánsenye, halastó 2 pld. (Varga 1999); 1993. március 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 8 pld. (Varga 1999); 1996. április 22. Chernelházadamonya 15 pld.; 1996. szeptember 7. Nagygeresd 1 hím pld. (Fehér 1996); 2009. április 11. Celldömölk, Marcal kb. 20 pld. (Somogyi 2010).

Genus: *Lymnocyptes* BOIE, 1826**108./ *Lymnocyptes minimus* (BRÜNNICH, 1764)****kis sárszalonka**
Jack Snipe**A** (szibériai)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1992. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1995. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1996. április 1. Nagygeresd 1 pld. (Fehér 1999), 2006. október 22. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P.); 2010. április 8. Halogy 1 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: *Gallinago* BRISSON, 1760**109./ *Gallinago gallinago* (LINNAEUS, 1758)****sárszalonka**
Common Snipe**A** (palearktikus)

Közepesen gyakori átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1993. október 29. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 8 pld. (Varga 2002); 1994. március 19. Nagygeresd 60 pld. (Gyurácz J.); 1998. április 4. Bozsok, legelő 14 pld. (Németh 2002); 2009. szeptember 1. Csörötnek 52 pld. (Jandrasits L., www.birding.hu); 2009. szeptember 13. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Lenczl M.).

110./ *Gallinago media* (LATHAM, 1787)**nagy sárszalonka**
Great Snipe**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1988. április 6. Söpte és Vassurány között 1 pld. (Szalay M., Dankovics & Vig 2003); 1989. augusztus 7. Nagygeresd 1 pld. (Fehér 2004); 1994. augusztus 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2009. szeptember 1. Csörötnek 2 pld. (Jandrasits L., www.birding.hu).

Genus: *Scolopax* LINNAEUS, 1758**111./ *Scolopax rusticola* LINNAEUS, 1758****erdei szalonka**
Eurasian Woodcock**A** (palearktikus)

Kisszámú átvonuló, ritka fészkelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1976. Kondorfa 2 fióka (Csaba J., Barbácsy 2001); 1998. március 28. Szombathely, parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2004. november 5. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Illés P.); 2010. november 20. Velem 2 pld. (Horváth G. és Porkoláb M., www.birding.hu).

Genus: *Limosa* BRISSON, 1760**112./ *Limosa limosa* (LINNAEUS, 1758)****nagy goda**
Black-tailed Godwit**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1977. július 6. Ikervár 4 pld. (Barbácsy 1999); 1980. április 12. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 2001); 1992. március 25.

Nagygeresd 6 pld. (Fehér 2004); 2005. április 3. Tompaládony, Répce kiöntés 10 pld (Gyurác J.); 2009. augusztus 8. Halogy 9 pld. (Kis P., www.birding.hu).

113./ *Limosa lapponica* (LINNAEUS, 1758)

kis goda
Bar-tailed Godwit

A (palearktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulása: 2003. május 16. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003).

Genus: ***Numenius*** BRISSON, 1760

114./ *Numenius phaeopus* (LINNAEUS, 1758)

kis póling
Whimbrel

A (holarktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulásai: 1907. október 7. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Csaba 1964); 1987. április 4. Döröske, 1 pld. (Kámán Gy., Dankovics & Vig 2003); 1989-ben a nagygeresdi réten négy alkalommal fordult elő 2-4 pld. (Fehér 2004); 2010. április 7. Sárvár, horgásztó 1 pld. (Vasuta G. és Kocsis K., www.birding.hu).

115./ *Numenius arquata* (LINNAEUS, 1758)

nagy póling
Eurasian Curlew

A (palearktikus)

Kisszámú átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. szeptember 5. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1982. március 8. Csörötnek 1 pld. (Barbácsy 2001); 1982. december 15. Mesteri 8 pld. (Varga 1999); 1988. szeptember 6–7. Tompaládony 41 pld. (Fehér 2004); 1996. március 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1996); 2001. július 27. Gérce, legelő 15 pld. (Varga 2004); 2008. szeptember 4. Szombathely 6 pld. (Németh Cs.); 2009. szeptember 11 Halogy 1 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: ***Tringa*** LINNAEUS, 1758

116./ *Tringa erythropus* (PALLAS, 1764)

füstös cankó
Spotted Redshank

A (szibériai)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1973. augusztus 15. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1992. augusztus 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1996. szeptember 7. Nagygeresd 7 pld. (Fehér 1996); 1998. augusztus 29. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó 1 pld. (Barbácsy 2001); 2004. július 8. Molnaszecsőd 1 pld. (Varga 2004); 2005. április 3. Tompaládony, Répce kiöntés 6 pld. (Gyurác J.); 2009. szeptember 9. Körmend 12 pld. (Kis P., www.birding.hu).

117./ *Tringa totanus* (LINNAEUS, 1758)

piroslábú cankó
Common Redshank

A (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1977. július 4. Ikervár 6 pld. (Barbácsy 1999); 1991. április 4. Bajánsenye, halastó 1 pld. (Barbácsy 2001); 1994. március 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 4 pld. (Varga 1999); 2003. március 7. Molnaszecsőd 2 pld. (Varga 2004); 2005. április 3. Tompaládony, Répce kiöntés 30 pld. (Gyurác J.); 2009. július 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 16 pld. (Bíró 2009).

118./ *Tringa stagnatilis* (BECHSTEIN, 1803)

tavi cankó
Marsh Sandpiper

B (palearktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Egyetlen adata: 1904. július 28. Tömörd, Nagy-tó 2 pld. (Chernel I. és Gaál G., Csaba 1967).

119./ *Tringa nebularia* (GUNNERUS, 1767)**szürke cankó**
Common Greenshank**A** (szibériai)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1977. július 6. Ikervár 18 pld. (Barbácsy 1999); 1991. augusztus 15. Bajánsenye, halastó 2 pld. (Varga 1999); 1993. március 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 8 pld. (Varga 1999); 1996. szeptember 7. Nagygeresd 5 pld. (Fehér 1996); 2009. július 9. Halogy 23. pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. október 8. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Bíró 2009).

120./ *Tringa ochropus* LINNAEUS, 1758**erdei cankó**
Green Sandpiper**A** (palearktikus)

Kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1977. július 5. Sárvár, Sömjéni-tó 3 pld. (Barbácsy 1999); 1994. szeptember 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 1996. április 17. Vasegerszeg 7 pld. (Fehér 1996); 2000. május 31. Boba, legelő 2 pld. (Varga 2004); 2003. március 23. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003); 2003. április 1. Molnaszecsőd 8 pld. (Varga 2004); 2007. augusztus 26. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Koszorús P.); 2009. március 25. Gersekarát, Olimpiai-tó 4 pld. (Kis P., www.birding.hu).

121./ *Tringa glareola* LINNAEUS, 1758**réti cankó**
Wood Sandpiper**A** (palearktikus)

Gyakori átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1977. július 7. Ikervár 100 pld. (Barbácsy 1999); 1993. május 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 30 pld. (Varga 1999); 1997. május, Tömörd, Nagy-tó 12 pld. (Bánhidi 1999); 2001. augusztus 22. Zsennye, kavicsbányató 12 pld. (Varga 2002); 2003. május 7. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 15 pld. (Varga 2003); 2004. július 8. Molnaszecsőd 40 pld. (Varga 2004); 2006. augusztus 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Illés P.); 2009. július 12. Körmend, Horvátnádálja 124 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Genus: ***Actitis*** ILLIGER, 1811**122./ *Actitis hypoleucos* (LINNAEUS, 1758)****billegetőcankó**
Common Sandpiper**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési és előfordulási adata: 1986. Rába, Rábagyarmat és Csákánydoroszló között 0,83 pár/km sűrűségben fészkel (Barbácsy 1999); 2000. május 9. Felsőcsatár, Pinka 1 pld. (Kelemen 2003); 2001. július 27. Zsennye, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002). 2003. július 5. Körmend és Rábahídvég között 9 pld. (Gyurácz J. és Hodászi E.); 2004. május 5. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 2 pld. (Varga 2004); 2007. Szentgotthárd és Csákánydoroszló közti Rába szakaszon 16 fészkelő pár (ÖNPI 2007); 2008. Rába Alsószölnök és Molnaszecsőd közötti szakasza 108 pld. (ÖNPI 2008); 2009. Alsószölnök és Molnaszecsőd között 22 pld. (ÖNPI 2009).

Genus: ***Arenaria*** BRISSON, 1760**123./ *Arenaria interpres* (LINNAEUS, 1758)****kőforgató**
Ruddy Turnstone**A** (arktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulása: 1997. április Vassurány 1 pld. (Szalay M., Dankovics & Vig 2003).

Familia: Laridae – Sirályfélék

Genus: *Larus* LINNAEUS, 1758**124./ *Larus melanocephalus* TEMMINCK, 1820****szerecsensirály**
Mediterranean Gull**A** (szarmata)

Rendkívül ritka átvonuló. Egy előfordulási adata van 1978-ból [HT11](Barbácsy 1987).

125./ *Larus minutus* PALLAS, 1776**kis sirály**
Little Gull**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulási adatai: 1910. május 10. Kőszeg, Gyöngyös-patak 1 tojó pld. (Chernel 1918); 1953. május 4. Csákánydoroszló 1 pld. (Csaba 1959); 1977. július 6–7. Ikervár 1 öreg pld. (Barbácsy 1999); 1980. május 4. Felsőmarác, Himfai-tó 46 öreg és 6 átszíneződő pld. (Barbácsy 1999); 1980. május 5. Sárvár, Horgásztó 1 átszíneződő pld. (Barbácsy 1999); 1980. augusztus 18. Felsőmarác, Himfai-tó 1 fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1980. október 18. Kám 1 fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1993. május 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 50 pld. (Varga 1999); 2008. április 25. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 öreg pld. (Kis P., www.birding.hu).

126./ *Larus ridibundus* LINNAEUS, 1766**dankasirály**
Common Black-headed Gull**A** (palearktikus)

Gyakori átvonuló, kóborló. 1994. március. 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 700 pld. (Varga 1999); 2001. április 19. Zsenye, kavicsbányató 11 pld. (Varga 2002); 2009. július 12. Halogy 180 pld. (Kis P., www.birding.hu); 2009. április 7. Celldömök, Marcal 100 pld. (Somogyi 2010).

127./ *Larus canus* LINNAEUS, 1758**viharsirály**
Mew Gull**A** (palearktikus)

Ritka fészkelő, kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. április 8. Sárvár, Téglagyári-tó 2 öreg pld. (Barbácsy 1999); 1994. március 29. Bajánsenye, halastó 18 öreg pld. (Barbácsy 2001); 1995. július 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pár 3 fiókát nevelt (Varga 1999); 2004. június 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pár és 1 fióka (Varga 2004); 2002. február 9. Szombathely, Csónakázó-tó 14 pld. (Kelemen 2005).

128./ *Larus fuscus* LINNAEUS, 1758**heringsirály**
Lesser Black-backed Gull**A** (palearktikus)

Ritka kóborló. Előfordulása: 1993. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 öreg pld. (Varga 1999).

129./ *Larus argentatus* PONTOPPIDAN, 1763**ezüstsirály**
Herring Gull**A** (palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulása: 1986. december 29. Szombathely, Perint-part 1 pld. (Varga L., Barbácsy 1986).

130./ *Larus michahellis* J. F. NAUMANN, 1840**sárgalábú sirály**
Yellow-legged Gull**A** (mediterrán)

Kisszámú átvonuló, kóborló. Néhány előfordulási adata: 1987. szeptember 28. Bajánsenye, halastó 1 fiatal pld. (Barbácsy 2001); 2002. július 29. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 6 pld. (Varga 2003); 2004. június 29. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 50 pld. (Varga

2004); 2010. november 24. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 8 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Genus: **Rissa** STEPHENS, 1826

131./ *Rissa tridactyla* (LINNAEUS, 1758)

csüllő

Black-legged Kittiwake

A (arktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1928. Rum (Keve, 1975); 1993. november 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 fiatal pld. (Varga 1999).

Familia: Sternidae – Csérfélék

Genus: **Hydroprogne** KAUP, 1829

132./ *Hydroprogne caspia* (PALLAS, 1770)

lócsér

Caspian Tern

A (kozmpopolita)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1975. augusztus 30. Sárvár, Csónakázó-tó 3 pld. (Barbácsy 1999.); 1980. április 24. Felsőmarác, Himfai-tó 7 pld. (Barbácsy 1999.); 1994. április 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1995. április 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 2010. augusztus 29. Gersekarát, Olimpiai-tó 1 fiatal és 1 öreg pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Genus: **Sterna** LINNAEUS, 1758

133./ *Sterna hirundo* LINNAEUS, 1758

küszvágó csér

Common Tern

A (holarktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1977. július 6. Ikervár 3 pld. (Barbácsy 1999); 1992. július 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 4 öreg és 4 fiatal pld. (Varga 1999); 1998. június 26. Zsenye, kavicsbányató 1 pár és 3 fióka (Varga 2002); 2010. május 2. Gersekarát, Sárvíz-tó 4 pld. (Kóta A., www.birding.hu).

Genus: **Sternula** BOIE, 1822

134./ *Sternula albifrons* (PALLAS, 1764)

kis csér

Little Tern

B (kozmpopolita)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1894[HT12]. július 11. Molnaszecsőd 1 pld. (Chernel 1898); 1907. május 13. Molnaszecsőd 1 pld. (Molnár L., Csaba 1964).

Genus: **Chlidonias** RAFINESQUE, 1822

135./ *Chlidonias hybrida* (PALLAS, 1811)

fattyúszerkő

Whiskered Tern

A (óvilági)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1978. május 7. Sárvár, Csónakázó-tó 4 pld. (Barbácsy 1999); 1979. június 28. Bük, kavicsbányató 1 pld. (Gyurác 1992).

136./ *Chlidonias niger* (LINNAEUS, 1758)

kormos szerkő

Black Tern

A (holarktikus)

Kisszámú átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1980. május 4. Felsőmarác, Himfai-tó 160 pld. (Barbácsy 1999); 1992. május 3. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató, 62 pld.

(Varga 1999); 1992. május 10. Csepreg, Boldogasszony-tó 30 pld. (Gyurácz J.); 2008. május 10. Gersekarát, Olimpiai-tó 22 pld. (Kis P., www.birding.hu).

137./ *Chlidonias leucopterus* (TEMMINCK, 1815)

fehérszárnyú szerkő

White-winged Tern

A (palearktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1907. május 9. Molnaszecsőd 1 pld. (Molnár L., Csaba 1964); 1907. május 27. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Dankovics & Vig 2003); 1971. május 1. Sárvár, Sömjéni-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1977. április 29. – május 5. Sárvár, Horgásztó 2-3 pld. (Barbácsy 1999); 1978. május 7. Sárvár, Horgásztó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1980. május 7. Sárvár, Csónakázó-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1985. május 7. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1996. május 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 1991. május 21. Nagygeresd 1 pld. (Fehér 2004).

Ordo: Pterocliiformes – Pusztaityúk-alakúak

Familia: Pteroclididae – Pusztaityúkfélék

Genus: ***Syrrhaptes*** ILLIGER, 1811

138./ *Syrrhaptes paradoxus* (PALLAS, 1773)

talpastyúk

Pallas's Sandgrouse

B (paleoxerik)

Rendkívül ritka inváziós vonuló. Az 1888-as invázió alkalmával előfordult Szombathelyen (Chernel 1888), 1908. október elején 3 pld.-t láttak Hegyháthodászon (M. O. K. 1909).

Ordo: Columbiformes – Galambalakúak

Familia: Columbidae – Galambfélék

Genus: ***Columba*** LINNAEUS, 1758

139./ *Columba livia* GMELIN, 1789 forma *domestica*

parlagi galamb

Feral Pigeon

C (adventív)

Gyakori, városokban is tömegesen elterjedt.

140./ *Columba oenas* LINNAEUS, 1758

kék galamb

Stock Dove

A (európai-turkesztáni)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1994. február 5. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1997. Nemesládony, Haraszti-erdő 1 pár fészkel (Mesterházy 1997); 1999. június 24. Felsőcsatár 1 pld. (Kelemen 2003); 2000. Kőszegi-hegység bükköseiben kb. 30-50 pár fészkel (Németh 2000); 2010. március 15. Celldömölk 30 pld. (Somogyi Cs. és Zsolnai R., www.birding.hu).

141./ *Columba palumbus* LINNAEUS, 1758

örvös galamb

Common Wood Pigeon

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. június 28. Bő 1 fészek 2 tojással; 1988. március 12. Górr 20 pld. (Gyurácz 1992); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 70 pld. (Varga 1999).

Genus: ***Streptopelia*** BONAPARTE, 1855

142./ *Streptopelia decaocto* (FRIVALDSZKY, 1838)**balkáni gerle**
Eurasian Collared Dove**A** (indiai-afrikai)

Gyakori fészkelő, teelő. 2009. augusztus 31. Tömördi Madárvárta 1 pld. gyűrűzve (Kalmár S.).

143./ *Streptopelia turtur* (LINNAEUS, 1758)**vadgerle**
European Turtle Dove**A** (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1988. április 22. Bük 1 pld. (Gyurác 1992); 1995. szeptember 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 20 pld. (Varga 1999).

Ordo: Cuculiformes – Kakukkalakúak

Familia: Cuculidae – Kakukkfélék Genus: ***Cuculus*** LINNAEUS, 1758**144./ *Cuculus canorus* (LINNAEUS, 1758)****kakukk**
Common Cuckoo**A** (palearktikus)

Gyakori szaporodási és vonulási időszakban is. Néhány előfordulási adata: 1988. április 22. Bük 1 pld. (Gyurác 1992); 2004. július, Tömörd 1 fióka füsti fecske fészkében (Bánhidi P.).

Ordo: Strigiformes – Bagolyalakúak

Familia: Tytonidae – Gyöngybagolyfélék Genus: ***Tyto*** BILLBERG, 1828**145./ *Tyto alba* (SCOPOLI, 1769)****gyöngybagoly**
Barn Owl**A** (kozmpopolita)

Kisszámú fészkelő, teelő. Néhány fészkelési adata: 1982. Gór, templomtorony 1 pár költött (Gyurác 1992); 1993. május 14. Nagygeresd 3 tojásos fészkalj (Fehér 1993); 1999. június 16. Nemesbőd 8 fióka; 2001. július 4. Sitke 1 pár fészkel (Németh 2001).

Familia: Strigidae – Bagolyfélék Genus: ***Otus*** PENNANT, 1769**146./ *Otus scops* (LINNAEUS, 1758)****füleskuvik**
Eurasian Scops Owl**A** (mediterrán)

Ritka fészkelő, átvonuló. 1926 májusában sok volt hallható Magyarszombatfán, 1939-ben pedig költött Vasszentmihályon (Csaba 1959). Néhány előfordulási adata: 1997. július 12–19. Apátistvánfalva 3-6 pld. (Monoki Á. és társai); 1998. május 3. Apátistvánfalva 1 pld. hangja (Gyurác J.).

Genus: ***Bubo*** DUMÉRIL, 1806**147./ *Bubo bubo* (LINNAEUS, 1758)****uhu**
Eurasian Eagle-Owl**A** (palearktikus)

Ritka fészkelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. február, Kőszeg, Felső-erdő 1 tojó pld. (Bechtold I., Dankovics & Vig 2003); 1989. szeptember 24. Nagyrákos 1 elpusztult pld. (Bodó K, Barbácsy 2001); 2000. szeptember 13. Kőszeg 1 pld. (Németh 2000); 2006. június 14. Kőszegi-hegység 2 fiatal pld. (Gyurácz J., Németh Cs. és Szinetár Cs.); 2008. Kőszegi-hegység 1 fészkelő pár, 2 fióka (ÖNPI 2009).

Genus: **Athene** BOIE, 1822

148./ *Athene noctua* (SCOPOLI, 1769)

kuvik
Little Owl

A (turkesztáni-mediterrán)

Ritka fészkelő, telelő. 1979. július 16. Bő 1 pld. (Gyurácz 1992); 1987. augusztus. Tömörd, Nagy-tó 1 pld. (Bánhidi 1999).

Genus: **Strix** LINNAEUS, 1758

149./ *Strix aluco* LINNAEUS, 1758

macskabagoly
Tawny Owl

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. június 28. Bük, templompark 1 pld. (Gyurácz 1992); 1997. február 22. Szombathely, parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2008. március 29. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P.); 2010. április 14. Bük, Ablánc-patak 1 pld. (Gyurácz J.).

150./ *Strix uralensis* PALLAS, 1771

uráli bagoly
Ural Owl

B (szibériai)

Rendkívül ritka kóborló. Ismert előfordulásai: 1907. január 14. Kőszeg, Égetett-vágás 2 pld. (Szemző S., Fromm 1929, Csaba 1964, 1967); 1907. január 16. Ják 3 pld. (Csaba 1967).

Genus: **Asio** Brisson, 1760

151./ *Asio otus* (LINNAEUS, 1758)

erdei fülesbagoly
Long-eared Owl

A (holarktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Fészkelési adata: 1980. július 1. Lócs 3 tojásos fészkealj (Gyurácz 1992).

152./ *Asio flammeus* (PONTOPPIDAN, 1763)

réti fülesbagoly
Short-eared Owl

A (holarktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulásai: 1907. január 16. Kőszeg 1 hím pld. (Chernel I., Dankovics & Vig 2003); 1983. április 9. Kondorfa, Avas 1 pld. (Barbácsy 2001); 2004. szeptember 6. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Koszorús P.).

Genus: **Aegolius** KAUP, 1829

153./ *Aegolius funereus* (LINNAEUS, 1758)

gatyáskuvik
Boreal Owl

B (szibériai-kanadai)

Rendkívül ritka kóborló. A XIX. század végén 1 pár fészkel a kőszegi Alsó-erdőben (Chernel 1898), Chernel I. Horvátzsidányban is megfigyelte.

Ordo: Caprimulgiformes – Lappantyúalakúak

Familia: Caprimulgidae – Lappantyúfélék Genus: *Caprimulgus* LINNAEUS, 1758**154./ *Caprimulgus europaeus* LINNAEUS, 1758****lappantyú**
European Nightjar

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1998. szeptember 9. Szombathely, Parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2000. május, Kőszeg, Pogányok 3 nászrepülő pld. (Németh 2000); 2001. augusztus 27. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Wisztercill J.); 2005. augusztus 27. Szombathely, Oladi ltp. 1 pld. (Kelemen 2005).

Ordo: Apodiformes – Sarlósfecske-alakúak

Familia: Apodidae – Sarlósfecskefélék Genus: *Apus* SCOPOLI, 1777**155./ *Apus apus* (LINNAEUS, 1758)****sarlósfecske**
Common Swift

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1984. július 5. Apátistvánfalva 200 pld. (Barbácsy 2001); 1993. július 8. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 150 pld. (Varga 1999); 2010. június 10. Szombathely, Károli Gáspár tér 4. 2 pár fiókáit etette (Gyurácz J.).

156./ *Apus melba* (LINNAEUS, 1758)**havasi sarlósfecske**
Alpine Swift

A (óvilági)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen adata: 1998. szeptember 27. Kőszeg, Óház-tető 1 pld. (Németh 1999).

Ordo: Coraciiformes – Szalakótaalakúak

Familia: Alcedinidae – Jégmadárfélék Genus: *Alcedo* LINNAEUS, 1758**157./ *Alcedo atthis* (LINNAEUS, 1758)****jégmadár**
Common Kingfisher

A (óvilági)

Kisszámú fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1983. augusztus 19. Bük, Répce 1 pld. (Gyurácz 1992); 1989. november 6. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 6 pld. (Varga 1999); 2001. január 7. Felsőcsatár, Pinka 1 pld. (Kelemen 2003); 2003. július 5. Körmend és Rábahídvég között, Rába 8 pld. (Gyurácz J. és Hodászi E.); 2010. október 29. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Németh Cs.).

Familia: Meropidae – Gyurgyalagfélék Genus: *Merops* LINNAEUS, 1758**158./ *Merops apiaster* LINNAEUS, 1758****gyurgyalag**
European Bee-eater

A (turkesztáni-mediterrán)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési és előfordulási adata: 1993. Vas megye, 16 fészkelőhely 123 fészkelő pár (Gyurác 1999); 1993. GÉRCE, homokbánya 56 fészkelő pár (Gyurác 1999); 2009. Vas megye, 23 fészkelőhely 73 pár (Gruber 2009); 2009. GÉRCE 12 fészkelő pár (Gruber 2009); 2009. augusztus 21. Csákánydoroszló 120 pld. (Kis P., www.birding.hu).

Familia: Coraciidae – Szalakótafélék

Genus: **Coracias**, LINNAEUS, 1758

159./ Coracias garrulus LINNAEUS, 1758

szalakóta
European Roller

A (európai-turkesztáni)

Rendkívül ritka fészkelő, átvonuló. 1953-ban még fészkel Hegyfalva környékén (Dankovics & Vig 2003). Azóta csak néhányszor fordult elő: 1977. augusztus 14. – szeptember 1. Ostffyasszonyfa 1-2 pld. (Barbácsy 1999); 1980. június 20. Söpte 1 pld. (Varga 2007); 1985. július 31. Rátót 1 pld. (Barbácsy 1999); 2008. június 2. Sárvár 1 pld. (Gergác T. és Németh R., www.birding.hu).

Familia: Upupidae – Bankafélék

Genus: **Upupa** LINNAEUS, 1758

160./ Upupa epops LINNAEUS, 1758

búbosbanka
Eurasian Hoopoe

A (óvilági)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1993. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1994. április 9. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1996. május 4. Szombathely 1 pld. (Kárpáti 2003); 1998. május 8. Nemesládony, Haraszi-erdő 7 tojásos fészkelj (Fehér 1998); 2006. szeptember 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurác J.).

Ordo: Piciformes – Harkályalakúak

Familia: Picidae – Harkályfélék

Genus: **Jynx** LINNAEUS, 1758

161./ Jynx torquilla LINNAEUS, 1758

nyaktekercs
Eurasian Wryneck

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1987. Tömörd, Nagy-tó 1 pár mesterséges fészkekodúban költött (Bánhidi 1999); 1989. május 29. Gó 2 pld. (Gyurác 1992); 1992. szeptember 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1997. május 17. Szombathely 1 pld. (Kárpáti 2003).

Genus: **Picus** LINNAEUS, 1758

162./ Picus canus GMELIN, 1788

hamvas küllő
Grey-headed Woodpecker

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1996. április 9. Csákánydoroszló 1 pld. (Varga 1996); 2000. május 1. Kőszeg 1 pld. (Németh 2000); 2000. május 14. Bögöte 1 pld. (Varga 2004); 2001. április 17. Felsőcsatár 1 pld. (Kelemen 2003); 2004. február 6.

Döröske 1 pld. (Varga 2004); 2008. Őrség kb. 4000 hektáros területén 9 fészkelő pár (ÖNPI 2009); 2010. június 19. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött öreg tojó pld. (Gyurácz J.).

163./ *Picus viridis* LINNAEUS, 1758

zöld küllő

European Green Woodpecker

A (európai)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. június 23. Bük, templompark 1 hím és 1 tojó pld. (Gyurácz 1992); 1995. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999).

Genus: *Dryocopus* BOIE, 1826

164./ *Dryocopus martius* (LINNAEUS, 1758)

fekete harkály

Black Woodpecker

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1981. március 30. Csepreg 1 hím pld. (Gyurácz 1992); 1996. március 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1996). 2010. szeptember 11. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyimóthy Zs.); 2010. szeptember 30. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Kalmár S.).

Genus: *Dendrocopos* KOCH, 1816

165./ *Dendrocopos major* (LINNAEUS, 1758)

nagy fakopáncs

Great Spotted Woodpecker

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő[HT13]. A Tömördi Madárvártán 1998 és 2009 között 144 példányt gyűrűztek (Gyurácz & Bánhidi 2009).

166./ *Dendrocopos syriacus* (HEMPRICH & EHRENBERG, 1833) balkáni fakopáncs

Syrian Woodpecker

A (mediterrán)

Kisszámú fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1989. július 22. Bük 1 hím és 1 tojó pld. (Gyurácz 1992); 2000. március 5. Szombathely, Petőfi Üzletház 1 hím és 1 tojó pld. (Kelemen 2005).

167./ *Dendrocopos medius* (LINNAEUS, 1758)

közép fakopáncs

Middle Spotted Woodpecker

A (európai)

Ritka fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1988. július 22. Tömörd, Fenyves-patak völgye 1 hím pld. (Gyurácz 1992); 1997. Nemesládony, Haraszi-erdő 3 pár fészkelő (Mesterházy 1997); 2001. január 20. Felsőcsatár 2 pld. (Kelemen 2003); 2003. június 24. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003).

168./ *Dendrocopos leucotos* (BECHSTEIN, 1802)

fehérhátú fakopáncs

White-backed Woodpecker

A (palearktikus)

Rendkívül ritka fészkelő, telelő. 2000. Kőszegi-hegység, idős bükkösben 1 pár költött (Németh 2000).

169./ *Dendrocopos minor* (LINNAEUS, 1758)

kis fakopáncs

Lesser Spotted Woodpecker

A (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1998. október 21. Szombathely, Parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2010. augusztus 2. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Góczán J.).

Ordo: Passeriformes – Verébalakúak

Familia: Alaudidae – Pacsirtafélék

Genus: *Galerida* BOIE, 1828

170./ *Galerida cristata* (LINNAEUS, 1758)

búbospacsirta
Crested Lark

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1974. november 7. Bük 5 pld. (Gyurác 1992); 1995. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató fészkel (Varga 1999); 2004. március 10. Szombathely, Oladi ltp. 3 éneklő hím pld. (Kelemen 2005); 2010. június 17. Vát 3 pld. (Gyurác J.).

Genus: *Lullula* KAUP, 1829

171./ *Lullula arborea* (LINNAEUS, 1758)

erdei pacsirta
Woodlark

A (európai)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1983. március 7. Felsőmarác, Himfai-tó 3 pld. (Barbácsy 1999); 1986. május 10–17. között Hegyhátszentmárton 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1986); 2001. június 20. Kenyeri, reptér 1 éneklő hím pld. (Gyurác J.); 2003. április 13. Kétvölgy 1 éneklő hím pld. (Varga 2004); 2008. május 2. Felsőcsatár, Kápolna 1 hím pld. (Németh Cs.).

Genus: *Alauda* LINNAEUS, 1758

172./ *Alauda arvensis* LINNAEUS, 1758

mezei pacsirta
Eurasian Skylark

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. március 10. Bük 2 pld. (Gyurác 1992); 1994. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 2004. augusztus 14. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött öreg pld. (Bánhidi P.).

Familia: Hirundinidae – Fecskefélék

Genus: *Riparia* T. FORSTER 1817

173./ *Riparia riparia* (LINNAEUS, 1758)

partifecske
Sand Martin

A (holarktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési adata: 1974. Rába partfalaiban 20-50 párból álló telepek voltak jellemzők (Barbácsy 1999); 1995. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 25-30 pár fészkel (Varga 1999); 2001. Győrvár, homokbánya kb. 400 fészkelő pár (Gyurác 2001); 2009. Győrvár, homokbánya 10 fészkelő pár (Gruber 2009).

Genus: *Hirundo* LINNAEUS, 1758

174./ *Hirundo rustica* LINNAEUS, 1758

füsti fecske
Barn Swallow

A (holarktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1988. július 22. Csepreg, Boldogasszony-patak völgye 50 pld. (Gyurác 1992); 1995. május 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 600 pld. (Varga 1999); 2008. Őrségi Nemzeti

Park területe 145 fészek (ŐNPI 2009); 2010. október 7. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal példány (Varga L.).

Genus: *Delichon* HORSFIELD & MOORE, 1854

175./ *Delichon urbicum* (LINNAEUS, 1758)

molnárfecske
Common House Martin

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő és átvonuló. Néhány előfordulási és fészkelési adata: 1989. május 29. Bük, Bő, Gőr, Ablánc és Répce völgye 20 pld. (Gyurác 1989); 1995. május 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 200 pld. (Varga 1999); 2008. Őrségi Nemzeti Park területe 114 fészek (ŐNPI 2009).

Familia: Motacillidae – Billegetőfélék

Genus: *Anthus* BECHSTEIN, 1805

176./ *Anthus campestris* (LINNAEUS, 1758)

parlagi pityer
Tawny Pipit

A (palearktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1907. május 15. Molnaszecsőd 1 pld. (Molnár L., Vig 1997); 1973. szeptember 2. Kőszegdoroszló, Doroszlói-domb 1 hím pld. (Bechtold I., Dankovics & Vig 2003); 1974. augusztus 2. Ikervár 1 pld. (Barbácsy 1999); 1982. május 17. Rönök 1 pld. (Barbácsy 1999); 1993. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 2001. április 28. Kenyeri, reptér 1 pld. (Varga 2004).

177./ *Anthus trivialis* (LINNAEUS, 1758)

erdei pityer
Tree Pipit

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1989. július 18. Bük és Acsád között, Ablánc-völgye 5 pld. (Gyurác 1992); 1993. augusztus, Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 34 pld. (Varga 1999).

178./ *Anthus pratensis* (LINNAEUS, 1758)

réti pityer
Meadow Pipit

A (európai)

Gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1984. január 18. Kondorfa 30. pld. (Barbácsy 2001); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 200 pld. (Varga 1999); 2010. október 7. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Varga L.).

179./ *Anthus cervinus* (PALLAS, 1811)

rozsdástorkú pityer
Red-throated Pipit

A (arktikus)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1919. október 5. Tömörd (Chernel I., Csaba 1967); 1989. október 14. Bajánsénye, Kerka mente 1 pld. (Barbácsy 2001); 1999. november 24. Nemescsó 3 pld. (Németh Cs.); 2009. október 9. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Koszorús és társai 2009).

180./ *Anthus spinoletta* (LINNAEUS, 1758)

havasi pityer
Water Pipit

A (palearktikus)

Kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1978. március 31. Sárvár, Sömjéni-tó 4 pld. (Barbácsy 1999); 1986. december 17. Magyarszecsőd, Rába 1 pld. (Barbácsy 1986); 1986. december 18. Körmend, Rába 2 pld. (Varga 1986); 2002. január 5. Szombathely,

Perint-part 1 pld. (Varga 2004); 2003. október 1. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött öreg pld. (Kiss J.).

Genus: **Motacilla** LINNAEUS, 1758

181./ Motacilla flava LINNAEUS, 1758

sárga billegető
Western Yellow Wagtail

A (palearktikus)

a./ *Motacilla flava flava* LINNAEUS, 1758

sárga billegető

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. 1976. április 7. Sárvár, Sömjéni-tó 10-12 pld. (Barbácsy 1999); 1995. szeptember 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 80 pld. (Varga 1999).

b./ *Motacilla flava thunbergi* BILLBERG, 1828

északi sárga billegető

Rendkívül ritka átvonuló. 1899. május 7. Tömörd 1 hím pld. (Csaba 1968); 1960. április 24. Nára 1 hím pld. (Csaba 1968).

c./ *Motacilla flava feldegg* MICHAHELLES, 1830

kucsmás billegető

Ritka kóborló. Előfordulásai: 1978. április 15. Sárvár, Sömjéni-tó 1 hím pld. (Barbácsy 1999); 1997. május 27. Nagygeresd 1 hím pld.; június 3. Nagygeresd 1 hím pld. (Fehér 2004).

182./ Motacilla cinerea TUNSTALL, 1771

hegyi billegető
Grey Wagtail

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. március 10. Bük, Répce-part 1 hím pld. (Gyurácz 1992); 1980. október 10. Sárvár, Csónakázó-tó 10 pld. (Barbácsy 1999); 1993. augusztus 13. Szombathely, Perint-part 1 pld. (Varga 1996); 1997. június 23. Felsőcsatár, Pinka-patak 1 öreg pld. fiókait etette (Kelemen 2003); 2001. december 23. Szombathely, Kámoni Arborétum 2 pld. (Kelemen 2005); 2003. május 14. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pár 2 fiókat etetett (Varga 2003); 2003. szeptember 12. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Szentendrey G.).

183./ Motacilla alba LINNAEUS, 1758

barázdabillegető
White Wagtail

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1992. december 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld.; 1993. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 40 pld. (Varga 1999); 2010. szeptember 13. Acsád 30 pld. (Lukács Z.)

Familia: Bombycillide – Csonttollúfélék

Genus: **Bombycilla** VIEILLOT, 1808

184./ Bombycilla garrulus (LINNAEUS, 1758)

csonttollú
Bohemian Waxwing

A (szibériai-kanadai)

Kisszámú téli vendég. Néhány előfordulási adata: 1989. március 3. Körmend, Várkert 200 pld. (Barbácsy 1999); 1990. január 29. Bük 50 pld. (Gyurácz 1992); 2001. január 20. Szombathely, belváros 30 pld. (Varga 2004); 2001. március 31. Szombathely, Spartacus sportpálya kb. 130 pld. (Kelemen 2005).

Familia: Cinclidae – Vízirigófélék

Genus: **Cinclus** BORKHAUSEN, 1797

185./ *Cinclus cinclus* (LINNAEUS, 1758)**vízirigó**
White-throated Dipper**A** (paleomontán)

Ritka fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1987. január 4. Szombathely, Perint-part 1 gyűrűzött pld. (Varga 1986); 1999. május 7. Kőszeg, Gyöngyös-patak 5 fióka (Lepold 1999); 2001. január 1. Felsőcsatár, Pinka-patak 1 pld. (Kelemen 2003).

Familia: Troglodytidae – Ökörszemfélék Genus: ***Troglodytes*** VIEILLOT, 1809**186./ *Troglodytes troglodytes* (LINNAEUS, 1758)****ökörsem**
Winter Wren**A** (holarktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1990. április 30. Tömörd, Ablánc-völgy 5 éneklő hím pld. (Gyurác 1992); 1995. november 19. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 6 pld. (Varga 1999).

Familia: Prunellidae – Szürkebegyfélék Genus: ***Prunella*** VIEILLOT, 1816**187./ *Prunella modularis* (LINNAEUS, 1758)****erdei szürkebegy**
Dunnock**A** (európai)

Ritka fészkelő, gyakori átvonuló, kisszámú telelő. Néhány előfordulási adata: 1980. május 22. Rábagyarmat 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1999); 1981. március 30. Csepreg 1 pld. (Gyurác 1992); 1986. május 27. Kőszegi-hegység 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1986); 1993. október 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 20 pld. (Varga 1999).

188./ *Prunella collaris* (SCOPOLI, 1769)**havasi szürkebegy**
Alpine Accentor**A** (paleomontán)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulása: 1997. április 23. Kőszegi-hegység, Írott-kő 1 pld. (Németh 2000).

Familia: Turdidae – Rigófélék Genus: ***Erithacus*** CUVIER, 1800**189./ *Erithacus rubecula* (LINNAEUS, 1758)****vörösbegy**
European Robin**A** (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. 1994. költési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 11 éneklő hím pld. (Gyurác 1995). A Tömördi Madárvártán 1998 óta a legnagyobb számban gyűrűzött madárfaj (Gyurác & Bánhidi 2008).

Genus: ***Luscinia*** T. FORSTER, 1817**190./ *Luscinia luscinia* (LINNAEUS, 1758)****nagy fülemüle**
Thrush Nightingale**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1977. augusztus 25. Sárvár, Rába mente 1 pld. (Barbácsy 1999); 2010. augusztus 6. és szeptember 22. Tömördi Madárvárta 1-1 gyűrűzött pld. (Góczán J., Lukács Z.).

191./ *Luscinia megarhynchos* C. L. BREHM, 1831**fülemüle**
Common Nightingale**A** (európai)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1989. június 1. Gór, Répce mente 3 éneklő hím pld. (Gyurác 1992); 1992. május 6. Körmend, Dobogó-erdő 1 éneklő hím pld. (Gyurác J.); 1995. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pár fészkelő (Varga 1999); 2005. április 26. Szombathely, Oladi ltp. 1 éneklő hím pld. (Kelemen 2005).

192./ *Luscinia svecica* (LINNAEUS, 1758)**kékbegy**
Bluethroat**A** (palearktikus)

Ritka átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1999. június 5. Celldömölk 1 pld. (Aczél 2004); 2001. április 19. Zsenye, kavicsbányató 1 hím pld. (Varga 2002); 2007. szeptember 15. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal hím pld. (Lenczl M.).

Genus: ***Tarsiger*** HODGSON, 1845**193./ *Tarsiger cyanurus* (PALLAS, 1773)****kékfarkú**
Red-flanked Bluetail**A** (palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Első bizonyított előfordulása Magyarországon: 2010. október 12–19. Tömördi Madárvárta 1 fiatal gyűrűzött pld. (Lukács & Gyurác 2010).

Genus: ***Phoenicurus*** T. FORSTER, 1817**194./ *Phoenicurus ochruros* (S. G. GMELIN, 1774)****házi rozsdafarkú**
Black Redstart**A** (paleo-xeromontán)

Gyakori fészkelő, átvonuló, kisszámú telelő. 1996. január 17. Szombathely, vasútállomás 1 hím pld. (Varga 1996).

195./ *Phoenicurus phoenicurus* (LINNAEUS, 1758)**kerti rozsdafarkú**
Common Redstart**A** (európai)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1979. június 23. Bük 1 hím pld. (Gyurác 1992); 1989. május 9. Rábahídvég, Hollósi-erdő 1 hím pld. (Barbácsy 1999); 1996. július 10. Szombathely 1 pld. (Kárpáti 2003); 2007. Kőszeg, Chernel-kert 2 pár sikeresen fészkelő (Barki 2007); 2008. május 2. Felsőcsatár, Vasfüggöny Múzeum 1 hím pld. (Németh Cs.).

Genus: ***Saxicola*** BECHSTEIN, 1802**196./ *Saxicola rubetra* (LINNAEUS, 1758)****rozsdás csuk**
Whinchat**A** (európai)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. június 24. Bük 1 pld (Gyurác 1992); 1977. október 2. Kám 2 pld. (Barbácsy 1999); 1993. május 1. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 9 pld. (Varga 1999); 2002. augusztus 26. Tömördi Madárvárta 5 gyűrűzött pld. (Jánosa L.).

197./ *Saxicola torquatus* (LINNAEUS, 1766)**cigánycsuk**
Eurasian Stone Chat

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 2000. augusztus 24. Zsennye, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002).; 2003. április 11. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 2 pár (Varga 2003).

Genus: **Oenanthe** VIEILLOT, 1816

198./ Oenanthe oenanthe (LINNAEUS, 1758)

hantmadár
Northern Wheatear

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1995. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pár fészkel (Varga 1999); 2006. szeptember 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurác 2006); 2009. szeptember 2. Celldömök, Marcal mente 1 pld. (Somogyi 2010).

Genus: **Monticola** BOIE, 1822

199./ Monticola saxatilis (LINNAEUS, 1766)

kövirigó
Rufous-tailed Rock Thrush

A (paleo-xeromontán)

Rendkívül ritka fészkelő, kóborló. Néhány költési és előfordulási adata: 1884. Kőszeg, várások 1 fészkelő pár (Chernel 1889); 1894. és 1895. Cák 1-1 pár fészkel (Fromm 1929); 1988. május, Mesteri, sziklafal 1 pár (Góczán J.).

Genus: **Turdus** LINNAEUS, 1758

200./ Turdus torquatus LINNAEUS, 1758

örvös rigó
Ring Ouzel

A (paleomontán)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulása: 1989. március 29. Hegyhátszentmárton, Nagyerdő 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 2001).

201./ Turdus merula LINNAEUS, 1758

fekete rigó
Common Blackbird

A (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. 1994. költési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 8 éneklő hím pld. (Gyurác 1995).

202./ Turdus pilaris LINNAEUS, 1758

fenyőrigó
Fieldfare

A (szibériai)

Ritka fészkelő, gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1980. szeptember 6. Sárvár 1 öreg tojó pld. (Barbácsy 1999); 1988. március 12. Bő 50 pld.; 1990. január 19. Gó 33 pld. (Gyurác 1992); 1993. február 28. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 49 pld. (Varga 1999); 1995. március 15. Nagygeresd kb. 1000 pld. (Gyurác J.); 2005. május 17. Tömörd, Nagy-tó 1 éneklő hím pld. (Gyurác J.).

203./ Turdus philomelos C. L. BREHM, 1831

énekes rigó
Song Thrush

A (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1993. április 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 15 pld. (Varga 1999); 1994. költési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 9 éneklő hím pld. (Gyurác 1995); 2006. Szalafő, Őserdő 9 pár fészkel (Barbácsy 2006).

204./ *Turdus iliacus* LINNAEUS, 1766**szőlőrigó**
Redwing**A** (szibériai)

Közepesen gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1980. április 25. Hegyhátszentmárton 1 éneklő pld. (Barbácsy 1981b); 1985. november 17. Rábapaty 20 pld. (Barbácsy 1999); 2010. március 31. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P.).

205./ *Turdus viscivorus* LINNAEUS, 1758**léprigó**
Mistle Thrush**A** (európai-turkesztáni)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. A Kőszegi-hegységben rendszeres fészkelő (Németh 2000). Néhány egyéb adata: 1988. április 12. Bő 2 pld. (Gyurác 1992); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1993. június 5. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. fiókáit etette (Varga 2003); 2001. január 20. Felsőcsatár 5 pld. (Kelemen 2003).

Familia: Sylviidae – Poszátafélék Genus: ***Locustella*** KAUP, 1829**206./ *Locustella naevia* (BODDAERT, 1783)****régi tücsökmadár**
Common Grasshopper Warbler**A** (európai-turkesztáni)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1986. július 29. Magyarlak 1 éneklő hím (Barbácsy 1999); 1996. fészkelési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 2 éneklő hím pld. (Gyurác 1995); 2003. május 7. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 éneklő hím pld. (Varga 2003).

207./ *Locustella fluviatilis* (WOLF, 1810)**berki tücsökmadár**
River Warbler**A** (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1976. augusztus 24. Sárvár, Téglagyári-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1989. május 29. Bük 5 pld. (Gyurác 1992); 1994. költési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 6 éneklő hím pld. (Gyurác 1995); 2000. augusztus 18. és 27. között Körmend, Horvátnádalja 3 gyűrűzött pld. (Jene 2000); 2003. május 14. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 éneklő hím pld. (Varga 2003); 2010. szeptember 5. Tömördi Madárvárta 1 fiatal gyűrűzött pld. (Kalmár S.).

208./ *Locustella luscinioides* (SAVI, 1824)**nádi tücsökmadár**
Savi's Warbler**A** (európai-turkesztáni)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1986. július 3. Rábafüzes 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1999); 1990. április 30. Tömörd 1 éneklő hím pld. (Gyurác 1992); 2005. június 23. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 éneklő hím pld. (Varga 2005); 2009. augusztus 3. Tömördi Madárvárta 2 gyűrűzött öreg pld. (Góczán J.).

Genus: ***Acrocephalus*** J. A NAUMANN & J. F. NAUMANN, 1811**209./ *Acrocephalus melanopogon* (TEMMINCK, 1823)****fülemülesitke**
Moustached Warbler**A** (turkesztáni-mediterrán)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1976. augusztus 9. Sárvár, Sömjéni-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1978. május 21. Sárvár, Téglagyári-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 2004. augusztus 24. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P.).

210./ *Acrocephalus paludicola* (VIEILLOT, 1817) csíkosfejű nádiposzáta
Aquatic Warbler

B (európai)

Rendkívül ritka átvonuló a XX. század elején (Fromm 1929).

211./ *Acrocephalus schoenobaenus* (LINNAEUS, 1758) foltos nádiposzáta
Sedge Warbler

A (európai-turkesztáni)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1980. szeptember 22. Felsőmarác, Himfai-tó 2 pld. (Barbácsy 1999); 1984. július 7. Csepreg 1 pld. (Gyurác 1992.); 1993. és 1995. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2-2 pár fészkelő (Varga 1999); 2010. október 15. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Lukács Z.)

212./ *Acrocephalus scirpaceus* (HERMANN, 1804) cserregő nádiposzáta
Eurasian Reed Warbler

A (európai-turkesztáni)

Kiszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1984. június 11. Sárvár, Téglagyári-tó 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1999); 2001. szeptember 27. Zsennye, kavicsbányató 2 pld. (Varga 2002); 2005. június 23. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 éneklő hím pld. (Varga 2005); 2010. szeptember 8. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Lukács Z.).

213./ *Acrocephalus palustris* (BECHSTEIN, 1798) énekes nádiposzáta
Marsh Warbler

A (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1980. szeptember 7. Sárvár, Téglagyári-tó 1 pld. (Barbácsy 1999); 1990. május 24. Bük és Gőr között a Répce mentén 22 éneklő pld. (Gyurác 1992); 1992-1997. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató évente 1-3 pár fészkelő (Varga 1999); 2010. augusztus 1. Tömördi Madárvárta 1 öreg és 6 fiatal gyűrűzött pld. (Góczán J.).

214./ *Acrocephalus arundinaceus* (LINNAEUS, 1758) nádirigó
Great Reed Warbler

A (európai-turkesztáni)

Kiszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1980. szeptember 7. Sárvár, Téglagyári-tó 1 gyűrűzött fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1993. és 1994. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1-1 pár fészkelő (Varga 1999); 1995. május 6. Tompaládony, kavicsbánya 5 éneklő hím pld. (Gyurác J.); 2000. augusztus 13. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 2 fészkelő pár (Varga 2003); 2001. június 14. Zsennye, kavicsbányató. 4 fészkelő pár (Varga 2002); 2005. május 27. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 6 éneklő hím pld. (Varga 2005); 2008. június 13. Bük, golfpálya tavai 5 éneklő hím pld. (Gyurác J.).

Genus: *Hippolais* CONRAD VON BALDENSTEIN, 1827

215./ *Hippolais icterina* (VIEILLOT, 1817) kerti geze
Icterine Warbler

A (európai)

Kiszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1979. július 16. Bő 1 éneklő hím pld. (Gyurác 1992); 1992. május 25. Kercaszomor 1 éneklő hím pld. (Varga 2009); 2002. május 26. Szombathely, Oladi ltp. 1 éneklő hím pld. (Kelemen 2005); 2003. június 15. Ikervár, Rába-híd 2 éneklő hím pld. (Vasuta 2006); 2010. augusztus 16. Tömördi Madárvárta 3 gyűrűzött pld. (Illés P.).

Genus: *Sylvia* SCOPOLI, 1769

216./ *Sylvia atricapilla* (LINNAEUS, 1758)**barátposzáta**
Eurasian Blackcap**A** (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló. 1994. költési időszak, Körmen, Dobogó-erdő 28 éneklő hím pld. (Gyurác 1995). A Tömördi Madárvártán 1998 óta a második legnagyobb számban gyűrzött madárfaj (Gyurác & Bánhidi 2008).

217./ *Sylvia borin* (BODDAERT, 1783)**kerti poszáta**
Garden Warbler**A** (európai)

Ritka fészkelő, kisszámú átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1978. június 16. Rábapaty, Rába mente 2 öreg és 2 fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1982. július 6. Bük 1 pld. (Gyurác 1992); 2000. május 20. Óriszentpéter 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 2001); 2003. május 21. Rábagyarmat 1 éneklő hím pld. (Varga 2004); 2010. július 15. Vát 2 éneklő hím pld. (Gyurác J.); 2010. október 27. Körmen, Horvátnádálja 1 gyűrzött pld. (Góczán J.).

218./ *Sylvia nisoria* (BECHSTEIN, 1792)**karvalyposzáta**
Barred Warbler**A** (európai-turkesztáni)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1987. július 7. Csepreg, szőlőhegy 1 hím és 1 tojó etette fiókáit (Gyurác 1992); 1992-1997. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató évente költött egy pár (Varga 1999); 2004. május 5. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó 1 éneklő hím pld. (Varga 2004); 2010. június 26. Tömördi Madárvárta 1 hím és 1 tojó gyűrzött pld. (Illés P.); 2010. augusztus 18. Tömördi Madárvárta 1 gyűrzött pld. (Illés P.).

219./ *Sylvia curruca* (LINNAEUS, 1758)**kis poszáta**
Lesser Whitethroat**A** (európai-turkesztáni)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1989. július 18. Bük, Ablánc-patak völgye 5 pld. (Gyurác 1992); 1996. szeptember 18. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 7 pld. (Varga 1999).

220./ *Sylvia communis* LATHAM, 1787**mezei poszáta**
Common Whitethroat**A** (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1997. június 23. Bük 5 pld. (Gyurác 2001); Szombathely, 1992-1997. Gyöngyöshermán, kavicsbányató évente kb. 10-15 pár fészkel (Varga 1999); A Tömördi Madárvártán 1998 óta a legnagyobb számban gyűrzött hosszú távú vonuló madárfaj (Gyurác & Bánhidi 2008).

221./ *Sylvia melanocephala* (GMELIN, 1789)**kucs más poszáta**
Sardinian Warbler**A** (turkesztáni-mediterrán)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen adata (második bizonyított előfordulás Magyarországon): 1998. április 5. Tömördi Madárvárta 1 öreg hím gyűrzött pld. (Bánhidi & Gyurác 1999).

Genus: *Phylloscopus* BOIE, 1826**222./ *Phylloscopus proregulus* (PALLAS, 1811)****királyfüzike**
Pallas's Leaf Warbler**A** (szibériai)

Rendkívül ritka őszi kóborló. Előfordulásai: 2003. október 23. Tömördi Madárvárta 1 gyűrzött pld. (Bánhidi 2003); 2004. november 4. Tömördi Madárvárta 1 gyűrzött pld. (Illés P., Bánhidi & Gyurác 2004).

223./ *Phylloscopus inornatus* (BLYTH, 1842)**vándorfüzike**
Yellow-browed Warbler**A** (szibériai)

Ritka őszi kóborló. Előfordulásai: 2002. október 12. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Kiss 2002); 2007. szeptember 25–26. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P); 2007. október 26. Körmend, Horvátnádajla 1 gyűrűzött pld. (Góczán 2007); 2008. november 3. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Király G.); 2010. szeptember 27–28. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld (Lukács Z.).

224./ *Phylloscopus sibilatrix* (BECHSTEIN, 1793)**sisegő füzike**
Wood Warbler**A** (európai)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1987. szeptember 7. Körmend 4 pld. (Barbácsy 1999); 1993. szeptember 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 1999); 1994. Szalafő, Óserdő 2 fészkelő pár (Barbácsy 2006); 1996. szeptember 4. Nagygeresd 1 pld. (Fehér 1999). 2010. szeptember 16. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Koszorús P.)

225./ *Phylloscopus collybita* (VIEILLOT, 1817)**csilpcsalpfüzike**
Common Chiffchaff**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1994. költési időszak, Körmend, Dobogó-erdő 12 éneklő hím pld. (Gyurác 1995); 1992. december 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 2010. október 7. Tömördi Madárvárta 24 gyűrűzött pld. (Varga L.).

226./ *Phylloscopus trochilus* (LINNAEUS, 1758)**fitiszfüzike**
Willow Warbler**A** (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1992. július 6-19. Szarvaskend, Csörnök-patak ártere 2 gyűrűzött pld. (Gyurác & Bánhidi 1995); 1995. április 15. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 éneklő hím pld. (Varga 1999); 2010. október 13. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Lukács Z.)

Genus: ***Regulus*** CUVIER, 1800**227./ *Regulus regulus* (LINNAEUS, 1758)****sárgafejű királyka**
Goldcrest**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő lucfenyvesekben, gyakori átvonuló, telelő. Első bizonyított hazai fészkelése a csákánydoroszlói Várkertben volt (Csaba 1938). Néhány előfordulási adata: 1982. december 5. Horvátzsidány 3 pld. (Gyurác 1992); 2000. április 2. Szombathely, Kámoni Arborétum 1 éneklő hím pld.; 2001. június 19. Szombathely, Kámoni Arborétum 1 éneklő hím pld. (Kelemen 2005); 2000. október 28. Tömördi Madárvárta 58 gyűrűzött pld. (Gyurác és társai 2003).

228./ *Regulus ignicapilla* (TEMMINCK, 1820)**tüzesfejű királyka**
Firecrest**A** (holarktikus)

Ritka fészkelő, közepesen gyakori átvonuló, telelő. Első bizonyított hazai fészkelése Nádasd közelében volt 1978-ban (Barbácsy 1978). Néhány költési és előfordulási adata: 1980. május 21. Pankasz 1 pár fészkelő (Barbácsy 1981d); 1980. május 12 -14. Kőszegi-hegység 11 éneklő hím pld. (Barbácsy 1981d); 1995. május 16. Körmend, Várkert 1 pld. (Barbácsy 1999); 1996. április 17. Apátistvánfalva, lucfenyves 1 éneklő hím pld. (Varga 1996); 1996. április 19. Rábagyarmat 1 éneklő hím pld. (Varga 1996); 1996. július 13. Kőszegi-hegység, Hörmann-

forrás és Stájer házak 1-1 éneklő hím pld. (Varga 1996); 1996. szeptember 24. Szombathely, Savaria Múzeum parkja 1 éneklő pld. (Varga 1996); 2010. október 24. Tömördi Madárvárta 2 gyűrűzött pld. (Németh Cs.).

Familia: Muscicapidae – Légykapófélék

Genus: *Muscicapa* BRISSON, 1760

229./ *Muscicapa striata* (PALLAS, 1764)

szürke légykapó
Spotted Flycatcher

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1989. június 4. Bük 1 öreg pld. fiókáját etette (Gyurác 1992); 1994. szeptember 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 2010. szeptember 9. Tömördi Madárvárta 5 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

Genus: *Ficedula* BRISSON, 1760

230./ *Ficedula parva* (BECHSTEIN, 1792)

kis légykapó
Red-breasted Flycatcher

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási és költési adata: 1989. május 9. Egyházashollós, Hollósi-erdő 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1999); 2000. május 10. Velem, Stájer házak 4 éneklő hím pld. (Németh 2000); 2009. június, Kőszegi-hegység 10 helyen éneklő hím példányok; 2009. június 4. Kőszegi-hegység 1 tojó pld. 6 tojásos fészkealján kotlott (Németh 2010); 2010. szeptember 12. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurác J.).

231./ *Ficedula albicollis* (TEMMINCK, 1815)

örvös légykapó
Collared Flycatcher

A (európai)

Közepesen gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1979. június 29. Bük 1 öreg hím pld. (Gyurác 1992); 1996. szeptember 4. Nagygeresd 1 pld. (Fehér 1999); 1997. június 25. Felsőcsatár 1 öreg pld. 2 fiókát etetett; 2000. május 26. Felsőcsatár 1 éneklő hím pld. (Kelemen 2003); 2005. május 14. Szombathely, Kámoni Arborétum 2 éneklő hím pld. (Kelemen 2005); 2006. Szalafő, Őserdő 7 pár fészkel (Barbácsy 2006); 2008. május 31. Velem 3 pld. (Kocsis K. és Vasuta G. www.birding.hu); 2010. augusztus 19. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Illés P.).

232./ *Ficedula hypoleuca* (PALLAS, 1764)

kormos légykapó
European Pied Flycatcher

A (európai)

Ritka fészkelő, közepesen gyakori átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1971. május 12. Sárvár, Szatmári-erdő 1 pár fészkel (Barbácsy 1999); 1996. április 23. Szombathely, Parkerdő 1 pld. (Kárpáti 2003); 2003. szeptember 9. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 4 pld. (Varga 2003); 2006. Szalafő, Őserdő 7 pár fészkel (Barbácsy 2006); 2010. szeptember 19. Tömördi Madárvárta 7 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

Familia: Timaliidae – Timáliafélék

Genus: *Panurus* KOCH, 1816

233./ *Panurus biarmicus* (LINNAEUS, 1758)

barkóscinege
Bearded Reedling

A (palearktikus)

Kisszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1978. március 19. Sárvár, Téglagyári-tó 12 pld. (Barbácsy1999); 1987. november, Tömörd, Nagy-tó 4 gyűrűzött pld. (Bánhidi 1999); 1990. március 16. Tömörd, Nagy-tó 2 hím és 3 tojó pld. (Gyurác 1992); 1993. április 4. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 18 pld. (Varga 1999); 2003. október 30. Gersekarát, Sárvíz-tó 3 pld. (Varga 2005).

Familia: Aegithalidae – Őszapófélék

Genus: *Aegithalos* HERMANN, 1804

234./ *Aegithalos caudatus* (LINNAEUS, 1758)

őszapó

Long-tailed Bushtit

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, kóborló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1979. május 19. Csepreg 1 öreg pld. fiókáit etette (Gyurác 1992); 1994. Szalafő, Őserdő 2 pár fészkel (Barbácsy 2006); 1998. április 22. Szombathely, Csónakázó-tó 2 öreg pld. fiókáit etette (Kelemen 2005). 2009. szeptember 19. Celldömölk 20 pld. (Somogyi Cs. és társai, www.birding.hu); 2010. október 22. Tömördi Madárvárta 29 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

Familia: Paridae – Cinegefélék

Genus: *Parus* LINNAEUS, 1758

235./ *Parus palustris* LINNAEUS 1758

barátcinege

Marsh Tit

A (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, kóborló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 2006. Szalafő, Őserdő 5 pár fészkel (Barbácsy 2006); 2010. június 11. és november 3. Tömördi Madárvárta 1-1 gyűrűzött pld. (Illés P. és Lukács Z.).

236./ *Parus montanus* CONRAD VON BALDENSTEIN 1827

kormosfejű cinege

Willow Tit

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, kóborló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1995. június 14. Felsőszölnök 1 pár (Barbácsy 2001); 1996. április 18. Kőszeg, Keresztkút 1 pár (Varga 1996); 2001. november 11. Szombathely, Jáki úti temető 2 pld.; 2003. április 16. Jakabháza 1 éneklő hím pld. (Varga 2004); 2007. október 3. Tömördi Madárvárta 2 gyűrűzött pld. (Németh Cs.); 2009. június 6. Velem 8 pld. (Király G., www.birding.hu); 2010. október 12. Tömördi Madárvárta 2 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

237./ *Parus cristatus* LINNAEUS, 1758

búbos cinege

European Crested Tit

A (európai)

Kisszámú fészkelő, kóborló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1999. július 7. Szombathely, Kámoni Arborétum 1 öreg és 5 fiatal pld.; 2001. június 10. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Góczán J.); 2002. január 22. Szombathely, Oladi ltp. 1 pld. (Kelemen 2005); 2003. Vasalja, Bagóné-erdő 1 pár fészkel (Jene 2003); 2006. Szalafő, Őserdő 5 pár fészkel (Barbácsy 2006).

238./ *Parus ater* LINNAEUS, 1758

fenyvescinege

Coal Tit

A (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, gyakori átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1981. július 1. Csepreg 3 pld.(Gyurác 1992); 1987. szeptember 25. Csákánydoroszló környékén

22. pld (Barbácsy 1999); 2006. Szalafő, Óserdő 7 pár fészkelte (Barbácsy 2006); 2010. szeptember 12. Tömördi Madárvárta 81 gyűrűzött pld. (Gyimóthy Zs. és Koszorús P.).

239./ *Parus caeruleus* LINNAEUS, 1758

kék cinege
Blue Tit

A (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 2004. szeptember 25. Tömördi Madárvárta 109 gyűrűzött pld. (Varga L.); 2006. Szalafő, Óserdő 16 pár fészkelte (Barbácsy 2006).

240./ *Parus major* LINNAEUS, 1758

széncinege
Great Tit

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 2006. Szalafő, Óserdő 18 pár fészkelte (Barbácsy 2006); 2010. október 20. Tömördi Madárvárta 98 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

Familia: Sittidae – Csuszkafélék

Genus: ***Sitta*** LINNAEUS, 1758

241./ *Sitta europaea* LINNAEUS, 1758

csuszka
Eurasian Nuthatch

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1988. július 22. Tömörd, Fenyves-patak völgye 7 pld. (Gyurác 1992); 1992., 1993. Körmend, Dobogó-erdő 7-7 pár fészkelte (Gyurác 1995).

Familia: Tichodromidae – Hajnalmadárfélék

Genus: ***Tichodroma*** ILLIGER 1811

242./ *Tichodroma muraria* (LINNAEUS, 1766)

hajnalmadár
Wallcreeper

A (paleomontán)

Ritka kóborló. Néhány előfordulási adata: 1897. május 27. Kőszeg (Chernel I., Csaba 1967); 1959. ősz Kőszeg 1 pld. (Bechtold I., Pellingner 1991); 1960. őszén Kőszeg 1 pld. (Bechtold I., Pellingner 1991); 1964. november 3. Bogát 1 pld. (Bechtold I., Pellingner 1991); 1983. november 28. Kőszeg 1 pld. (Király R., Pellingner 1991); 1988. március 20. Celldömölk, Ság-hegy 1 pld. (Varga L., Pellingner 1991); 1988. november 2. Kőszeg 1 pld. (Bechtold I., Pellingner 1991); 2005. október 21. Rába Csákánydoroszló és Körmend közötti szakasza 1 pld. (Baumgartner 2005); 2007. február 11. Celldömölk, Ság-hegy 1 pld. (Cságoly Zs., www.birding.hu); 2008. november 2. Celldömölk, Ság-hegy 1 pld. (Gergác T., www.birding.hu).

Familia: Certhiidae – Fakuszfélék

Genus: ***Certhia*** LINNAEUS, 1758

243./ *Certhia familiaris* LINNAEUS 1758

hegyi fakusz
Eurasian Treecreeper

A (holarktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. Néhány költési adata: 1997. április 15. Nemesládony, Haraszi-erdő 6 tojásos fészkalj; 1998. április 23. Nemesládony, Haraszi-erdő 4 tojásos fészkalj (Fehér 1998).

244./ *Certhia brachydactyla* C. L. BREHM, 1820**rövidkarmú fakusz**
Short-toed Treecreeper

A (európai)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1990. április 30. Tömörd 2 pld. (Gyurác 1992); 1998. május 13. Nemesládony 1 pár fészkel (Fehér 1998).

Familia: Remizidae – Fügőcinege-félék Genus: **Remiz** JAROCKI, 1819**245./ *Remiz pendulinus* (LINNAEUS, 1758)****fügőcinege**
Eurasian Penduline Tit

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési adata: 1974. Rába menti füzes, a fészkelő párok sűrűsége 1,38 pár/km (Barbácsy 1976); 1979. május 20. Bő 1 pár fészkel (Gyurác 1992); 1994. április 1. Nagygeresd 2 pár fészkel (Fehér 1998); 2001. június 14. Zsenye, kavicsbányató 1 pár fészkel (Varga 2002); 2010. Rába Alsószőlők és Körmen közi szakaszán 3 pár (Németh Cs.).

Familia: Oriolidae – Sárgarigófélék Genus: **Oriolus** LINNAEUS, 1766**246./ *Oriolus oriolus* (LINNAEUS, 1758)****sárgarigó**
Eurasian Golden Oriole

A (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1979. július 16. Répceszentgyörgy 1 hím és 2 fiatal pld. (Gyurác 1992); 1993. Körmen, Dobogó-erdő 5 pár fészkel (Gyurác 1995); 1994. augusztus 7. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 6 pld. (Varga 1999); 2006. május 18. Sárvár 4 pld. (Tóth K., [ww.birding.hu](http://www.birding.hu)).

Familia: Laniidae – Gébicsfélék Genus: **Lanius** LINNAEUS, 1758**247./ *Lanius collurio* LINNAEUS, 1758****tövisszúró gébics**
Red-backed Shrike

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1979. június 29. Horvátzsidány 1 hím fiókáit etette (Gyurác 1992); 1994. szeptember 18. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 30 pld. (Varga 1999); 2010. június 17. Vát 1 pár fészkel (Gyurác J.).

248./ *Lanius minor* GMELIN, 1788**kis őrgébics**
Lesser Grey Shrike

A (európai-turkesztáni)

Rendkívül ritka fészkelő, átvonuló. Előfordulásai: 1906. május 7. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Dankovics & Vig 2003); 1908. július 9. Kőszeg 1 fiatal pld. (Chernel I., Dankovics & Vig 2003); 1967. május 28. Kőszeg, Gyöngyös 1 tojó pld. (Bechtold I., Dankovics & Vig 2003); 1972. június 1. Jákfa 1 pld. (Barbácsy 1999); 1972. július 23. Meggyeskovácsi 1 pld. (Barbácsy 1999); 1973. július 27. Sárvár 1 pld. (Barbácsy 1999); 1973. augusztus 6. Ikervár 1 pld. (Barbácsy 1999); 1974. augusztus 1. Rábapaty 1 pld. (Barbácsy 1999); 1974. augusztus 2. Ikervár 1 pld. (Barbácsy 1999); 1976. augusztus 4. Nagymizdó 1 pld. (Barbácsy 1999);

1977. július 20. Kám 1 fiatal pld. (Barbácsy 1999); 1977. július 24. Jákfa 1 pld. (Barbácsy 1999); 1993. június 3. Hegyhátszentjakab, Vadása-tó II. 1 pld. (Varga 2003).

249./ *Lanius excubitor* LINNAEUS, 1758

nagy őrgébics
Great Grey Shrike

A (holarktikus)

Közepesen gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1984. április 10. Kőszeg 1 pld. (Varga 2006); 2005. szeptember 25. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Varga L.).

250./ *Lanius senator* LINNAEUS, 1758

vörösfejű gébics
Woodchat Shrike

B (mediterrán)

Magyarországon talált első fészkelése: 1892. Hidashollós (Molnár L., Chernel 1896). További adatai: 1894. június 9. Hidashollós 1 hím pld. (Molnár L., Chernel 1896); 1894. június 19–22. Tömörd 1 pár (Chernel 1894); 1897. június 22. Kőszeg, Kőszegfalva 1pld. (Chernel 1894); 1897. Hidashollós 1 fészek (Molnár L.); 1897. július Nemescsó és Meszlen között (Chernel I.); 1907. május 11. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Csaba 1964). Vas megyében utolsó bizonyított fészkelése és megfigyelése 1940[HT14]-ben volt (Barbácsy 1987).

Familia: Corvidae – Varjúfélék

Genus: ***Garrulus*** BRISSON, 1760

251./ *Garrulus glandarius* (LINNAEUS, 1758)

szajkó
Eurasian Jay

A (palearktikus)

a./ *Garrulus glandarius glandarius* LINNAEUS, 1758

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. 1979. július 16. Gór, Góri-erdő 1 pár fészkel.

szajkó

b./ *Garrulus glandarius albipectus* KLEINSCHMIDT, 1920 **délnyugati szajkó**

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1962. október 4. Náriai 1 pld. (Keve 1967); 1963. január 23. Kőszeg, Kőszegfalva 1 tojó pld. (MME Nomenclator Bizottság 2008).

Genus: ***Pica*** BRISSON, 1760

252./ *Pica pica* (LINNAEUS, 1758)

szarka
Eurasian Magpie

A (palearktikus)

Közepesen gyakori fészkelő, telelő. 1979. június 29. Csepreg 2 pár fészkel (Gyurác 1992); 2000. december 2. Szombathely, Deák u. 2 pld. (Kelemen 2005).

Genus: ***Nucifraga*** BRISSON, 1760

253./ *Nucifraga caryocatactes* (LINNAEUS, 1758)

fenyőszajkó
Spotted Nutcracker

A (palearktikus)

Ritka átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1996. november 12. Kőszeg, Király-völgy 5 pld (Németh 2005); 2007. szeptember 13. Kőszeg 5 pld. (Németh Cs., www.birding.hu); 2010. február 19. Kercaszomor 1 pld. (Cseh P., www.birding.hu).

Genus: ***Pyrrhocorax*** TUNSTALL 1771

254./ *Pyrrhocorax graculus* (LINNAEUS, 1766)

havasi csóka
Alpine Chough

B (paleomontán)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen adata van: 1933. január 24. Döröske 1 lőtt pld. (Csaba 1937).

Genus: **Corvus** LINNAEUS, 1758

255./ Corvus monedula LINNAEUS, 1758

csóka

Western Jackdaw

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, közepesen gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1979. május 21. Bük, templompark 2 pld. (Gyurác 1992); 2006. november 25. Körmend 20 pld. (Bedőcs Gy., www.birding.hu).

256./ Corvus frugilegus LINNAEUS, 1758

vetési varjú

Rook

A (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, gyakori átvonuló, telelő. 2008-ban Vas megyében 8 telepen összesen 443 pár fészkel. Legnagyobb, 150 párból álló telepe Csepregen volt (Gruber 2008).

257./ Corvus corone LINNAEUS, 1758

kormos varjú

Carrion Crow

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1980. május 2. Csörötnek 1 pld. (Barbácsy 1999); 1990. január 29. Chernelházadamonya 5 pld. (Gyurác 1992); 1993. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1996. június 25. Bő 2 pld. (Gyurác J.); 1998. június 26. Felsőcsatár 1 pld. (Kelemen 2003); 2004. április 6. Rábagyarmat és Csörötnek között 1 pld (Kiss 2004).

258./ Corvus cornix LINNAEUS, 1758

dolmányos varjú

Hooded Crow

A (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 1987. december 4. Bajánsenye 110 pld. (Barbácsy 2001); 1988. március 12. Gó, Lukony 2 pld. (Gyurác 1988.); 1999. augusztus 26. Zsenye, kavicsbányató 25 pld. (Varga 2002).

259./ Corvus corax LINNAEUS, 1758

holló

Northern Raven

A (holarktikus)

Kisszámú fészkelő, közepesen gyakori kóborló, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1993. december 16. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 2 pld. (Varga 1999); 1997-2000. Porpác 2 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2002); 2000. Kőszeg, Alsóerdő 3 fiókás fészkalj (Németh 2000); 2001. Egyházashollós, Hollósi-erdő 1 pár fészkel (Fehér & Mesterházy 2001); 2003. április 17. Celldömölk, Ság hegy 4 fiókás fészkalj (Gyurác J.).

Familia: Sturnidae – Seregélyfélék

Genus: **Sturnus** LINNAEUS, 1758

260./ Sturnus vulgaris LINNAEUS, 1758

seregély

Common Starling

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány fészkelési adata: 1997. május, Szombathely, Parkerdő nagy fakopáncs által akácban készített odúban 1 pár fészkel (Kárpáti 2003); 1998. Szalafő, Őserdő 18 pár fészkel (Barbácsy 2006); 2007. Kőszeg, Chernel-kert mesterséges fészekodúban 3 pár fészkel (Barki 2007).

261./ *Sturnus roseus* (LINNAEUS, 1758)**pásztormadár**
Rosy Starling**B** (turkesztáni)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulásai: 1918. május 28. Sorkifalud, Taródháza 1 pld. (Kendeffy L., Chernel 1920); 1926. június 9. Szombathely, Petőfitelep 2 pld. (Schenk 1929).

Familia: Passeridae – Verébfélék Genus: *Passer* BRISSON, 1760**262./ *Passer domesticus* (LINNAEUS, 1758)****házi veréb**
House Sparrow**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. 2003. augusztus 8. Tömördi Madárvárta 3 fiatal gyűrűzött pld. (Góczán J.).

263./ *Passer montanus* (LINNAEUS, 1758)**mezei veréb**
Eurasian Tree Sparrow**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, telelő. Néhány előfordulási adata: 2007. május 21-22. Tömörd, Nagy-tó 6 pld. (Gyurác 2007); 2003. augusztus 26. Tömördi Madárvárta 62 gyűrűzött pld. (Wisztercill J.).

Familia: Fringillidae – Pintyfélék Genus: *Fringilla* LINNAEUS, 1758**264./ *Fringilla coelebs* LINNAEUS, 1758****erdei pinty**
Common Chaffinch**A** (európai)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1993. Körmend, Dobogó-erdő 28 pár fészkelő (Gyurác 1995); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 200 pld. (Varga 1999); 2004. Szalafő, Óserdő 20 pár fészkelő (Barbácsy 2006); 2005. október 8. Tömördi Madárvárta 59 gyűrűzött pld. (Polovitzer P.).

265./ *Fringilla montifringilla* LINNAEUS, 1758**fenyőpinty**
Brambling**A** (szibériai)

Gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1993. október 29. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 100 pld. (Varga 1999); 2005. szeptember 25. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurác J.); 2005. október 21. Tömördi Madárvárta 67 gyűrűzött pld. (Kiss J.); 2006. október 24. Táplánszentkereszt 500 pld. (Góczán J., www.birding.hu); 2010. október 30. Tömördi Madárvárta 73 gyűrűzött pld. (Németh Cs.).

Genus: *Serinus* KOCH, 1816**266./ *Serinus serinus* (LINNAEUS, 1766)****csicsörke**
European Serin**A** (mediterrán)

Gyakori fészkelő, átvonuló. Néhány költési és előfordulási adata: 1982. július 6. Chernelházadamonya 1 pld. fiókáit etette (Gyurác 1992); 1992. október 11. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 30 pld. (Varga 1999).

Genus: *Carduelis* BRISSON, 1760**267./ *Carduelis chloris* (LINNAEUS, 1758)****zöldike**

European Greenfinch

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1990. január 19. Gór 50 pld. (Gyurácz 1990); 1992. október 11. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 200 pld. (Varga 1999); 2005. augusztus 2. Tömördi Madárvárta 60 gyűrűzött pld. (Góczán J.); 2005. december 12. Egyházasrádóc 1500 pld. (Góczán J., www.birding.hu).

268./ *Carduelis carduelis* (LINNAEUS, 1758)**tengelic**

European Goldfinch

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1988. március 12. Gór 30 pld (Gyurácz1992); 1992. október 11. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 500 pld. (Varga 1999).

269./ *Carduelis spinus* (LINNAEUS, 1758)**csíz**

Eurasian Siskin

A (palearktikus)

Ritka fészkelő, gyakori átvonuló, telelő. Az Őrség és a Vendvidék lucfenyveseiben fészkel (Barbácsy 2001). Néhány további előfordulási adata: 1980. május 22. Rábagyarmat 1 pld. (Barbácsy 1981b); 1980. június 4. Nádasd 2 pld. (Barbácsy 1981b); 1981. április 23. Kőszegi-hegység, Stájer házak 2 pld. (Király & Varga 1981); 1988. március 12. Bő 2 pld. (Gyurácz 1992); 1993. október 2. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 20 pld. (Varga 1999); 2010. július 8. Kondorfa 2 pld. (Király G. és Szépliget M., www.birding.hu); 2010. november 4. Tömördi Madárvárta 43 gyűrűzött pld. (Lukács Z.)

270./ *Carduelis cannabina* (LINNAEUS, 1758)**kenderike**

Common Linnet

A (európai-turkesztáni)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1990. január 19. Gór, Répce mente 54 pld. (Gyurácz 1992); 1992. október 11. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 300 pld. (Varga 1999); 2001. június 8. Szombathely, Deák utca 1 éneklő hím pld. és Várkonyi utca 1 pár (Kelemen 2005).

271./ *Carduelis flavirostris* (LINNAEUS, 1758)**sárgacsőrű kenderike**

Twite

A (tibeti)

Rendkívül ritka kóborló. Előfordulása: 1997. január 29. Szombathely, Parkerdő 7 pld. (Kárpáti 2003).

272./ *Carduelis flammea* (LINNAEUS, 1758)**zsezse**

Common Redpoll

A (holarktikus)**a./ *Carduelis flammea cabaret* (P.L.S. MÜLLER, 1776)****barna zsezse**

Rendkívül ritka kóborló. Két adata ismert: 1893. november 12. Kőszeg 1 pld.; 1894. március 12. Kőszeg 1 pld. (Chernel I.)

b./ *Carduelis flammea flammea* (LINNAEUS, 1758)**zsezse**

Kiszszámú átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1995–1996 tél, Kőszeg, Chernel-kert 30-50 pld. (Németh 2000); 2000. szeptember 20. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi P.); 2001. február 1. Szombathely, Csónakázó-tó 15 pld. (Kelemen 2005).

273./ *Carduelis hornemanni* (HOLBOELL, 1843)**szürke zezse**
Arctic Redpoll**B** (holarktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen adata ismert: 1894. január 19. Kőszeg 1 pld. (Almásy Gy. és Chernel I.).

Genus: ***Loxia*** LINNAEUS, 1758**274./ *Loxia curvirostra* LINNAEUS, 1758****keresztcsőrű**
Red Crossbill**A** (holarktikus)Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1980. május 13. Velem 1 öreg etetett két fiatal példányt (Barbácsy 1981a); 1980. június 22. Nádasd 6 pld. (Barbácsy 1981b); 1981. április 14. Kőszegi-hegység, Stájer házak 12 többségében fiatal pld.; 1981. május 27. Velem 4 pld. (Király & Varga 1981); 1994. október 31. Körmend 1 éneklő hím pld. (Barbácsy 1999); 2002. szeptember 6. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Gyurácz J.); 2010. július 27. Szentgotthárd, Farkasfa 2 pld. (Király G., birding.www.hu).Genus: ***Carpodacus*** KAUP, 1829**275./ *Carpodacus erythrinus* (PALLAS, 1770)****karmazsinpirók**
Common Rosefinch**A** (palearktikus)Rendkívül ritka fészkelő, átvonuló. Előfordulásai: 2003. augusztus 17. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Illés 2003); 2008. május 26. – július 8. között Felsőmarác, Himfai-tó 1 éneklő hím (Kis P. és mások www.birding.hu) és 2008. május 30. – június 11. között ugyanott 1 tojó pld. is (Cser Sz., Gál Sz. és mások www.birding.hu).Genus: ***Pinicola*** VIEILLOT, 1808**276./ *Pinicola enucleator* (LINNAEUS, 1758)****nagy pirók**
Pine Grosbeak**B** (szibériai-kanadai)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen előfordulása ismert (egyben ez az egyetlen magyarországi adata is): 1928. január 17. Molnaszecsőd 1 öreg hím pld. (Csaba 1950).

Genus: ***Pyrrhula*** BRISSON, 1760**277./ *Pyrrhula pyrrhula* (LINNAEUS, 1758)****süvöltő**
Eurasian Bullfinch**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány költési és előfordulási adata: 1980. június 6. Szakonyfalu 1 pár fészkelő; 1980. június 10. Rábagyarmat 1 pár fészkelő (Barbácsy 1981c); 1981. Kőszegi-hegység, Stájer házak 1 pár fészkelő (Király & Varga 1981); 2010. október 25. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal tojó pld. (Lukács Z.)

Genus: ***Coccothraustes*** BRISSON, 1760**278./ *Coccothraustes coccothraustes* (LINNAEUS, 1758)****meggyvágó**
Hawfinch**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1985. január 15. Óriszentpéter, Nyíres 220 pld. (Barbácsy 2001); 2004. május 4. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Szentendrey G.).

Familia: Emberizidae – Sármányfélék Genus: *Plectrophenax* (STEJNEGER, 1882)**279./ *Plectrophenax nivalis* (LINNAEUS, 1758)****hósármány**
Snow Bunting**A** (arktikus)

Rendkívül ritka átvonuló, telelő. Előfordulásai: 1905. február 12. Molnaszecsőd 1 hím pld. (Molnár L., Csaba 1964); 1987. február 5. Óriszentpéter 1 hím pld. (Barbácsy 2001); 2009. november 1. és november 6. Tömörd 1 tojó pld. (Király G. és Lukács Z., www.birding.hu).

Genus: *Emberiza* LINNAEUS, 1758**280./ *Emberiza citrinella* LINNAEUS, 1758****citromsármány**
Yellowhammer**A** (palearktikus)

Gyakori fészkelő, átvonuló, telelő. Néhány előfordulási adata: 1988. január 31. Bük 11 pld. (Gyuráczy 1992); 1993. október 29. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 100 pld.; 1995. október 17. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 100 pld. (Varga 1999).

281./ *Emberiza cia* LINNAEUS, 1766**bajszos sármány**
Rock Bunting**A** (palearktikus)

Rendkívül ritka átvonuló. Előfordulásai: 1996. október 26. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Bánhidi 1999); 2010. november 9. Celldömölk, Ság hegy 1 pld. (Vasuta G., www.birding.hu).

282./ *Emberiza hortulana* LINNAEUS, 1758**kerti sármány**
Ortolan Bunting**A** (európai-turkesztáni)

Ritka átvonuló. Előfordulásai: 1950. április 29. Csákánydoroszló 1 pld. (Csaba 1955b); 1954. május 9. Nára 1 pld. (Csaba 1955a); 1998. augusztus 22. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött hím pld. (Bánhidi P.); 2002. szeptember 4. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött fiatal pld. (Gyuráczy J).

283./ *Emberiza schoeniclus* (LINNAEUS, 1758)**nádi sármány**
Common Reed Bunting**A** (palearktikus)

Kisszámú fészkelő, gyakori átvonuló, telelő. Néhány előfordulási és költési adata: 1980. május 24. Felsőmarác, Himfai-tó 1 pár fészkelő (Barbácsy 2001); 1990. április 30. Tömörd, Nagy-tó 2 hím pld. és 1 pár (Gyuráczy 1992); 1993. április 14. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 40 pld. (Varga 1999). 2010. november 6. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Lukács Z.).

284./ *Emberiza calandra* LINNAEUS, 1758**sordély**
Corn Bunting**A** (európai-turkesztáni)

Kisszámú fészkelő, átvonuló. Néhány előfordulási adata: 1990. július 4. Bük 1 pld. (Gyuráczy 1992); 2004. május 17–18. Tömörd, Nagy-tó 3 éneklő hím pld. (Bánhidi & Gyuráczy 2004); 2006. július 31. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Góczán J.); 2006. október 7. Tömördi Madárvárta 1 gyűrűzött pld. (Varga L.).

IV. Függelék

Az alábbi hét madárfaj Vas megyei előfordulásáról publikált adatokat az MME Nomenclator Bizottsága nem hitelesítette vagy hitelesítése még folyamatban van és a megfigyelt példányról nem rendelkezünk bizonyító fotóval.

Classis: AVES – MADARAK

Ordo: Anseriformes – Lúdalakúak

Familia: Anatidae – Récefélék

Genus: **Anser** BRISSON, 1760

1./ **Anser brachyrhynchus** BAILLON, 1834

rövidcsőrű lúd
Pink-footed Goose

(palearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulásai: 1994. november 13. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 pld. (Varga 1999); 1999. október 28. Zsennye, kavicsbányató 1 pld. (Varga 2002).

Genus: **Alopochen** STEJNEGER, 1885

2./ **Alopochen aegyptiaca** (LINNAEUS, 1766)

nílusi lúd
Egyptian Goose

(adventív)

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulása: 2004. március 31. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 3 pld. (Varga 2004).

Ordo: Charadriiformes – Lilealakúak

Familia: Scolopacidae – Szalonkafélék

Genus: **Phalaropus** BRISSON, 1760

3./ **Phalaropus fulicarius** (LINNAEUS, 1758)

laposcsőrű víztapósó
Red Phalarope

(arktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulása: 2010. november 13–14. Lukácsháza, Kőszegfalva, Abért-tó 1 pld. (Varga L., Németh Cs., www.birding.hu).

Familia: Laridae – Sirályfélék

Genus: **Larus** LINNAEUS, 1758

4./ **Larus pipixcan** WAGLER, 1831

prérisirály
Franklin's Gull

(nearktikus)

Rendkívül ritka kóborló. Egyetlen – nem hitelesített – adata: 1993. április 12. Szombathely, Gyöngyöshermán, kavicsbányató 1 öreg pld. (Varga 1999).

Ordo: Strigiformes – Bagolyalakúak

Familia: Strigidae – Bagolyfélék Genus: *Glaucidium* BOIE, 1826**5./ *Glaucidium passerinum* (LINNAEUS, 1758)****törpekuvick**

Eurasian Pygmy Owl

(szibériai)

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulása: 2003. január 3. Bozsok, kastélypark 1 pld. (Kelemen T. 2003).

Ordo: Piciformes – Harkályalakúak

Familia: Picidae – Harkályfélék Genus: *Picoides* LACÉPÈDE, 1799**6./ *Picoides tridactylus* (LINNAEUS, 1758)****háromujjú hősik**

Three-toed Woodpecker

(szibériai[HT15])

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulásai: Szombathely 1 pld. (Fromm 1929); 1973. május 4. Kőszegi-hegység, Hörmann-forrás 1 hím pld. (Bechtold 1974).

Ordo: Passeriformes – Verébalakúak

Familia: Turdidae – Rigófélék Genus: *Monticola* BOIE, 1822**7./ *Monticola solitarius* (LINNAEUS, 1758)****kék kövirigó**

Blue Rock Thrush

(paleo-xeromontán)

Rendkívül ritka kóborló. Nem hitelesített előfordulása: 1975. május 15. Celldömölk, Ság hegy 1 hím pld. (Győry 1977).

Az alábbi madárfaj Vas megyei előfordulásáról publikált újabb adatot az MME Nomenclator Bizottsága a névjegyzék zárásáig nem hitelesítette.

Familia: Corvidae – Varjúfélék Genus: *Pyrrhocorax* TUNSTALL, 1771**1./ *Pyrrhocorax graculus* (LINNAEUS, 1766)****havasi csóka**

Alpine Chough

(paleomontán)

Rendkívül ritka kóborló. 1985. február 11. Velem, Hosszú-völgy 1 pld. (Fragó & Náhlik 1985).

Megjegyzés: A pásztorgém (*Bubulcus ibis*) 1974. évi (Schmidt 1978) és a mandarinréce (*Aix galericulata*) 2009. évi (Nagy L. és Boros E., www.birding.hu) előfordulását nem közöltük sem a névjegyzékben, sem a függelékben, mert előbbi bizonyosan, utóbbi nagy valószínűséggel nem vad eredetű példány volt

V. Köszönetnyilvánítás

Köszönjük[HT16] a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjainak és más terepmadarászoknak Vas megyében végzett faunisztikai megfigyeléseiket és adataikat. Köszönetet mondunk a www.birding.hu üzemeltetőinek a honlapon szereplő adatok felhasználásának engedélyezéséért. A névjegyzék összeállítása a Nyugat-magyarországi Egyetem TÁMOP 4.2.1/B-09/1/KONV-2010-0006 pályázatának támogatásával készült.

VI. Hivatkozott és felhasznált irodalom[HT17]

1. Aczél G. 2004. A Marcal-medence madárvilága. *Cinege* 9: 34–39[HT18].
2. Aumüller I. 1971. A lékai vár madárgyűjteménye. Második közlemény. *Savaria* 4: 43–75.
3. Barbácsy Z. 1977. Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*) és kis lile (*Charadrius dubius*) fészkelése a Rábánál. *Aquila* 83: 282–283.
4. Barbácsy Z. 1978. Tüzesfejű királyka (*Regulus ignicapillus*) fészkelése hazánkban. *Madártani Tájékoztató* 1978 (szeptember–október): 6–8.
5. Barbácsy Z. 1981a. Fiókáit etető keresztcsőrű (*Loxia curvirostra*) Velem határában. *Madártani Tájékoztató* 1981 (október–december): 230.
6. Barbácsy Z. 1981b. Madártani adatok az Őrségből 1980-ban. *Madártani Tájékoztató* 1981 (október–december): 209.
7. Barbácsy Z. 1981c. Süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) fészkelése az Őrségben. *Madártani Tájékoztató* 1981 (július–szeptember): 154–155.
8. Barbácsy Z. 1981d. Újabb adatok a tüzesfejű királyka (*Regulus ignicapillus*) előfordulásához Vas megyében 1979–80-ban. *Madártani Tájékoztató* 1981 (október–december): 211–212.
9. Barbácsy Z. 1986. Faunisztikai adatok. *Vasi Madártani Értesítő* 1: 2–3.
10. Barbácsy Z. 1987. Vas megye madarainak névjegyzéke. *Vasi Madártani Értesítő* 2: 4–8.
11. Barbácsy Z. 1998: A kis lile (*Charadrius dubius*) és a billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*) fészkelése a Rába-völgyben. *Cinege* 3: 11.
12. Barbácsy Z. 1999. Adatok a Rába-völgy madárfaunájához. *Vasi Szemle* 53(1): 15–31.
13. Barbácsy Z. 2000. Vas megye fehér gólya (*Ciconia ciconia*) állománya a 2000. évben (gólyaszámlálási gyorsmérleg). *Cinege* 5: 9–10.
14. Barbácsy Z. 2001. Madarak (Aves). In: Gyurác J. & Szinetár Cs. (szerk.) Őrségi Nemzeti Park Természetvédelmi kezelési terve. Kézirat: [HT19]68–79.
15. Barbácsy Z. 2002. Vas megye fehér gólya (*Ciconia ciconia*) állománya a 2002. évben. *Cinege* 7: 7–8.
16. Barbácsy Z. 2005. A Vas megyei fehér gólya (*Ciconia ciconia*) állomány fekete éve 2005. *Cinege* 10: 8–9.
17. Barbácsy Z. 2006. A szalafői őserdő madárközösségének összehasonlító elemzése 1994-ben és 2006-ban végzett felmérés alapján. *Aquila* 113: 9–19.
18. Barbácsy Z. 2007. Vas megye fehér gólya (*Ciconia ciconia*) állománya 2007-ben. *Cinege* 12: 7–8.
19. Barbácsy Z. 2007. Madarak. In: Szinetár Cs. (szerk.) Az Őrségi Nemzeti Park fejlesztési programja: [HT20]20–25.
20. Barki M. 2006. A Chernel-kerti odútelep 2006-ban. *Cinege* 11: 34–35.
21. Barki M. 2007. A Chernel-kerti odútelep 2007-ben. *Cinege* 12: 36–38.
22. Baumgartner T. 2005. Hajnalmadár (*Tichodroma muraria*) észlelése a Rábán. *Cinege* 10: 36.
23. Bánhidi P. 1996. A tömördi „Nagy-tó” védelme. *Cinege* 1: 24–25.
24. Bánhidi P. 1999. Madártani vizsgálatok a tömördi Nagy-tónál. *Vasi Szemle* 53(1): 33–44.
25. Bánhidi P. 2008. Királyfűzike (*Phylloscopus proregulus*) befogása Tömördön. *Cinege* 8: 23–24.

26. Bánhidi P. & Gyurácz J. 1999. A kucsmás poszáta (*Sylvia melanocephala*) második előfordulása Magyarországon. *Túzok* 4(1–2): 7–8.
27. Bánhidi P. & Gyurácz J. 2004. Madármonitoring programok a Tömördi Madárvártán 2004-ben. *Cinege* 9: 22–26.
28. Biró M. 2009. Madárfaunisztikai adatok a Gyöngyöshermáni-kavicsbányatőről. *Cinege* 14: 35.
29. Bechtold I. 1974. Hőcsik (*Picoides tridactylus*) Kőszeg környékén. *Aquila* 80–81: 290.
30. Bechtold I. 1981a. Fekete sas (*Aquila clanga*) Kőszeg környékén. *Madártani Tájékoztató* 1981 (október–december): 210.
31. Bechtold I. 1981b. A Kőszegi Tájvédelmi Körzet madárvilága. *Az Alpokalja Természeti Képe* 1: 105–107.
32. Chernel I. 1894. A vörös fejű gébics (*Lanius senator* L.) és *Cerchneis Naumanni* Flesch. *Aquila* 1: 162–164.
33. Chernel I. 1896. Vörösfajú gébics (*Lanius senator*, L.). *Aquila* 3: 229.
34. Chernel I. 1898. Vasvármegye állatvilága. *Madarak*. In: Sziklay J. & Borovszky S. (szerk.) *Magyarország vármegyéi és városai. Vasvármegye. Apollo Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest: [HT21]486–492.*
35. Chernel I. 1907. Adatok Magyarország madárfaunájához. *Aquila* 14: 179–187.
36. Chernel I. 1918a. Adatok Magyarország madárfaunájához. *Aquila* 24. 7–24.
37. Chernel I. 1918b. A tűzok Vas megyében. *Aquila* 24: 268.
38. Chernel I. 1920. Pásztormadár (*Pastor roseus* L.) Vas megyében. *Aquila* 26: 110.
39. Csaba J. 1937. Havasicsóka vas megyében. *A természet* 33(6): 131.
40. Csaba J. 1939. Újabb tűzokadatok Vas megyéből. *Vasi Szemle* 6: 97–98.
41. Csaba J. 1938. A sárgafejű királyka fészkelése Magyarországon. *Vasi Szemle* 5(5–6): 291–295.
42. Csaba J. 1950. A nagy pirók előfordulása Magyarországon. *Aquila* 51–54: 168.
43. Csaba J. 1955a. Kerti sármány újabb előfordulása Vas megyében. *Aquila* 59–62: 396.
44. Csaba J. 1955b. Ornithofaunisztikai adatok Csákánydoroszlóból. *Aquila* 59–62: 201–203.
45. Csaba J. 1959. Újabb madártani adatok Vas megyéből. *Aquila* 65: 304–306.
46. Csaba J. 1963. A kormos varjú (*Corvus corone* L.) és korcsainak előfordulása Nyugat-Magyarországon. *Savaria* 1: 39–48.
47. Csaba J. 1964. Faunisztikai adatok a szombathelyi múzeum elpusztult madárgyűjteményéből. *Aquila* 69–70: 266–267.
48. Csaba J. 1965. Reznék előfordulása Körmenen. *Aquila* 71–72: 227.
49. Csaba J. 1967. Madártani adatok Chernel István naplóiból. *Aquila* 73–74: 171–174.
50. Csaba J. 1968a. A batla újabb megjelenése Csákánydoroszlóban. *Aquila* 75: 283.
51. Csaba J. 1968b. Északi sárga billegető Vas megyében. *Aquila* 75: 291.
52. Csaba J. 1972. Nári madárvilága. *Savaria* 5–6: 151–163.
53. Csaba J. 1974. A siketfajd (*Tetrao urogallus*) előfordulása Vas megye nyugati határvidékén. *Aquila* 78–79: 157–169.
54. Csörgéy T. 1909. Petényi Salamon János újabban megkerült madártani jegyzeteiből. a fehércsőrű vércse (*Cerchneis cenchrus* Naum.) előfordulása Magyarországon. *Aquila* 16: 290–291.
55. Dankovics R. & Vig K. (2003): A szombathelyi Savaria Múzeum recens gerinces (Vertebrata) gyűjteménye I. A Kárpát-medencében gyűjtött példányok. *Savaria* 27: 31–110.
56. Faragó S. 1987. A tűzok-félék (Otididae) előfordulása és elterjedése az Alpokalján. *Praenorica* 2: 149–157.
57. Faragó S. & Náhlik A. 1985. A havasi csóka (*Pyrrhocorax graculus*) megfigyelése a Kőszegi-hegységben. *Madártani Tájékoztató* 1985 (április–június): 54–55.
58. Fehér I. 1997. Darázsölyv (*Pernis apivorus*) fészkelése a Vasszilvágyi erdőben. *Cinege* 2: 11.

59. Fehér I. 1998. Adatok a Répce-sík fészkelő madárvilágáról. *Cinege* 3: 12–13.
60. Fehér I. & Mesterházy A. 1996. Madárfaunisztikai megfigyelések a Répce mentén. *Cinege* 1: 29–30.
61. Fehér I. & Mesterházy A. 2000. Gallyfészkek térképezése Vas megye északi részén. *Cinege* 5: 27–28.
62. Fehér I. & Mesterházy A. 2001. Gallyfészkek térképezése a Rába mente keményfás ligeterdeiben. *Cinege* 6: 34–35.
63. Fehér I. 2004. Adatok a Répce-sík madárvilágához. *Cinege* 9: 37–39.
64. Fromm G. 1929. Vasvármegye madárvilága. *Annales Sabarienses* 3: 52–69.
65. Gruber Á. 2003. Odútelepek az Őrségi Nemzeti Parkban. *Cinege* 8: 44–45.
66. Gruber Á. 2007. A gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a partifecske (*Riparia riparia*) fészkelőtelepeinek helyzete Vas megyében 2007-ben. *Cinege* 12: 8–11.
67. Gruber Á. 2008. A vetési varjú (*Corvus frugilegus*) helyzete Vas megyében. *Cinege* 13: 13–16.
68. Gruber Á. 2009. A gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a partifecske (*Riparia riparia*) fészkelőtelepeinek helyzete Vas megyében 2009-ben. *Cinege* 14: 9–13.
69. Gyimesi K. 1981. Az utolsó Őrségi fajdok. *Nimród* 101(4):178–179.
70. Győry J. 1964. Madárfaunisztikai adatok a Kőszegi-hegységből, Szalafő környékéről és a Duna mentéről. *Aquila* 69–70: 262.
71. Győry J. 1977. Kék kövirigó (*Monticola solitarius*) megfigyelése a Vas megyei Ság-hegyen. *Aquila* 83: 298.
72. Gyurác J. 1988. Jelentés a Vas megyében végzett gyöngybagoly (*Tyto alba*) felmérésről. *Vasi Madártani Értesítő* 3: 3–5.
73. Gyurác J. 1991. Vas megye madárvilágának állatföldrajzi alapvetése 1991-ben. *Vasi Szemle* 45(1): 1–6.
74. Gyurác J. 1992. A Répce és az Ablánc-patak völgyének madárvilága. *BDTF Tudományos Közleményei* 8: 199–212.
75. Gyurác J. 1995. Egy gyertyános-tölgyes erdőfragmentum madárpopulációinak egyedszámváltozása. *Aquila* 102: 161–170.
76. Gyurác J. 1999. A gyurgyalag (*Merops apiaster*) költőtelepei Vas megyében. *Vasi Szemle* 53(1): 45–52.
77. Gyurác J. 2002. A költő gyurgyalagok (*Merops apiaster*), partifecskek (*Riparia riparia*) felmérése és védelme Vas megyében (2002). *Cinege* 7: 9–10.
78. Gyurác J. 2007. Fészkelő és táplálkozó madárközösségek a Tömördi Madárvárta környékén 2007-ben. *Cinege* 12: 26–28.
79. Gyurác J. & Bánhidi P. 1995. A madárközösségek faji összetételének és szerkezetének szezonális változása a Csörnök-patak völgyében. *Aquila* 102: 171–177.
80. Gyurác J. & Bánhidi P. 2008. Dynamics and spatial distribution of migratory birds. Results of Bird Ringing Project of Tömörd Bird Observatory 1998–2007. University of West Hungary – István Chernel Ornithological and Nature Conservation Society. Szombathely. 144 p.
81. Gyurác J. & Bánhidi P. 2009. A nagy fakopáncs (*Dendrocopus major*) térbeli és időbeli eloszlása Tömördön. *Cinege* 14: 23–26.
82. Gyurác J. & Szanyi K. 1994. A Vas megyében költő gyurgyalag (*Merops apiaster*) állomány eloszlása és egyedszáma. *Aquila* 101: 123–132.
83. Gyurác J., Gángó Cs., Németh Cs., Mesterházy A. & Fehér I. 1997. A gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a gyöngybagoly (*Tyto alba*) védelme Vas megyében (1997). *Cinege* 2: 8–9.
84. Gyurác J., Góczán J., Bánhidi P. & Lepold Á. 2003. Autumn migration of the Goldcrest *Regulus regulus* in western Hungary. *The Ring* 25(1–2): 38–46.
85. Gyurác J., Piri Zs. & Széles I. 1993. Szombathely madárfaunájának rendszertani, állatföldrajzi és társulástani elemzése. *Vasi Szemle* 47(2): 171–193.
86. Illés P. 2003. A karmazsinpirók (*Carpodacus erythrinus*) előfordulása Tömördön. *Cinege* 8: 21–22.

87. Jene S. 2000. VII. Rába parti Madárgyűrűző Tábor Horvátnádálja, 2000. augusztus 18–27. Cinege 5: 26–27.
88. Jene S. 2003. A körmendi munkacsoport idejének (2003) programjaiból. Cinege 8: 24–25.
89. Kárpáti L. 2003. Adatok a Szombathelyi Parkerdő madárvilágáról. Cinege 8: 38–44.
90. Kelemen T. 2003. Adatok a Vas-hegy madárvilágához. Cinege 8: 36–37.
91. Kelemen T. 2005. Madaras megfigyelések Szombathelyről. Cinege 10: 29–34.
92. Keve A. 1967. A délnyugati szajkó a magyar faunában. Aquila 73–74: 75–79.
93. Keve A. 1975. A csüllő Magyarországon. Aquila 80–81: 139–147.
94. Kiss J. 2002. A vándorfűzike (*Phylloscopus inornatus*) előfordulása Tömördön. Cinege 7: 22.
95. Kiss J. 2004. Madárfaunisztikai megfigyelések Vas megyében, 2004. Cinege 9: 28–30.
96. Kósa L. 1994. A siketfajd előfordulása az Őrségben és visszatelepítésének lehetőségei. Szakdolgozat. BDTF, Szombathely. 36 p.
97. Koszorús P. Gyurácz J., Bánhidi P., Lukács Z. & Kalmár S. 2009 A rozsdástorkú pityer (*Anthus cervinus*) első gyűrűzött példánya Tömördön. Cinege 14: 28–29.
98. Lepold Z. 1999. Vízirigó (*Cinclus cinclus*) fészkek a gyár alatt. Cinege 4: 15–16.
99. Lepold Z. 2000. A vízirigó (*Cinclus cinclus*) költése 2000-ben. Cinege 5: 33.
100. Lukács Z. & Gyurácz J. 2010. A kékfarkú (*Tarsiger cyanurus*) első bizonyított előfordulása és első gyűrűzött példánya Magyarországon. Cinege 15: 13–15.
101. Magyar L. 2001. Kőszegszerdahely, Bozsok és Velem madárvilága a Mindennapi Madaraink Monitoringja alapján. Cinege 6: 35–36.
102. Mesterházy A. 1997. Adatok a Haraszi erdő odúlakó madárfajairól. Cinege 2: 10.
103. Mesterházy A. & Fehér I. 1999. Holló (*Corvus corax*) és fekete gólya (*Ciconia ciconia*) fészkelése Vas megye északi részén. Cinege 4: 18.
104. MME Nomenclator Bizottság 2008. Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator avium Hungariae. Magyar Madártani Egyesület, Budapest. 278 p.
105. M. O. K. 1909. Kiegészítő adatok a *Syrnhaptis paradoxus* (Pall.) 1908. évi inváziójához. Aquila 16: 309.
106. Németh Cs. 1999. Holló (*Corvus corax*) fészkelése a Kőszegi-hegységben. Cinege 4: 16–17.
107. Németh Cs. 1999. Havasi sarlósfecske (*Apus melba*) előfordulása a Kőszegi-hegységben. Cinege 4: 18–20.
108. Németh Cs. 1999. A kis légykapó (*Ficedula parva*) élőhelyválasztása a Kőszegi-hegységben. Vasi Szemle 53(1): 53–62.
109. Németh Cs. 2000. Adatok a Kőszegi-hegység és Kőszeg-hegyalja madártani viszonyainak ismeretéhez 1995–2000. Cinege 5: 28–32.
110. Németh Cs. 2001. Tapasztalatok a gyöngybagoly (*Tyto alba*) fészkelési viszonyairól Vas megyében. Cinege 6: 15–16.
111. Németh Cs. 2001. Megfigyelések az uhu (*Bubo bubo*) viselkedéséről és táplálkozásáról. Cinege 6: 27–29.
112. Németh Cs. 2005. Újabb adatok a kis légykapó (*Ficedula parva*) állományviszonyairól a Kőszegi-hegységben. Cinege 10: 26.
113. ŐNPI 2007. Jelentés az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2007. évi tevékenységéről. Forrás: <http://onp.nemzetipark.gov.hu>
114. ŐNPI 2008. Jelentés az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2008. évi tevékenységéről. Forrás: <http://onp.nemzetipark.gov.hu>
115. ŐNPI 2009. Jelentés az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2009. évi tevékenységéről. Forrás: <http://onp.nemzetipark.gov.hu>
116. Pellingner A. 1991. A hajnalmadár (*Tichodroma muraria* L. 1766) hazai előfordulásairól. Erdészeti és Faipari Tudományos Közlemények 1991 (1): 221–227.
117. Régeni P. 1979. Pehelyréce (*Somateria mollissima*) és siketfajd (*Tetrao urogallus*) előfordulása Kőszeg környékén. Aquila 85: 148.

118. Schenk J. 1909. A madárvonulás Magyarországon az 1908. év tavaszán. *Aquila* 16: 1–128.
119. Schenk J. 1929. A pásztor madár 1924–26 évi megjelenése Magyarországon. *Aquila* 34–35: 104–121.
120. Schmidt E. 1978. Külföldi gyűrűs madarak kézrekerülései. XXVII. jelentés. *Aquila* 84: 91–100.
121. Somogyi Cs. 2010. Madárfaunisztikai adatok a Marcal mentéről. *Cinege* 15: 22–26.
122. Varga L. 1981. Faunisztikai adatok Vas megyéből. *Madártani Tájékoztató* 1981 (július—szeptember): 158–159.
123. Varga L. 1996. Néhány érdekes faunisztikai adat Vas megyéből 1996. *Cinege* 1: 26–28.
124. Varga L. 1998. Madár ritkaságok a gyöngyöshermáni kavicsbánya-tavon. *Cinege* 3: 14.
125. Varga L. 1999. A gyöngyöshermáni kavicsbányatavon végzett madármegfigyelések rövid összefoglalása. *Vasi Szemle* 53(1): 63–75.
126. Varga L. 2002. A zsenyei kavicsbánya-tavon végzett madármegfigyelések összefoglalása. *Cinege* 7: 34–38.
127. Varga L. 2003. A Vadása II. víztározón végzett madármegfigyelések összefoglalása. *Cinege* 8: 29–35.
128. Varga L. 2004. Érdekesebb madármegfigyelések Vas megyéből 2000–2004. *Cinege* 9: 30–34.
129. Varga L. 2005. A gyöngyöshermáni kavicsbánya-tavon 2005-ben végzett madármegfigyelések összefoglalása. *Cinege* 10: 27–29.
130. Varga L. 2006. Nagy őrgébics (*Lanius excubitor*) megfigyelések értékelése 1980–2006. *Cinege* 11: 28–32.
131. Varga L. 2008. Az utolsó szalakóta (*Coracias garrulus*)? *Cinege* 13: 34–35.
132. Varga L. 2009. Egy különleges madáréneke története. *Cinege* 14: 33–35.
133. Vasuta G. 2006. Kerti geze (*Hippolais icterina*) fészkelése a Rába menti ártéri erdőben. *Cinege* 11: 33–34.
134. Vasvári M. 1942. Az 1939/40-es tél és a madárvilág. *Aquila* 46–49: 340–365.
135. Vig K. 1997. Molnár Lajos madártani munkásságának emlékei a szombathelyi Savaria Múzeumban. In: Nagy Z. (szerk.) Molnár Lajos madárgyűjteménye. Olcsai-Kiss Zoltán Általános Iskola, Körmend: 51–60.
136. Vörös N. 2007. Vándorsólyom (*Falco peregrinus*) megfigyelése Szombathelyen. *Cinege* 12: 40.

2011. ÉV A SZÉNCINEGE (*PARUS MAJOR*) VÉDELMÉNEK ÉVE

A rajzok BirdLife grafikák

Készült a Balogh és Társa Kft nyomdájában, Szombathely

1. kép. Közönséges rence (*Utricularia vulgaris*).
Tömörd, Nagy-tó 2010 július 16. (Fotó: Gyurácz J.)

2. kép. Kis légykapó (*Ficedula parva*) fiókái mesterséges fészekodúban.
Kőszegi-hegység 2010. (Fotó: Németh Cs.)

3. kép. Darázsöjv (*Pernis apivorus*) fiatal példánya.
Szombathely 2009. szeptember 15. (Fotó: Varga L.)

4. kép. Vörös mókus (*Sciurus vulgaris*) fészke. Kőszeg, Chernel-kert 2010.
(Fotó: Illés P.)

5. kép. Fekete harkály (*Dryocopus martius*) gyűrűzött példánya.
Tömördi Madárvárta 2010. szeptember 11. (Fotó: Gyurácz J.)

6. kép. Hamvas küllő (*Picus canus*) gyűrűzött példánya.
Tömördi Madárvárta 2010. június 19. (Fotó: Gyurácz J.)

7. kép. Kézfarkú (Tarsiger cyanurus) első hazai példánya.
Tömördi Madárvárta 2010. október 12. (Fotó: Gyurácz J.)

8. kép. Kézfarkú (Tarsiger cyanurus) első hazai példánya.
Tömördi Madárvárta 2010. október 12. (Fotó: Gyurácz J.)